www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏات ۽ حيات

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ذات ۽ حيات

(شاعري)

نارايڻ شيام

نيو فيلڊس پبليڪيشنس
ٽنڊو ولي محمد، حيدرآباد سنڌ.
1997ع

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نيو فيلڊس پبليڪيشنس جو ڪتاب نمبر ٻه سؤ يارنهن

ڇپائيندڙ	نيو فيلڊس پبليڪيشنس ٽنڊو ولي محمد، حيدرآباد سنڌ.
ڇپيندڙ	القادر پرنٽنگ پريس ڪراچي.
پهريون ايڊيشن	1988ع
ٻيو ايڊيشن	ڊسمبر 1997ع
	قيمت 100/- رپيا

DAT AIN HAYAT (Collection of Ghazals) By Narayan Shyam. Published by New Fields Publications, Tando Wali Mohammad, Hyderabad Sindh. Pakistan. First Edition 1988. Second Edition December 1997. Price Per Copy Rs. 100/-
Book No. 211

هن ڪتاب جو پهريون ايڊيشن 1988ع ۾ اجنتا پبليڪيشن طرفان اجمير مان شايع ٿيو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هـن سـفـر ۾

منزل پاڻ ساڻ ملي ٿي
مشڪل ملندو آهي رستو!

رهـبـر ۽ رهـنـمـا : پتاجن شري گوڪلداس ناگواڻي سدا حيات
شري پرسرام 'ضبا' سدا حيات
حاجي محمود 'خادم' لاڙڪاڻائي سدا حيات
ڊاڪٽر هرومل سدا رنگاڻي 'خادم'

فيض پريون صحبتون: مولوي محمد عاقل 'عاقل' سدا حيات
پروفيسر ليکراج 'عزيز' سدا حيات
شري جڳت آڏواڻي

سُـرهـو سـاٿ : شري هري درياڻي 'دلگير'
شيخ عبدالرزاق 'راز' سدا حيات
شري سُڳن آهوجا سدا حيات
شرخ مبارڪ 'اياز'
شري گووردن محبوباڻي 'ڀارتي'
شري پريو چڳاڻي 'وفا'
شري ارجن تنواڻي 'حاسد'

پهتاسين ڪهڙي ماڳ وڃي ڇا پڇي ڪندين
هان، ڏس ته هن سفر ۾ لنگهياسين ڪٿان ڪٿان!

نـارايـڻ شـيـام

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انھن جي نالي

جن رهنمائي ۽ رهبري ڪئي،
جن جون فيض ڀريون صحبتون نصيب ٿيم،
جن سُرهو ساٿ ڏنو،
پڻ جن کان متاثر ٿيس

شيام

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

غزل نمبر	دؤر
١ - ۴٠	١٩۴٠ - ١٩۵۵
۴١ - ١٢۵	١٩۵٦ - ١٩٦٩
١٢٦ - ١٩٣	١٩٧٠ - ١٩٧٢
١٩۴ - ٢۴۵	١٩٧٣ - ١٩٨٢
٢۴٦ - ٣١۵	١٩٨٣ - ١٩٨٧

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مهاڳ

شيام اسان جو پيارو ۽ قرب وارو شاعر آهي. هن هر قسم جو شعر چيو آهي ۽ اُن کي نرالي رنگ ۽ ڍنگ سان پيش ڪيو آهي. سندس ڪلام اٽڪل هڪ هزار صفحا ٿيندو، جو هن چونڊ ڪري ٽن ڀاڱن ۾ ڇپائڻ جو ويچار ڪيو آهي: (1) غزل، (2) نظم ۽ (3) رباعيون، قطعا، ترائيل، هائيڪو، دوها سورٺا، وغيره.

غزل وارو ڀاڱو اوهان هٿن ۾ آهي. احساس جي شاعري آهي، شبد چتر (Imagism) اُن جي جان آهي. شعر پڙهڻ سان اکين آڏو هڪ تصوير اڀري اچي ٿي ۽ پڙهندڙ مفهوم محسوس ڪرائي ٿي:

دڳ، ڏسي گهر وٽ نه ڀڄائي ويو
هيءُ نه ٿيو ڪانئس ڪٿي ٽالو ڀڃان!

ڏسي مون کي دليا ڪُڇو ڪين، ليڪن
ستارن ڀڳي اک، گلن مسڪرايو!

ڪالهه انڪار ڪيئه نيڻ جهڪائي
اڄ تو انڪار ڪري نيڻ جهڪايا!

اشتقاق جي لحاظ کان غزل عشق جي جذبن سان وابسته آهي. جوانيءَ ۾ پير رکندي ئي شيام جي حسّاس ۽ حسن پرست طبيعت کي پنهنجي جيون ساٿيءَ ۾ عشق

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو مرڪز ملي ويو جنهن ڪارڻ سندس شاعري جنسي آلودگيءَ کان بچي ويئي:

روڪيو گندگيءَ جي راهه کان تنهنجي نگاهه ٿي
منهنجو وڌيو نه پير ڪڏهن ٻـي ڪجي ڪجي!

جتي جتي ڏٺم اکيون ڪٽي نرمل ٿي من ٿيم
تنهنجي نظر ۾ هـوس کي گنگـا جي ڌار ۾!

غزلگو شيام وٽ محبوب جي خيالي تصوير نه آهي. سندس شعرن مـان هڪ جيئري جاڳندي انسان جـو هڪ حسين رنگا چِٽر ٺاهي سگهجي ٿو:

غم، غصو، لڄ، موهه ۽ ماڻو
نيڻ پنل، سـڀ پـاڙ رسيلا!

محبوب جو ساٿ هنجي زندگيءَ جو بار هلڪو ڪري، ڪيس مشڪل کي منهن ڏيڻ لاءِ ساهس ڏياري ٿو:

اگر زندگيءَ جي شڪايت ڪيم ڪا
پرين، اکيون ملائي تو چاليءَ لڳايو!

بس چپن ۾ مرڪڻ پئي مون ڏي جتي نهاريئه پئي
زنـدگيءَ جـا مونجهارا مـاڻت ۾ تـو سُلجهايـا!

مٿي مرڪ سان هاڻ هلڪو ڪرڻ ۽ چاليءَ لڳائي دل ۾ ساهس پرڻ آوضيح لاءِ نه، پر محسوس ڪرڻ ڪاڻ آهن. هوُ پنهنجي پريتم جي ستم يا تغافل جي ڪڏهن به ڪا شڪايت نه ٿو ڪري جتي غزل ۾ اڪثر ٿيندي آهي.

شاعر کي سونهن لاءِ پيار آهي. نتيجي ۾ هن جو لهجو نـرم، ٻولي مٺي ۽ ذوق شايسته ٿـو لڳي. سچ پچ تـه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سو انهن ۾ اختيار سندس غزل جي جهروڪن مان ليا پيئي پائي. حال محرم موهه پريءَ سو انهن لاءِ شاعر کي ڪيڏو نه قدر ۽ ڪيڏي نه ڪشش آهي:

ڪلهي تي تنهنجو رکي سر مون سک ڪيو حاصل
ڪلهي تي تنهنجي رکي سر مون ڏک ڪيو هلڪو؟

سچو وقت ٻو وقت ڪُٽيس سو به ٻر ۾
اچانڪ چڪي شيام ڇاتيءَ لڳايئِم!

شيام جي سچي شاعريءَ جو پس منظر پرڪرتي آهي. پرڪرتيءَ جا نظارا به، اُهي آهن جي روزمره شهري زندگيءَ ۾ ڏسندا رهون ٿا- چنڊ، تارا، اُفق، اولڏاهي، چانڊوڪي، گل، ٻوٽ، ٻولر، پکي، وغيره. جمالياتي تخليق جي تهه ۾ آهن جذبن جون رنگينيون جن جو ڇيد ٿي نه ٿو سگهي. رنگينين جي ڇيد جي ڪوشش ڪندا سين ته رچنا مان انهن جو حسن وڃائي ويهندا سين:

سونهن آهي سدا ڪنواري شيام
ڇا هو مومل کي ميندري سمجهو؟

”ڪنواريون ۽ ڪنور، هل ته پسون ڪاڪ جا“ (شاهه)

ڇوٽ واري ميندري جڏهن مومل کي صرف لائُن لڏي زال سمجهو تڏهن مومل ۾ مومل ٿي نه رهي.

غزل ٻيو جو ڪجهه آهي سو ته آهي ئي، پر جيئڻ جو هڪ طريقو پڻ آهي. طرزِ غزل مان شاعر جي طرزِ حيات جو انداز بخوبي ٿي سگهي ٿو. بقول شاعر:

شيام کي شعرن منجهان سمجهي سگهيس
گرچه مون سمجهي نه هن جي شاعري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

فني تخليق به هڪ روحاني عمل آهي. فني خواه روحاني تجربي ۾ انسان جن اُتاهين تي پهچي ٿو انهن جي اسرار پروڙڻ کان علم ۽ سياڻپ قاصر آهن. پڙهندڙ جڏهن شاعر سان تخيل جي راهه ۾ همقدم ٿيندو ۽ تڏهن ئي شعر جو جمالياتي لطف ماڻي سگهندو. هونءَ به اهڙو ڪهڙو نئون سچ آهي جو شاعر اظهاري ٿو؟ سڀ ڪجهه اڳيئي چيل، ڏٺل يا ٻڌل آهي، فقط اظهار جو انداز نئون نرالو آهي. جنهن راهه کان شاعر ان سچ تائين پهتو آهي، سندس پيرو کڻي پڙهندڙ کي اُن سفر جو لطف وٺڻو آهي:

پهتاسين ڪهڙي ماڳ، وڃي ڇا ڪندين پڇي
اها، ڏس ته، هن سفر ۾ لنگهياسين ڪٿان ڪٿان!

ڏٺل مان اڻ ڏٺل جو آڀاس ڪرائڻ جماليت جو ئي جادو آهي:

جڏهن ئي بتيءَ جي سُئچ ڪٽي آف، شيام، مون
ڪمري ۾ فرش تان وٺي اُن ڪسڪي روشني!

سُئچ آف ٿيندي ئي روشني ڪن ۾ 'ڪسڪي' چار ديواريءَ کي لا حد-اولده سان هڪ ڪري ڇڏي ٿي.

هيڪلائي ۽ چاندني، چپ چاپ
ڪجهه نه پڇي ڪائنات ويچاريو!

پڙهي ائين پيو لڳي گويا سوچ ۾ ٻڏل اُسيم ڪائنات جي سامهون بيٺا آهيون.

شاعر جيڪي اسانجي نظرن کان لڪايو آهي اُن کي ڳولي لهڻ ئي ته شعر جي حسن جي حاصلات آهي:

اَڌ ڀڪيل نِنَ هوس گرميءَ جي ڪري
رُتوڻي ويٺي ڇو ڏسي پهراڻ کي؟

ويچاري عورت جو جسم گرميءَ سبب اڌ ڀڪيل هجو يا قاتل پهراڻ جي ڪري؟

هو وهائو، رات راڻي، چندرما
ڇنا ٿيو سرهاڻ ڪني، چانڊاڻ کي؟

اسر جو رات راڻي گلن جي خوشبوءِ بند ٿي ويندي آهي ۽ چنڊ ڦڪو پئجي ويندو آهي. وهائو تارو (Morning Star) لڪرائدي رات جو رومانس ختم.

شيام پنهنجن تشبيهن کان مشهور آهي. سندس تشبيهون شعر جي سونهن لاءِ نه آهن ۽ هو انهن جي ذريعي ئي دل جي تارن کي ڇهي جهنڪار جي سوکيم لهرن جو آڀاس ڪرائي ٿو:

سندس گفتگو جڻ پراهون پڙاڏو
نگاهون اِئين، جاڻ پاڪر ۾ آئي!

هو پلڪن جو گهونگهٽ اڌ ورو ڪليل
ڪنواريون ٺهيون اڄ ڪنواريون اکيون!

پوئين بيت ۾ تشبيهه سان گڏ ڪنواريون (ڪنوار / ڪنواريءَ جو عدد جمع) لفظ ٻن معنائن ۾ ڪتب آيل آهي.

اِئين لڳي ٿو ته شيام فقط سونهن ۽ سڪ بابت ئي لکيو آهي. هڪ حساس شاعر پنهنجي يگ کان، پنهنجي ماحول کان پاڻ کي الڳ ڪري نه ٿو سگهي. يا زندگي ۽ موت

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لاءِ ڪڏهن سوچيو نه هجيس، اُنهن ۾ ممڪن نه آهي.
هيٺ ڏنل ڪجهه بيتن مان اِنهيءَ حقيقت جي اُصديق
ٿيندي:

ڪو ڪرڻ يا ڪونج ڪيرائيل آئي ٿيندو ڪڙو
ڪو ٻيو اُٺجي ڪٿان سگهندو ٻڌاوڻ جو سبب؟

هي زنده لفظ شيام انسر آسپاس جي
جُڙندي لفيس نظم انهن مان نه ڪا ڪڏهن؟

(عوام لاءِ زنده لفظ جو استعارو ۽ نظم جي ٻئي معنا غور
طلب آهن)

ياد لڙڪن جو ڪري هڪ هڪ ڦڙو
ڪٿان وساريان شيام نهڪن جو شمار؟

مرده ماڻهن جو هي ملڪ جتي ٻئي جا پُتلا
موت جي گهرائيءَ سان جيئرن لي هٿن مشڪن بيٺا!

ڪير ٻڌندو ضمير جو آواز
رڙهي لوڻ مٿان رڙي پيو پار!

هڏيون ۾ به خطري جو چتاءُ
هوڏي سخت ڪتي جي ذات!

(خطري جو چتاءُ ۾ هڏيون ۽ جنگ چاهيندڙن لاءِ ڪتي
جي ذات).

روشنيءَ لاءِ چِتا جي آگ
چمڪيو پيٽ ٻرڻ جو ٻاڪ!

(ٻاڪ ڪندڙن لاءِ نفرت)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏيهن ڏني سج جي لالي ۾ رستن جي ڀر ڪان
ڀاڄا لڙن وڻن جي هيٺان اهڙي لڳي هوا!

ڪيو محفوظ قانون ڪيو مجبور قانون
بدا قانون ٽوڙڻ جي وڏڻ لاءِ واهه اِي ڪهڙي؟

جڏهن کان تنگ ٿي ڪلهه، ڪوهه ۾ ڪنهن ٻار کي اڇليو
تري پيو لاش اڄ، پر آتما هن جي ٻڏي ويئي!

خبر ناهي ته هي سنسار سچو آهه يا سايا
اُنهيءَ کي ٿي ڏسان جاڳي، اُنهيءَ کي ٿي ڏسي جاڳان!

آدميءَ هارايو ڏيو جڏهن ڏيهن ڪان
ٿي ميسّر روشني امڪان جي!

ته جي پيڙن تان هلندي ٿاٻڙيا هئا
ڪِريا چانئٽ تان گهر ۾ جئن گهڙيا هئا!

ٻهاريو ته مون ڪنڊن کي ٿي چانگهڻ لاءِ چمن ۾
مگر رنگ گلن جو ڏسي مون همت نه وڌايو!

زندگيءَ کي ته زندگيءَ وانگر
موت جي ٻانهي همت جي سگهندين!

سنڌ، سنڌو ۽ سنڌي دوستن جي سار وٽين جا ايمس
ٻئي سنڌس غزلن ۾ هتي هتي پکڙيا پيا آهن:

الائي ڪهڙي گهڙيءَ شيام ان مان اڪتاسين
وطن ورڻ ته چا سرحد ڏسڻ نصيب نه ٿي!

آلا، هي صاف آپ، اڌ رات جي خاموش چانڊوڪي
جو نوشهري ۾ ڏسندو هوس، هيءَ ٿي چندرما آهي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گنگا، جمنا امرت ۽ امرت
ليڪن ڏنجَ نہ سنڌو آهي!
الا، اِئين نہ ٿئي جو ڪتابن ۾ پڙهجي
”نہ هئي سنڌ ۽ سنڌ وارن جي ٻولي!

وطن ڇڏڻ وقت اُن تي سمجهہ ڪندو ہ پاڻ کي ڪو ياد ليڪن
اياز، احسان، راز ۽ پارا کي قرب وارا اچا نہ آهن!
درد جي گهرائي ماپڻ لاءِ اچا نہ ڪو پيمانو ڪونهي.

جئن هر بيت هڪ مڪمل اڪائي هوندي بہ ڪنهن غزل جو هڪ جزو آهي تنهن سمورو شعر پاڻ ۾ پورو (Complete) هوندي بہ ڪنهن ”سڄي“ جو هڪ حصو ٿيو پاسجي.

هن مجموعي ۾ شيام پارسي وزن خواهہ ديسي ڇندن جو چڱو استعمال ڪيو آهي — لڳ ڀڳ چاليهہ وزن ۽ سورنهن ڇند. انهن کان سواءِ آهن رباعيءَ جي مخصوص وزن تي ڪي غزل. جهڙوڪ —

شاعر آهي شيام ڇپائون ڪنهن ڏينهن
مرڪي ٻڌهن تي ڪنهن وراڻيو هئو: ”ڪير؟“

وارو غزل.

هر فنڪار ڏيري ڏيري زندگي ۽ فن بابت پنهنجو هڪ اظهار جوڙيندو رهي ٿو جنهن جي هو پاڻ نہ وضاحت نہ ڪري يا نہ ڪري سگهي، پر سندس رچنائن مان ان جو آڀاس ضرور ٿئي ٿو. پڙهندڙ پاڻ پڙهي ان جو اندازو لڳائين.

٨-٣-١٩٨٨ — سندرنگاڻي ”خادم“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ا

مُنهنجي دنيا کي سڄڻين راهه لڳائڻ وارا
عمر خضريءَ جو ٿيا قدر گهٽائڻ وارا .

جن جو هر لفظ زماني کي ڪري زير و زبر
مُهر بر لب سي ٿيا صبر ڪمائڻ وارا .

ياد آيو سندءِ احسان تنهنجيءَ وارو
هوش آيو اٿم اي هوش ڀُلائڻ وارا !

مان نه ٽوڙائين نه دل ڏائين نهاري ٿو سگهان
جلوه گاه ناز جو هن دل کي بڻائڻ وارا !

ڏس، ڇڏائي نه وڃي صبر جو دامن مون کان
اي هٿن منهنجي مان دامن کي ڇڏائڻ وارا !

باهه پيي شيام جلائي نه سگهي ٿي ڪن کي
پر هئي بي شرر آهن کي جلائڻ وارا .

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢

تصوّر ۾ مون جي ڏٺا روپ ڪهڙا
ڏسين ها، تون خود هرڪا هاري وهين ها!

اکين جي اکيان آهه اهڙو نظارو
نگاهن کان روپوش ٿي ساري دنيا!

خدا لڳي، صبا ڪر نه ڪا ڇيڙ ساڻن
گُلين اِڪ نه غنچا پريشان ٿيندا!

نگاهون نگاهون ٿي ڇيندڙ نگاهون،
ٻٽي حسن لاءِ صرف ڪنڊن جي سيجا!

رهن اڻ ٽڙيل شال غنچا اڃين ٿي
ٽڙڻ سان ڪندا پنهنجي گلشن کي رسوا!

ٻٽي حسن جيڪي سمايو اکين ۾
رهيو شيام دل ۾ ٿي دل جي تمنّا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٽالي ٻڌڻ سان دل ڳائين ٽڙقي سگهي نه ها
وسريل هجين ها اکيون ڳائين چاڪي سگهي نه ها!

ٽارن سان تنهنجو ذڪر ڪيان ها نه جيڪڏهن
گذري نه رات ها ۽ سحر ٽي سگهي نه ها؟

ڳوڙها ڪي دردوند دلين جا هٿي ڳڙيا
هيءَ خاڪ ايترو نه ڪا چمڪي سگهي نه ها!

گلشن مڇهان ڪٽي به نه هٿ ۾ ڪنهن به گل
جهولي ڀرڻ گهرين ها نه ڀرجي سگهي نه ها؟

سنڌوءَ جي هاڪ مان اٿي سنڌو ڪٽي هاي
اُڀري نه ها هي لهر اٿين ٽي سگهي نه ها!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڦوھه جواني چنچل ڌارا
روڪي سگهندا ڪئن ٻه ڪنارا؟

آخر ڪيئن اڏول رهي دل
وار لڏن هڻن ڪارا ڪارا!

تازي ڳل ۾ ماڪ جي نرمي
سُواس هي ڪنهنجا سُرها سارا؟

ڪارا نيڻ ٻه ڏاک جا داڻا
مد جا خواب لهن متوارا!

نرمل نيڻ ته لڙڪ ٻه نرمل،
پياري سار ۾ سوُر ٻه پيارا!

آهي ڪوئي سوُر ونڊي جو
آيا آهن سورن وارا!

سيني ۾ اُٿن لهرجون سنيارون
آڀ ۾ جئن اي شيام ستارا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٥

زندگي تي، زندگيءَ جي لاءِ محبت جو سبب
ذهن پنهنجو، پنهنجي دل، همٿ پنهنجو برڪت جو سبب!

ڪو ڪريل يا ڪوٺي ڪيرايل آڻي ٽيندو ڪڙو،
ڪو اُپو ٻڌجي ڪٿان سگهندو بغاوت جو سبب؟

هرڪو گڏ وينو اچي جيسين نه ديوارون هيون
چار ديواري ٻڻي محدود صحبت جو سبب!

هڪ جي مظلومي ڏسي ڪهڪاءُ اُڀريو ڪيترو
پر ٻڌيو چاڪاڻ سو ڪڏهن ٿئي ڪان نفرت جو سبب؟

نيڻ مون کولي رکيا سنسار جي جنسار لاءِ
ذهن لاءِ هر ديد ٻڌجي پيئي عبرت جو سبب!

شيام جوڙيان شعر گل جي سونهن ۽ سرهاڻ جا
ڇو نه تنهن ڪان ٿي پوان خود ان نزاڪت جو سبب؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦

هيڏو روشن هجر جي رات
ڪير ڏسيندو راز جي بات!

ڪوئل ڪاري ڪارا نيڻ
لکين، لکين، چڻ منٺڙي لات!

آهي عشق اها شطرنج
جنهن ۾ جيت به آهي مات!

ناحق موت ٿيو بدنام
سچ پچ ڪنهن ماريو نه حيات!

وڻ لڏي اولڏھ، ڏئي ٿي ساک،
ٿيندي ڇاڻ اجهو پرڀات!

آس جهاڪ اِئن ڏيکاري
ڪوئي پار ڪري جئن هاٿ!

جيون منهنجو، منهنجو ساز
منهنجا گيت هي ڏينهن ۽ رات!

ڪيڏا ڪئن نه لڳن اي شيام
آهه گلاب جو ڦول حيات!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٧

صبر خاموشي ڪرڻان ڪئن اختيار
اڄ تيڻ ڏني تي ڪتي دل بيقرار!

ٻون ڏنو جن جو نہ چھرو هو ڪڏهن
ٻن جو سوچيندي اکيون ٿيون اشڪبار!

چاهي، دشمن ٿي مصيبت پر نہ آهہ
پر مڃي دل جو الوڪو اعتبار!

چاڙ پر گل جي رهاڻ باقي گهڙيون
گهاءُ جو دل پر چڙي ويو آهہ خار!

ياد لڙڪن جو ڪري هڪ هڪ ڦڙو
ڪئن وساريان شيام تهڪن جو شمار؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٨

هميشھ بخت جي در تي اميدوار ٿو ڏس
سواءِ قول ۽ اقرار انتظار ٿو ڏسن !

پريئہ بلوري پيالي ۾ باده، اي ساقي ؟
پيالو پنهنجو ٿو ڏس ۽ لب نگار ٿو ڏس !

اُٿي ٻ مٿو نہ مٿي ڪڻ، ڪرڻ اهڙا پيو
قدم صنم جا ٿو ڏس پنهنجي سر جو بار ٿو ڏس!

گلن ۾ جيڪي ٽُريا هاڻ ٿي هئا هلڪا
ڏسڻ ٿو بار ٿيا، جڳ جو ڦير ڦار ٿو ڏس!

الهيءَ ڪان اڳ جو لڳائين ٽري جو اندازو
جواهرن جڙي هر لهر جي ڪنار ٿو ڏس!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٩

رهي پتنگ جلائڻ جي شمع کي ٿي هوس
نه ڪي ٻه دل ۾ آتش، سڀ زبان لئي ٿي آتش!

پلي هما جو سَپر پَر ۽ مک جو پَر آپرو
مگر ٻنهي کي رهي ٿي مٿي اُڏڻ جي هَوس!

سنوار زندگي پنهنجي گهڻيءَ جو گهٽ نه ٻڌاءِ
مرڻ جي واسطي آئا، مرڻ نه پنهنجي وس!

اُڏامندي ته پکي ڪونه جار ۾ ڦاٿو
سميٽي پَر ڪٿي ويٺو لڌو هن ٿي پيد پيَس!

نه چنڊ گود ۾ آيو نه ڪو ستارو، مگر
ٻنهي زمين جي ممتا کي پيالو اوس!

گلن پٽيندي چڀيم خار، هن کي کهل پئي
ڪنيائين سيلهه ۽ کونئي پڇائين: هاڻ ته بس؟

هتي نگاه محبت نگاه پهرين شيام
نگاه اِي جا هتي سا هتي نگاه هوس!

١٠

لوڪ جي اکين کان لڪائي تنهنجو نت پوڄن ڪندس
موڙيءَ تنهنجي مان من مندر ۾ استاپن ڪندس!

تون ته پاڻ ۾ رهئين ڇپتن هٽي پراڻن بدا،
تنهنجي نوراني نظر سان هانو کي روشن ڪندس!

شام ٽائين قول ٿي تون منهنجي لاءِ ڪانڌو رهئين
صبح ٽائين ماڪ ٿي مان تنهنجي لاءِ رودن ڪندس!

گيان اهڙو ناهه ڪو "ليلاوليءَ" ۾ ڀي لکيل
تنهنجي نورن جو پلارا ڪئن ڀلا ورڻن ڪندس؟

ڀاڳهي ڀڳتي بياتيءَ جي سا پولي آهه جي
بس، اکيان درپن رکي پنهنجو ٿي آراڌن ڪندس!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١١

دنيا سان رکي ثابت لاڳو
وهم لسورو آهه ٺياڳو!

اٿ، ڪجهه ڪر، اٿن ڪٿي نه ويهه
ڏکن سکن جو هيءَ ڪٺراڳو!

آهه ٻهڻ تي جهوڙو نظام
ٿهي رهبو هن يڳ جو ڀاڳو!

اکڙيون چنچڪن تارا هاڻ
نند مدجهان ٿي راس سڀاڳو!

نقش قدم يا روشن ديپ
چال سندء يا ديپڪ راڳو!

دل جو ڪوليو حال نگاهه
ظاهر جنين آلاپ مان راڳو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رنج جي قرب ۾ نه اچي ڇا، ڪيئن ڪمال؟
جي اڄ هجيئي ها نه اچڻ هو گهٽو محال!

دنيا ۾ ٻي قرار ڪوئي، در بدر ڪوئي،
هڪ خواب آهه، سک ٿي سمجهڻ جو هتي خيال!

آيو تڏهن نه موت، اچي هاڻ ڇا ڪندو،
مشڪل اڳي جيئڻ هو ۽ هاڻي مرڻ محال!

سج اڀرندي ٿي ذات جي اونده نه ختم ٿي،
گهٽ آهه روشني سو نه آهي الڳ سوال!

هڪ اڻ ڏٺل خوشيءَ جي امانت اٿم اهي
ڳوڙهن ۾ منهنجي ڳول نه تون رنج يا ملال!

آيو ڪٿان، هر ڪير ۽ ڪيڏانهن شيام ويو
ڪنهن کي ڏسي حيات ٻڌي منتظر سوال؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رهان ٿو دوُر نہ ڇاهي اُلي وسي ٿي دل
ٿيو ملڻ کان ٻہ وڇڙڻ گهڻو گهڻو مشڪل !

ڪٿي نصيب، ٿيان ٻـا ڪمال خوُبين ۾
اڃا هي ڏک نہ نہ خامين ۾ ٻڻ رهيس ڪامل !

رکي نگاهہ ۾ نڪتس مگر ٻڌايـان ڇـا
وڃائجي وئي وچ راهہ ۾ مون کان منزل !

چڙهيو هو اڄ نڪو طوفان ، رخ مٽيو غوراب
نظر نہ هاڻ اچي دوُر ڏاڍين تو ساحل !

وڪوُن وڌايسين جي ڏن جو ڪرڻ ڇو شيام شمار
اڃا نہ آهہ اسانجي پڄي پري منزل !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ سنڌ سورن کي جاڳائي ڏنم
ڪنهن کي ساري دل کي ٽڙڦائي ڏنم!

پيار ماڻهن سان گھڻو پاتي ڏنم
عمر پر ماڻهوءَ لاءِ واجھائي ڏنم!

جڳ، نہ سمجھي ٿو ڪي، جڳ، کي ٿو نہ سمجھہ
عشق کي سؤوار سمجھائي ڏنم!

پنھنجي ڪمزوريءَ لئي لڄ آهس نہ ڪا
ڪيترو ئي دل کي شرمائي ڏنم!

روشنيءَ سان ٻڪ مليو پر جي فقط
هٿ کڻي آڀ ڏانهن ٻاڏائي ڏنم!

ڪنهن طرح ڦاٿي نہ لڇڻي زندگي
دام منطق جو نہ ڦهلائي ڏنم!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جاڳڻ کان پوءِ دل نه پوي اضطراب ۾
هن سان مُتان، او ننڊ، ملائيندم خواب ۾!

باقي بهار آهه رهيو ڏينهن ڪيترا،
ڏس ٻنڪڙيون اڃيون به ڪي آهن گلاب ۾؟

هٿ ۾ ڪليل ڪتاب ۽ سامهون ڪليل دري
تنهنجي نظر ۾ ڇا هو ۽ ڇا هو ڪتاب ۾؟

گل ڏانهن گهوري مون ٿي ڏٺو گل ٻڻ جو خواب،
يا پاڻ گل ٿي شيام ٻڻ جي هو خواب ۾؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حال دل ڪولي زبان سان ٻڌايان ڪيئن مان
ڀنڪڙي هڪ آئي ڪٽي آڳ لڳايان ڪيئن مان؟

ڪڏهن جيڏانهن نظر هام جهڙم ڏسجي،
نُور جنت جا هتي ويهي ٻڌايان ڪيئن مان؟

جن ڏسي ڪيس، اکيون بعد ڪيون هيئن آهن
سڌ ڏئي چؤ ته سجدن لئه قٽايان ڪيئن مان؟

تو ٽٽي صبح مگر هي نه اجا خواب ۾،
چشم نرگس کي حقيقت ۾ پسايان ڪيئن مان؟

اڃتي دڳ، لاٽو آهيم هزارن کي ڌاڙي
راهه منزل تي مڙي پير هٽايان ڪيئن مان؟

زندگيءَ جون ڪي گهڙيون ڳاڻ ڳڻيون هاڻ رهيون
تون ٿي چؤ ٿن کي نه ڳالهين ۾ وڃايان ڪيئن مان؟

دل نه احساس کان خالي، نه ڪمي گهٽن جي
ساز ناساز ٿئي ڳايان ۽ نه ڳايان ڪيئن مان؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٧

ڪهڙي دنيا ٻُڌيءَ جي ڳالهه ڪريون
اُگهه اکيون، کل خوشيءَ جي ڳالهه ڪريون!

موت لئي روئبو بس بس هاڻي
مرڪندڙ زندگيءَ جي ڳالهه ڪريون!

آهي ڪاراڻ پڻ منجهس، ليڪن
چنڊ جي چانڊوڪيءَ جي ڳالهه ڪريون!

ختم اونده جون ڪر اهي ڳالهيون
اڄ نئين ڪا روشنيءَ جي ڳالهه ڪريون!

گل ڪماڻا ڪٽي ته پوءِ چاهي،
ويهه ٽڙندڙ ڪليءَ جي ڳالهه ڪريون!

بس خوشي اڄ جي، ٽهڪ پڻ اڄ جا
هن گهڙيءَ هن گهڙيءَ جي ڳالهه ڪريون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موج طوفانيءَ مٿان ڪشتيءَ ڪڏايون ٿا اسين
موت سان ٻاڙي هڏي شرطون ٻڌايون ٿا اسين!

اڳيرو ٿي راهه خود ڏيکاري منزل جو نشان،
وقت جي رفتار سان گڏ وک وڌايون ٿا اسين!

ڇو خزان جو غم ڪندا سي آهه جن ماڻيو بهار
اڄ گلن جي مرڪ ساري مسڪرايون ٿا اسين!

هر تصوّر کي ڪريون ٿا خوشنما صورت عطا
خواب کي مرڪز نگاهن جو بڻايون ٿا اسين!

ڪاله جي گيتن واسطي ڪاله جا ٿي سُر ۽ ساز هئا
”اڄ نوان نغما نون سازن تي ڳايون ٿا اسين!“

هون ته ڪا پنهنجي دل کي ٻئي پنهنجو نه ٿي سمجهو انسان -
شيام اڄ هر دل کي دل پنهنجي ٿي ڀانيون ٿا اسين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اهي گهريون گهريون ؟ ڪاريون اکيون
سُهڻيءَ راتِ جنهن ڇا ته پياريون اکيون!

ڪڏهن ڏس نه پنهنجن کان پنهنجون گهٽو
ڪڏهن چڙ نه ڏارن کان ڏاريون اکيون!

شرارت نه بس ڪوئي ڪالهه سڀڪي
لنگهڻ ڪي لڳن ٿيون لڄاريون اکيون!

محبت مٿان وس نه ڪنهنجو هلي
لماٽيون اٽيون ماڻ واريون اکيون!

هوءَ پاڪن جو گهونگهٽ اڏورو ڪليل،
ڪنواريون لڳن اڄ ڪنواريون اکيون!

نگاهون نگاهن ۾ رهجي ويون
جهڪي جهٽ ويون مرم ماريون اکيون!

مٺا جواب سي ٿي ڏسن شيام، جن
اکين ۾ پنرينءَ جون وهاڙيون اکيون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٠

گلزار ۾ هي گل جون اکيون شبنمي ڏسان!
بلبل چمن کان دور، آلاپ ٽڙ ڦندي ڏسان!

ٿر جون پٽون ٻري ۽ ٻري سنڌ جون پٽون
اڄ ٻاڻ وٽ ڪو شاهه نه ڪا ماروئي ڏسان!

مون لکيا ڪٿيا سدا جي ٿين هي ڪڏون ڪُٻا
فرصت ڏئي زمين نه آپي ڏانهن پئي ڏسان!

سپنن جون سنڌ زون ۽ کهاڻين جون ڪامڻيون
سچ پچ ڪا جاڳندي ۾ جهلڪ حسن جي ڏسان!

لوڏانهن هتن ٽڪيان پيو ناراض ٿين مٿان
مان ٻاڻ کي تو تنهنجي اکين ۾ ڏسي ڏسان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢١

ٻاڻ ٿي حال ٻڌائڻ لءِ هٿين آنُو اهڙو
خوش ٿئين ها ٻڌي سمجھو هيو ڇا تو اهڙو؟

ذڪر تنهنجو جي ٿئي منهنجو ٻه ڳڻ تان ۾ ڪٿان
لاهي دل تان ٿي ڇڏيم تنهنجو ته ناتو اهڙو!

اڳ، ڪڏهن ڇاتو ۾ سپنن جي سمجهيو هوس نه مان
ساهه سپنن ۾ آڙيو نيڻهن سچاتو اهڙو!

خواب ۾ ٻڻ ڪلي ڪلمدو نه ڏنو مون توکي
ڪوني "ترانچ" تو لقب ڪٿان مولکي لاتو اهڙو؟

قول ڪان سرس ڇٽو، سرس لڪل خوشبو ڪان
اڪ، ڏنو توکي اٿين دل ۾ ته ڇاتو اهڙو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي مُڙيا بادل هُوَ ڪارا، ڇا ٿيو؟
پل وهائي برق آرا، ڇا ٿيو؟

نوجواني ۾ ٻ جي طوفان ڪيان
هن طرح ڳولي ڪنارا، ڇا ٿيو!

جي حقيقت کان اکيون ٻوٽي ڏنءِ
خوب خوابن جا نظارا، ڇا ٿيو؟

زندگيءَ کي روشنيءَ جي آهه لوڙ
آپ منجهان لاٽءَ جي تارا، ڇا ٿيو؟

جا اٿل کائي ڪري ٻيٽيون اجاڙ
نل هجي گنگا جي ڌارا، ڇا ٿيو؟

وک کڻي اُڙيا سمنڊ ميرا ٿين
سو ڪري منزل اشارا، ڇا ٿيو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٣

ٻن ٽڙن جي ڏال ٿي هو ڏرانو ٻهار جو
ڳوڙها ڦڙا ۽ آيو زمانو ٻهار جو!

هر جا ڄڻ جي شرق جو دلڪش ظهور آهه
هوائين جو شور ڳاتو ٻڄاتو ٻهار جو!

رنگين جذبا دل ۾، اکين ۾ حسين خواب،
مکڙيءَ جا ڏيکن پاڻ ۾ زمانو ٻهار جو!

گيندا ڪٿي گلاب ۽ مُکرا ڪٿي ٽڙيا
اک، اک جي پهچ ۾ آ خزانو ٻهار جو!

ڪهڙو نگهت هٽايو حسن ٺهيو عشق ٿي پيو
هڪ ٿي مليو ٻنهي کي ٻهانو ٻهار جو!

احساس رنگ و بوءِ جون سلامت لطافتون.
ناهي فقط ٻهار زمانو ٻهار جو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هر قدم اهڙي طرح اڳتي وڌائيندا هلو
نوجوانو، بس وڏن جا وڻ وڃائيندا هلو!

دشمنيءَ سان ڇا اوهان جو دوست هر ڪنهن جا ٻڻو،
جي ٻڻ چاهي ڪوئي دشمن ٻڻائيندا هلو!

جن نه ٽڙڪڻ جو مزو ماڻيو، سُکي ٽر ۾ رهيون،
تن سُتل لهرن کي نئي طوفان ٻڻائيندا هلو!

هر قدم آهي اوهان جو ڄڻ بهارن جو قدم
”ابڙن ۾ باغ جي رنگت رچائيندا هلو!“

پنهنجي همت سان بدلائي هيئر جهونو نظام
شيام دنيا ۾ نئين دنيا وسائيندا هلو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٥

هُيو ٻولر آيو نہ سالگانئو
نڙيل گل هيو چا نہ زيبانئو!

سُبهري ستارن جون ساکون ٻرين
سنڀالج ڪجڻ ڪم نہ جوکائتو!

مِٺين سان مُٺيندڙن محبت گهٽي،
اهو ماڻ ٻيي ناهہ ڪارائتو!

ڪنول جي وني اوت مرڪي ٿو ڪير
ٻکي ٻاڪ، ۾ کهڙو قربانئو؟

مِٺيءَ جان سباجهي لڳي ٿي هوا،
مزو ٿئي اڄين ٿون ۾ سالگانئو!

ٻرين، جنين ٻرو ڙيو مون ٿنڍهڙو سياءَ
سَرٻوَ جيءَ کي سک ۾ سيبانئو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٦

بي سُود بهار آهه، ـــ جي جامِ شراب آهه
مطلب نه ڪو جلوي جو، ڏسڻ جو نه جي تاب آهه!

جهُولي ٿي صبا مست ٿي بلبل به لنوي لاٽ،
مکڙيءَ نه اچا لاٿو ٿي منهن تان نه نقاب آهه!

راليون هي وڇوڙي جون، نه ڏس چمن نه گُهم باغ،
سڀ، منهنجو چوڻ مڃ نه، نه تو لاءِ خراب آهه!

انجام ڏنئون گل جو مگر پوءِ به ٽڙن هيئن،
غنچن کي به ڪٿي ڏوهه، ڏجي ليڪ شباب آهه!

ڪنڌن ڪان ڇڏائڻ لاءِ ڇڪيو پنهنجو پَلو شيام
پن پن ٿي ڇڻي هيٺ ڪريو ڦُول گلاب آهه!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٧

بلبل کي بس اهو ئي اچا انتظار آهي
آيو نه آئي جهڙو چمن ۾ بهار آهي!

زاهد! اڃان اُهڙو نه ٿي باغ عيش ۾
گلزار کان نفيس هتي خارزار آهي!

لوڏي هندورو شاخ جو ٿي باغ ۾ صبا
غنچي ۾ آهي ڦول کي نچڻ ۾ پار آهي؟

ڪوڙن ۾ قيد جسم ۽ ڦٽڪي پڙن ۾ دل،
سک جسم کي نه آهي نه دل کي قرار آهي!

امڪان ۾ آنندو عيش ۽ سرور وجود ۾
دک، سک لئي ٿي اسانجي جڳ جو مدار آهي!

هوريان هندورو هاڻ جو اي شيام پيو لڏي
جاڳڻ لئي زندگيءَ جي نه ڪو اعتبار آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٨

ڀڄان ٿو دور دنيا کان جو چاهيان ٿو نہ ڏٺائي
اچي جي هٿ اڪيلائي، اڪيلائي وڃي جائي!

وسارڻ جي وڃي وسري ستائي ياد ڇو ايڏو،
وساريم هن کي جنهن جنهن تي سندس تنهن تنهن تي ياد آئي!

هُيا ننڍا ڪڙا تارا، هيو سنسار سپني ۾،
اِٿين پاسو ورائي هال ۾ جاڳي اداسائي!

هزارين حسن جا جلوا اٿهن مان پيا ليا پائن
مگر پل مان ٿي ڪنهن لڙڪن ڏي هيڪر اک نہ ڦيرائي!

خزان ۾ پڻ بهارن جي نہ وئي دل منجهان رنگت،
اٿس لالاڻ لالا زار جي ڇا شام ڇورائي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اظهار و لاجواب آهي، برابر لاجواب آهي
اکين کي ڇا کپي، جن کي ڏسڻ جو ئي نه تاب آهي؟

حياتيءَ ۾ ڪڏهن ڪنهن کي ڪٿي ويساند حاصل ٿي،
حياتي انقلاب آهي - مسلسل انقلاب آهي!

ٿيو هي ڇا، ڪڏهن، ڇو، ڪٿان، ڪٿي ڪجهه، غور ڪر تون ئي،
جو هر ايجاد تان مان ڪيهن نه ڪنهن هڪ جو جواب آهي!

اڃا اکڙين ۾ تنهنجي رات جي سپنن ڀري ڇايا،
سنهري صبح ٻي ڄڻ جاڳندي جو ڪوئي خواب آهي!

خوشي ۽ رنج تنهنجي جي خبر ڪهڙي پوي ڪنهن کي
نه منهن ۾ مرڪ آهي ڪا، نه اک ۾ شرم آب آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣٠

آرزوءِ ڪمال ڪير ڪري
ماهه ڪامل مثال ڪير ڪري؟

زندگي زندگي ٻٽائي فراق،
آرزوءِ وصال ڪير ڪري؟

آهي سڀ خواب جي ٿي رنگيني
پر ٻه اهڙو خيال ڪير ڪري؟

هرڪو ڏسندي ٽير سراپا ديد
ڪير سوچي خيال ڪير ڪري؟

جي ٽڪا ٻير انڪري ويهي
جستجوءَ پائمال ڪير ڪري؟

هن جي در تائين شيام پهتاسين
ڳالهه آهي سوال ڪير ڪري؟

جيڪو آيو اچي سو ويئو شيام
ويو پاسي ٻه خال ڪير ڪري؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣١

ادا شوخ چنچل معطّر بدن جي
وڙاڪا ڏٺي صحن ۾ بوُ چمن جي!

سندس عضوو عضوو نزاڪت
لڳي ڪايا مومل جي، مالا گلن جي!

ونس رنگ، رس روپ ۽ واس سڀڪي
ڪليءَ جي چپن تي ٿي دولت چمن جي!

چپن تي هُيو ذڪر جنهن جي اکين جو
اکين ۾ هئي پياس تنهن جي چپن جي!

گل افشان ٿي شيام مشهور ناهي،
پري ڪيترو ويندي خوشبو گلن جي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وعدي جي رات وئي ٻاءِ ٻاڪ اندر ڪٽي
عمر ٻيو وصل جي اُمّيد ۾ سا وڃڻ ڪٽي!

خالي خالي ٿو لڳي ڏيهن، اڄڙ رات لڳي
منهنجي يار ۾ اچي ويٺو ٿي هٿين ڏيڻ گهٽي!

چمڪندو ڏسجي چيز ٿي ٿو وهاڻو تارو
هجر جي رات ڪٽي ڪيئن مون ڄاڻي ٿو ڪٽي!

عشق جي غم جو فقط ٻار ٿي ٻاري لاهي
حسن جو لچڪي بدن ٻار نزاڪت جو ڪٽي!

چاچي رعنائي، هجي ها نہ اگر نہ لڳيندي
گل ٻڌا ماڪ ۾ چا ڪڏهن ڪي ڪڏهن شبنم وٽي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۳

پاڻ انڪار ڪرين، زور ڀرين پاڻ پٽي
جيڪڏهن چاهين نہ ٿي اٿن ڏسين ڇاڪاڻ پٽي؟

درد ٻيچين ڪٿي لوڪ جي لڄ ڪان نہ ڪُڇي
دل ۾ ڇا سمجهہ ٻريءَ سولهن جي ڇڪتاڻ پٽي!

مون نہ ٿي سمجهوتہ ڪا ايڏي اٿم دل توسان
مون ڇپو رَس نہ پلي رُس ڪا اٿم ڪاڻ پٽي!

بس ملاقات جي ڏينهن جي ۽ ٿي شام اچي
وقت ڇا کي ٿيا چون جاڻ اهڙا هاڻ پٽي!

زندگي ٿهڪ نہ پر شيام، تنولي آهي
اڳي سوچيندو هُئس هاڻ مگر جاڻ پٽي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٽاريءَ تي گل، گل تي شبنم، شبنم تي چالبوڪي
جيسين چنڊس سار ٻنڌس پيو راحت اها ڪاڪوڙڪي!

روپا ٻل ۽ ٻر ڏريا جي، گولڇيا گيت فضا ۾
سونهن سنيهه جي ڇا ڏ الوکي محفل سا رالوڪي!

هيٺ اکيون ۽ پيشانيءَ تي اوجل اوجل ٻولڊون
ون جي ڪڙ ڪڙ ٻيءِ جونئن جي ڇا ڇدليتا روڪي؟

ٿون ته ٿه آئين ٻر اڄ ٿنڀجو سپنو ٻه ته آيو، ڇو،
راهه سندس ڪنهن روڪي يا ڪنهن ڪيس نه سمجهايو ڪي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۵

ساراهہ ڪريان راهزنيءَ جي ڇا عطا جي
خدمت تو سر انجام ڏيان راهنما جي!

ڪامل نہ گناهن ۾ نہ تقوا ۾ مڪمّل
افسوس، ملي ٻهشت نہ شيطان نہ خدا جي!

اِڪ لڙڪ پنل، ڀنهن تي مگر مرڪ سان آيا
ٽهڪ ٻاجي گلن لاءِ هُئي شبنم ۽ صبا جي!

آزي نہ ڪر اي عيش، مليئي سو وٺي پيءُ
جٺن گل جي ڪٽوري نہ ٽٽي جهڙي گدا جي!

ڇنڪاڻو پرينءَ ڇهري تي چٽ شيام گلاب آهہ
ڏس حسن جي دريا ۾ اُٿي لهر حيا جي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خلوصِ شوق رکي ڪر نہ جستجوُ گل جي
ڪٽي وڃيڻي نہ گل ڏانئين پاڻ بوُ گل جي!

خميدگي ڇا تبسّم جي آھہ اُبرن ۾
نگھہ نگھہ مان بخوبي بکي نموُ گل جي!

ھجي ھا رنگ تصوّر جو پڻ نہ شامل جي
ڪري نہ ھا ڪوئي دنيا ۾ آرزو گل جي!

اگرچہ ٻولـ جي لاءِ بيقرار آھي گل
مگر ڪندو نہ ڪندو ٻولر جستجوُ گل جي!

خوشيءَ مان مٿھن نہ پٽياڻين مگر پٽيو ٿي رھيو
چمن ۾ ٿي نہ سگھي ڪاب گفتگوُ گل جي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣٧

دل ھڻن ملول ڇا لءِ ڀلا پاڻهجي ٻڌي
محفل ۾ اڳي ڪان سرس سوا پاڻهجي ٻڌي؟

هر شخص ڏس ڪٿي پيو ڪڍڻ بُسمت سُست ساھ
شايد مرڻ ۾ دير ذرا پاڻهجي ٻڌي!

جهڙا ۽ جاڳندا ڪٿين مُردا ڦرن پيا
دنيا تہ آهہ سرد چِتا پاڻهجي ٻڌي!

انسان جو هي خون وهي پيل اڃا وهي
سُرخيءَ جي لوڙ جڳ ۾ ڪي اڃا پاڻهجي ٻڌي!

ڇا زلزلن جا خوف پريا پيا اڄهن ڏڪاءُ
نڪر ۾ زندگي سان فدا پاڻهجي ٻڌي!

ڪو چنڊ ۾ نہ تارو نہ گهٽ سڄ جي تاءُ ۾
بدليل زمين جي بہ هوا پاڻهجي ٻڌي!

ڪيڏي نہ ٿي رهي پوءِ بہ ڪيڏي نہ تند تيز
ڇا چال انقلاب جي ڇا پاڻهجي ٻڌي!

ٿر لدي ٿہ لفظ لفظ جي معنا ڦري وئي
ساڳي ٿي ڳالھ ڳالھ جدا پاڻهجي ٻڌي!

گدريل ڄڀن جي چالو پيل آهي اڄ تہ شيام
هر ڳالھ ڇڙڪ ڏند ڪتا پاڻهجي ٻڌي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آئي چڙڪي، ڪاوڙ جي جهٽ مسڪرائي
ڪٿي ڪنهن هيس پيو لڳي ڪٽڪٽائي!

اُڏاڻس ٽي عرشين تو اڪ، جنهن ملائي،
مگر سا گهڙي، تو نظر جنهن جهڪائي!

وڇوڙي ۾ ڀوڙين نظر جون سنڀارون،
ڪڏهن جي ڪٿي ڳالهه اڄ ياد آئي!

انهيءَ آءُ آدر ڪي ڪٿن پيار سمجهان،
ڪٿي هاڻ ڪاوڙ اَجائي سڄائي؟

هُيُر غم ۾ ڪو حال محرم ۾ ڪونهي،
مگر حسن تنهنجي جي هيءَ هيڪلائي!

محبت ڪي چالو ۾ عشرت ڪي جالو،
ڏنو ڪنهن ۾ اڪ، هوءَ هٿي ڪٿن لڄائي!

ڪُليو ڪنهنجي چاهت ۾ ڳجهه زندگيءَ جو
سڏيون جنهنڪي پنهنجي سا آهي پرائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چوڻ کي هئي شمع هڪڙي وساڻي
اُجهاڻي سڄي زندگاني اُجهاڻي!

الا، پيڙ لڙڪن لڪائڻ جي ڪيڏي
جُهري جندڙي ۽ ليڄي دل تي ساڻي!

اڃا مٺيرو غم جي ڪنڊن جون لوڪون
خوشي ٻڻجي خوشبوءِ گهڻو ئي اُڏاڻي!

مٺي مرڪ لنهدجي رهاڻين جي وچ ۾
سمنڊ سوچ جي سُر جي مون موج ماڻي!

ڪُليو جتن ڪنول ۽ ڀونر لڪتو اُڏامي
ڦٽي ٻاڪ، ۽ راٻڙي ٻڻ وڻاڻي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٤٠

برق سان پنهنجو قدم دوست! ملائين نہ مڃانءِ
آسمان تي چڙهي ڏاک جمائين نہ مڃانءِ!

جهونو سڄ چنڊ ۽ تارن جو نظام آهہ فريب
ڏينهن ۽ رات جو تون فرق مٽائين نہ مڃانءِ!

جن جي گردش کان نصيبن جون وساڻيون شمعون،
پنهنجي پيرن ۾ ستارن کي جهڪائين نہ مڃانءِ!

پيڙي انسان کي انسان هيءَ اولاد بہ نہ ڏس
ڪنهن طرح شمع مساوات جلائين نہ مڃانءِ!

آهہ چيني ڪوئي روسي نہ ڪوئي امريڪي
آدمي زاد کي انسان بڻائين نہ مڃانءِ!

پاڻ کان پاڻ ڍڪيءَ پردو وجهي ڏاهپ جو
ڪنهن طرح پردي کي وچ مان جي هٽائين نہ مڃانءِ!

جنهن کي خود موت پڙي مست ٿي جهومي ۽ لڏي
زندگيءَ جي سا مندر راڳڻي ڳائين نہ مڃانءِ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣١

اڙيا اڙڪ معنا خوشي ناهه ڇا،
خوشيءَ ڪان ڪڏهن اڪ، پئي ناهه ڇا؟

نه جي چنڊ اُڀريو ته ڇا ٿي پيو
ستارن ۾ ڪا روشني ناهه ڇا؟

اجا ڪائين دل ۾ نه جاڳي اُميد
اکين ٻاڪ، ڦٽندي ڏٺي ناهه ڇا؟

ٻُرن جو ڇو آئندو هوندو نه ڪو،
چڱن ڪان وڏو وقت ٿي ناهه ڇا؟

مُڪل قوم ۾ روح ڦوڪي ڇڏي
مرڻ ڪنهن جو اٿن، زندگي ناهه ڇا؟

ڪِري پَت ٻوڙ تي ٻه، وقتي زمين
اُٺڻ لهه سهارو ٻڻي ناهه ڇا؟

پيريل شهام ڪيڏو نه سر ۾ خمار
تون ٿي ڇو خردي بيخودي ناهه ڇا؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٤٢

رڳو پير ڪڻ، ڳس ۾ ڇارا گهڻا
نه دل لاهه پانڌي، سهارا گهڻا!

اُجالو اونداري جو دامن ڀري
جئين رات ڪاري ستارا گهڻا!

ڏٺي پَت پيا ڦُل ڀراٽا، مگر
نوان ڏس ڪڙا ٿيا مدارا گهڻا!

گهڻن ساڻ گهارڻ نه لهرن ۾ آءُ
آتي، ورنه اي دل، ڪنارا گهڻا!

نظر سُر جهلا ٿو نه هڪ ٻئي جي ٿي
جي سُر ۾ اکين جا دوتارا، گهڻا؟

هنڌ جيڪي چاهين ڇڏي ڏي ڪُلي
ڪيئه شيام مبهم اشارا گهڻا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٤٣

اوھان جي دور منزل ۾ اڳيان آھن ھلڻ وارا
ملڻ دشوار، تارن جي جھروڪن مان تڪڻ وارا!

اندھيرو ٿي نه جڳ ۾ آھه رکوالو اُجالي جو
اڙي او صبح کان ٿي رات جي جھوريءَ جھڄڻ وارا!

سڏين ٿو ڪهڪشان جنھن کي سو رستي جو غبار آھي
ڏسيندا دڳ، وڃن منزل جو ڏي وڌڻ وارا!

زماني کي ڪيو پابند تنھنجيءَ تيز رفتاريءَ
اُفق جان دور ٿي ويندا ھڄي ويھي رھڻ وارا!

ستارن تي نه پھتيو پاڻ جو پنڇي مگر وه واه
اندھيري دام ۾ ھڻن چمڪندڙ چوڳو رکڻ وارا!

اجل ڏوليندي ٻن کي ڪينڪي پاڻي سگھيو ھرگز
ھتا بس زندگيءَ ۾ غرق ڪجھه اُن ٿي جيئڻ وارا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻاڻ نظرن ڪان لڪائڻ وارا
آءُ نيڻن ۾ سمائڻ وارا!

روح سان راس رچائڻ وارا
آءُ ليڻن کي ٻڪائڻ وارا!

ديد دعوت ۽ خوشي حجّت
نہ سڏائي ۽ سڏائڻ وارا!

تون ٿي ڇو ٿا نہ لڪايو مون کان،
دل جو احوال ٻڌائڻ وارا!

صدقي ، اُن ريت ورائي نہ نهار
اُٿن او مجبور چوائڻ وارا!

پنهنجي ديواني جواني نہ سنڀال
مرڪي مرڪي ۽ نٽائڻ وارا!

ڏينهن ڪيڏا نہ ٿيا اڄ وڇڙي
ياد آئين ڇو ٻلائڻ وارا؟

ٻُونءَ جا چپ ۽ ڦٽي پيا آهن
مينهن سمنڊن تي وسائڻ وارا!

روح منهنجو ۽ الله ٻري ۾ رُلي
جوت تارن جي جلائڻ وارا!

ايڏو گهير ٿي ڪنهن تو ڳالهو
لوچ لُنءَ لُنءَ ۾ لڳائڻ وارا!

سر ڏئي مان نہ ٻٽيس راءِ ڏياچ
ڇا نہ ڳالهو ٻڌي ڳائڻ وارا؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪجهه وڃائن ٿا، ٿا پائڻ وارا
ڇا نه پائن ٿا وڃائڻ وارا؟

ٿي رهيا عشق ۾ موڳا موڳا
رنگ محفل ۾ ڄمائڻ وارا!

نيڻهن کي سُونهن سريکو نه ٻڌاءِ،
سونهن وٽ نيڻهن پڇائڻ وارا!

سنگدل کي ٻه رئاري وڃين،
روئي احوال ٻڌائڻ وارا!

ٻار راحت جو نه ڪو ڪو ڪٽندو
قصّو سوُرن جو سڻائڻ وارا!

ثابتي ماڪ نه تر دامن جي
گل ٿي الزام لڳائڻ وارا!

ٻوٽو ٻاريئه نه ته کهڙو ٻاريئه
آڳ گل ساڻ لڳائڻ وارا!

روئو رئندين ته ڏسي ڇا سگهندين
نوُر نيڻن جو گنوائڻ وارا!

اڳيرو ٻاڻ نه دنيا ڪان ٿيءُ
اڳتي دنيا کي وڌائڻ وارا!

هر اوندارو نه، اوندارو ناهي
نوُر جي جام پِلائڻ وارا!

موت جا ٿي ته فرشتا ها شيام
ڏيڻ حياتيءَ کي لڳائڻ وارا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٤٦

ونيءِ واريءَ ڪٽا ورڻ وارا
واهه، ٻارن جي ڳهر ڪرڻ وارا!

تون ته خاڪو خوشيءَ جو ڪينچيو هئو
رنگ غم جا منجهس ڀرڻ وارا!

عمر ساريءَ جي صبر جي عزت
ڪوهي تون "اُف" ڪريءِ مرڻ وارا!

تون ٻڌڻ جون ملامتون به وڏيون
جام هٿ ۾ ڏئي ڀرڻ وارا!

ويئي ويتر وڌائي چاهت کي
مشڪ ٽهڪجي "اُلهون" ڪرڻ وارا!

چوري چوريءَ ڪٽان اچي اکين
پير اندر لڪي ڌرڻ وارا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سپنا ٻڙلون راتيون دريا
سائيا واري آس ۽ صحرا!

آهٽ ٻڌ لدي صبح نه ٿي واءُ
در تي تڪ تڪ راهه نه ٿي ڪا!

سُور ٻڇار سيڻ ڪي ساڳي
ٻوھ ٻس هرڪو ڏنڌا ڏنڌا!

ڪهڙن طوفانن مان نڪري
ٻيڙا ڪهڙي ڪنڌ تيِن پهتا!

ڪنهن جا ٻيڙا سر تي ٻوڙي
رڻ ۾ ٻوڙن ٻيا واچوڙا؟

جن کي شيام شڪايت آس جي
ڪهڙي ڇانو اهي وڻ ڏيندا؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مُردہ ماڻھن جو ھي ملڪ جتي پٿر جا پتلا
موت جي گھرائيءَ سان جڳرن ٿي ھٿن مشڪن پيئا!

شھر جي چوڪن تي ھي پتلا ڏس، کھڙين ھستين جا
جن تي سرٽيون پاريھل ڪن ڪٿن لروٽين جي ورڪا!

دل تي ڇا ٿيو؟ ڪير ٻڌائي ٻنهنجي جيب ڪترائي،
جنھن نہ ڪڇو ٻڌھن پاڇَل والگر ٻڙ ٻڙ ٿي نہ ڪئي ڪا!

جسم نہ آزاديءَ جو ليڪن روح انس مجبوري
اھڙو جڙو جيءَ ڪندو ڪي، ڪار سنواريندو ڪا؟

ڇا، دريا جي پيشانيءَ جا گھنج ھيون ھي لھرون،
غيرت وارا ساحل ٿان ٿي جو ھٿن موئيا پياسا؟

ڪنھن لءِ جھاڳي پاءِ اڙي دل، ڪو نہ ڪو جلو پسندينءَ
پردي وارا صرف ڀھاڻي لءِ واجھائن ويٺا!

جيون شيام پھاڙ اُلاھون يا ري. ٻاري ٿر
ڪو بت ساز ھجي نہ تراشي ھاڻ اٿون دلواڙا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چاهه اکائڻ جا چڙ حيلا
مُنهن نه مٺي ڪڻ او شرميلا!

غم، غصو، لڄ، موهه ۽ ماٺو،
ليڻ پيل، سڀ ڀاڳو رسيلا!

دلواڙا ڪ اڄتا وارا
فنڪارن جا بت پٿريلا!

پٿر پٿر موهڻي مورت،
بادل بادل رنگ رسيلا!

ٻاڻ نه روئي، رتاڙ پٿر، چارڻ،
گيت سريلا، سُر درديلا!

لوهي ڇڳ، ڪي جا ڇنڊي
ڦُول ڇڻي ويا جا نه سجيلا!

واءُ لڳي تو لهرون پائيون
سَرُ ۾ ها جي سَپ زهريلا!

ويهي گندي نالي تي ڪٿن
شيام تو ڇيڙيا سُر سپيلا؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دوزخ وهم ۽ بهشت حڪايت
دنيا ڇهڙي ٿهڙي حقيقت!

گل سان خار، چڱڙ ۽ ڪوڙي
سطحي چاهت، بي ٿيه نفرت!

سک ڏک جي نہ هٿڙ ۽ ٿاهي
سک ۾ ڪنهن ۾ ڪٿي نہ قناعت!

پاڻ ۾ موهہ نہ هوہ ٻڌهن ٻي
آئيني جي ايڏي ضرورت!

ڌنڌلي ڌنڌلي ڀان پوي ٿي
ڪنهن جي صورت، ڪنهن جي صحبت!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٥١

مون ڇڱي شمع فڪر ٻاري رات
ڪامندي ڪامندي گذاري رات!

شام کان غرق هوس اونده ۾
پئي جلي شمع سا به ساري رات!

شمع ٻرندي ٿي پيو روشن
رات ڪيڏي هئي انڌاري رات!

نور تارن جو نور آهي ڪو؟
چنڊ ڌاران ٿي رات ڪاري رات!

چمڪون چمڪون بدن ستارن جا
ڏس جلي ڇار ٿئي نه ساري رات!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٥٤

علم ڪندي زالين حيات
ڏيندي هيءَ تهذيب نجات؟

ٻچڙيون ڪنوٽيون سهڻيون پوءِ ته
گهورڻ ڪيت اڻاٺي ٻاهت!

اَپ جو سينو گهاوَ تي گهاوَ
ڪيڏي دل جي ڪاري رات!

هڏڙيون ۽ ٻ خطري جو چتاءُ
هوڏي سخت ڪُتي جي ذات!

ڏپُ، ٽوٽو جهٽن ٻچڙي بعد
سپنج ۽ چنڊا، سهڻيل لات!

هردم، موت لئي هڪ احسان
انٽم يُڳ ۽ شيام حيات!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٥٨

ناهي خواب خيال جا ڪوٽ.
گهاريندين هتي ڪيسين ، گهوٽ؟

ڦول ڇڻي ڪرندا ٿي رهيا ،
سڙو سڙ پوپٽ ڪهڙي اوٽ ؟

ننڍڙي لڪ ڇپ، وڏڙي لياڪ،
ننڍائيءَ جي اوٽ ۽ موٽ!

سڪ نہ هُئي هو، سَچُ هئي
ڦير ڪير تان ڪاڏي موٽ!

شيام اڇي پٽين ٿڪن ۾
غم ٿي پاڳلپڻ جي چوٽ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مٺا ڦار ڀانيا مون ماکيءَ جي ميٺ
۽ چوندين تون نڀي قول هئا قول نيٺ!

لهارڻ جو اُپ ڏي اکيون اُٿن ڪٽي
ڪوئي آس جو ٽوڙيو ناهه هيٺ؟

هندورو هٽي پئون انسان لاءِ
رهي پار ٿي ڪيسين ڪو پار نيٺ؟

ڪندو ڪير پرديس دائم پسند
هجي سرڳ نه ۽ گهر نه گهر آهه نيٺ!

هزارين لڳا شيام ڪنهن سان ملي
اڃا ڪانئين آهي نه ٿي ڏيٺ ويٺ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اکڙين ۾ خوش خواب ٿي آيو هئو ڪير؟
دل ۾ ٻڌجي چاهه سمايو هئو ڪير؟

سپنا سپنا ليڪن ته دل ٻاڦ ٿي ٻاڦ،
ڪچڙي ڪچڙي لب ٿي چاليو هئو ڪير؟

هوري هوري ماڪ پٽي پٽي ٻنهه لي
چپ چپ ٻوٽين رات جو آيو هئو ڪير؟

ٻڙڪي جهٽ ۾ ڪٽن نه وٺي گل ٿي جوس
ڪاوڙجي ان ريت لڄايو هئو ڪير؟

"شاعر آهي شيام"، چيائون ليهن ڏيهن
ڏيهن ٿي مرڪي ڪنهن ورجايو هئو، "ڪير؟"

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ساهه اولڙهه ۾ ٿيو ڪٺن دشوار
شمع ٻاري رکو مزار مزار!

سهسين طوفان، سهسين واچوڙا
ڇا نه ڌرتيءَ جي دل تي آهه غبار!

ڪير ٻڌندو ضمير جو آواز
رڙهي لوڏن مٿان رڙي پيو ٻار!

ڏيڻ ڪن لاءِ امن جو پيغام
ڪن ڏنو جنگ کي ٿي ڏيڻ قرار!

اڄ سڙيل لاش، جنگ جو ميدان
راست ڪاري هڏيءَ هڏيءَ ۾ شرار!

مردو ڦوڪي مساڻ مان موٽيا
منهن ۾ ماڻهن جي امن جو اظهار!

ڪير هونءَ جوت لاءِ سوچيندو ويو
ڇا لکجي ڇا لکجي اڄ انڌڪار!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٥٧

زندگي عين دوست جو ديدار
دوست ڌاران فراق جنهن دشوار!

ڪنهن رنڱڻ لاءِ ڪنهن کي ڏوهه ڏجي
ڪهڙو دل جي وجود کان انڪار!

نيل آڪاس، زندگي، ڪامڻ،
مفلسي جنهنجو پڻ نه آر نه پار!

سچ ڳلن ٿي ڏسڻ جو راز ڏسيو
ٿي ڪاهل اک، ڏسي خزان ۽ بهار!

مون ٿي سمجهو ڪنارو، اڪثي لهر
دل جو دريا اڃا آئين ٿي اپار!

ڀاڳ، تنهنجي سان رئيس ڪا شاعر
زندگي تنهنجو تاج، تنهنجو بار!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٥٨

هوند تارن جو ڪو ٻڌيو همراز
ڇا، وٽن سوز هئو نه ڪوئي ساز؟

غنچي غنچي جو همزبان ٻڌجي
چُپ ۾ سُرهو ٻڌان پيو آواز!

هر نظر غور سان، تڪيان ويٺو
آنءُ جاڻان اکين جو راز ۽ ناز!

آسمان آهه حد نگاهن جي
دوُر اُن کان خيال جو پرواز!

نيڻ ڀوُنيل ۽ مدهن ٿي ماٺ مڙهيل
شيام ڪنهن سان نه آهه راز و نياز!

٥٩

اڪ نہ تارن ۾ اُڏي، سج ڏي نهاري نہ سگهيس
توکي اي چنڊ، ڏسي پاڻ سنڀاري نہ سگهيس!

ڏينهن جي شور ۾ ۽ رات جي خاموشيءَ ۾
جي وسارڻ ٿي گهريم توکي وساري نہ سگهيس!

مان کلي ڪين سگهيس ٿيان اچڻ سان ٽهڪجي
ڳالهہ دنيا جي ڳجهي لڙڪ ۾ هاري نہ سگهيس!

چانڊوڻي رات ۾ ٻڌي رات جي راڻي مهڪي
دل نہ ٽِڪي، نند مان پر توکي اُٽاري نہ سگهيس!

ذهن مان نقش پراڻا نہ مٽيا سڀ، ليڪن
دل ۾ ڪي آهہ اهڙا جيڪو وساري نہ سگهيس!

پڪندو ٿي نہ رهيس شهر جي ويرانيءَ ۾
ڪڏهن ڪي تنهائي جو احساس ڏياري نہ سگهيس!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٠

ٽنو لڳ ڳوليم پٽي آڪاس
ٻنءَ مان آيو ٽهڪندڙ واس!

ڪيڏو پيارو هڪ هڪ سواس
سواس ۾ آهي ڪنهن جو واس؟

شعر نہ آهي ٻُنءَ جي ذات
مٺي روح کي آئي راس!

رات سرڪا لڀڻ ملول
ننڊ اچاٽ، نگاهہ نراس!

گهر گهر لڳي پر ڳڻڇڻ لاءِ
مجبوريءَ جو هٿن احساس!

مبهم آهٽ، ڪاري رات
دل ۾ نامعلوم هراس!

شيام وهائڻ جان مرڪي
ڪاري رات جو رمز شناس!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦١

هُو پري کان آهٽ جو احساس
ڪنهن جي لءِ آءُ پاڻ جو احساس!

ٿهه ۾ لغزش ڀريل نگاهن جي
هڪ اٽيل گهرو چاڻ جو احساس!

ڪو هليو چنڊ ڏي فضا چيري
دل ۾ ڌرتيءَ جي گهاءَ جو احساس!

منهنجي پسر ۾ نه هئو نه ڪوئي ٻي
پوءِ به ڪنهن جي ڇُهاءَ جو احساس!

ٻار ڪي ڪنهن جي هنج مان وٺندي
ڇا نه دلڪش هڳاءَ جو احساس!

شيام منهنجو ٿي پيار پاڻي ، ٿيو
زندگيءَ سان لڳاءَ جو احساس!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٣

چارڻ! سورٺ ساهي راڳ،
راڳ لٽيو سورٺ جو سهاڳ!

روح جي راحت لاءِ نه آهه،
جيءَ جُهرائل هن جڳ جو راڳ!

ڪيڏا ٻيڙا ٿي ويا غرق
سمنڊ ڪِلي ۽ ڳاڙي جهاڳ!

روئيءَ لاءِ چتا جي آڳ
چمڪيو پيت ٻَرڻ جو ڀاڳ!

صبح سفر ۽ شام جي اوٺ
”روشن راهون ۽ الله لو ماڳ!“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٣

سنگ نہ ساٿي، اُن سان لاڳ،
ھاڻي راڳن ۾ ڀيو ويراڳ!

ڪنھن گل جي رنگين مراد
پوپٽ جي پرن تي پراڳ!

ھيٺن پيرن ھيٺ جنھن ۾ جيئن
اِن دنيا جو ڪھڙو تياڳ؟

دک ۽ سک جون ڪنڊيون ڇڏ
جيون آھي سمنڊ اَجھاڳ!

دل ۾ ڏولھيون ڇا تہ ڏکيون
ليٽن ورتو جيڻ ويراڳ!

مرڪي ڪنھن ڪڙڪي ڪولي
شيام ڪليو اڄ ڪنھن جو ڀاڳ؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏيري ٿم ڪري ڏيري هل
موهن جو هي شيش محل!

ڏٺو ڏٺو سراپا سوز
هر هڪ هڪ سورج منڊل!

هلڪو هاڻ ۽ ڪلهه به ته هئو
اڄ ۽ پيرانبر آ پروڇهل!

ماٺو سر ۾ ڪاري رات
ٻناڪ ٿني ل ۽ اچي ڪنول!

حسن نظر جي چالو هئي
رانو عمل ۾ ڏيٺهن ٿل!

لهر لهر ۾ لهر اٿي
هاڻ ته هڪ طوفان اڇهل!

دنيا ڪيڏي وڃهي آهه
پٽ لي پاڻ ته چٽ ڪتل!

رات جو راهي اڇو آهه
جل جل او مشعل، جل جل!

شيام حيات جي حسن مٿان
آهه ازل کان چريو اجل!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٥

آهه ظاهر ڪي گلستان ۾
۽ اڪل آهه ڪي ويران ۾!

ڦاڳڻ باغن جون حدون اورانگهي
ڦول مهڪائي بيابان ۾!

نيل گنبد ۾ فقط رنگ ۽ نُور
ڪجهه گهٽو بحر جي تهخان ۾!

هي ٻُڌن پنهنجي چون هُو پنهنجي
فرق ڏاهن ۾ نه ديوان ۾!

پنڪڙيون ويئون ڇڻي هڪ هڪ ٿي
گل نه رهندا وڃي افسان ۾!

اَمن ساحل جو نه اڪڻ ۾ نه هو
شيام ڪو حسن هو طوفان ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٦

اسان جا پير اولڙا ٻه، اسان جي روشني ڏيئا ٻه
گذاريون شمع وانگر ٿا جلائي پاڻ کي جڳيئا ٻه!

لڳي ڏُن صبح جي اهڙي ڏنو سيئن پڻ نه تارن ڏي
ڪٽيسين رات اولڙا ٻه مگر اُبريو نه سج اڀيا ٻه!

گلي ڪنهن کي لڳايان ۽ چمي چپهون ڪريان ڪنهن کي
جگر منهنجي جو رت آهي پريل هر گل جي رڱيا ٻه!

هٿيلي دل جي ڪارڻ ٿي مٿو هنگامو دنيا جو
فقط هيءَ دل ٿئي راضي نه ٿيندو امن هن جڳيا ٻه!

وٺي دل ذوق خود بينيءَ جي منزل ڪان اڳيان لڪري
نه هرگز پيد ڪو ليڪن رکيو همراهه ۽ ٿڳيا ٻه!

نہ تنهنجو شڪر جي آهي شڪايت پڻ نہ ڪا ناهي
ڏئي چڪي نه ونئس سو قراني تنهنجي مارڳيا ٻه!

اها ٿي تنهنجي محفل لوڪ ۽ پرلوڪ منهنجي لءِ
اٿي آهيان، اٿي هوندس، هيس پڪ مان اٿي اڳيا ٻه!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٧

أهي نگاهون أهي ادائون
أهي اشارا اڃا به آهن،
مٺي محبّت جا زندگيءَ لاءِ
سڀ سهارا اڃا به آهن!

دلين ۾ ليٽن پيا پُراڻا
نوان نظارا اڃا به آهن،
اونداهي آهي نه رات غم جي
ڪيئي ستارا اڃا به آهن!

ڳهليون غمن جون هوائون جن تي
ٽڙي پيون ڪي دلين جون مکڙيون،
خزان جي موسم ته آهي، ليڪن
ڪي ڦول پيارا اڃا به آهن!

ڪٿي نه ڪنهن پي ڪٺي جي روشن
اونداهي رهندي نه رات، ساٿي،
هوا جي جهولڪن ڏيا وسايا
ته چنڊ تارا اڃا به آهن!

وطن ڇڏڻ وقت اُن تي سمجهم
ڪندو نه ڀلجي ڪو ياد، ليڪن
اياز، احسان، راز پيارا
ڪي قرب وارا اڃا به آهن!

(١٩٥٩)

شيخ مبارڪ اياز، مرحوم احسان احمد بدوي،
مرحوم شيخ عبدالرزّاق راز.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻڌل دل کي ٻرڻ لپٽ ٽاري ڇڏيو سين
اڙهيل کي لڳائي ڪناري ڇڏيو سين!

ڪنارو ڪيوسين ٿي لهرن کان ۽ ليڪن
ڪنارو سمنڊ تي سهاري ڇڏيو سين!

جلي پاڻ تنها به، گل ٽيندي ٽيندي
”هزارن چراغن کي ٻاري ڇڏيو سين!“

لڳائي هيئن چٽڪ هڪ جهان، الهيءَ مان
هزارن چراغن کي ٻاري ڇڏيو سين!

هڻاسين ته شعلا مگر ضبط ڌاري
گلن ساڻ گلشن سنواري ڇڏيو سين!

تصور سان تنهنجي ته جو جام چمڪيو
چپن تائين آڻي به هاري ڇڏيو سين!

ڪڏهن ياد تنهنجي ڪڏهن ذڪر تنهنجو
الاءِ وقت ڪيئن گذاري ڇڏيو سين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آئين ڪيڪاريئه ڪاڻي ٻـر چؤ تـه مان
گفتگو توسان ڪريان، توکي ڏسان ؟

سُعر ٻئي سوچيم جڏهن در مان گهڙئين
ڪي ٻڌيو يا ٻڌجي ٻگڙيو ڪٿن چوان ؟

پيري پيري سان جڏهن توکي ڏٺم
ڪي ڪٿل ڀانيو مون ٻهڪڻجو باغ مان !

ننڊ مان هر صبح جو آئندي ، ٻرئين ،
شام ليٽڻ ۾ رهي هڪ خواب جان !

ليڻ لـڙڪن سناڻ چمڪائي وئيون
جي خوشيءَ جون ساعتون گهاريون اسان !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٧٠

ڦرڻ رنگ ٻوٽان ملڻ ٻوٽيءَ گل سان
رهان هوند رولاڪ ٻٽڪي صبا جان!

هوائون ٻه لڳنديون مگر شيام ڏسڻ ۾
مٿان ماڪ ڇاڪي ڪنول جي گلن تان!

ڇوڻ تو ته اُپ مان ٽُٽو آهه تارو،
لڳي تو ته ڳوڙهو ڳڙيو ڪنهن جي اک مان!

زماني جا آهن ستايل سڀئي،
ٻڌي حال ٻڌندين سڄڻ! ڪنهن ڪان ڪنهن ڪان؟

زمانو اسان کي مٽائي نه سگهندو
مليو آهه خود ڪيس نالو اسان کان!

ڏسيان توکي اڄ پنهنجون ڳالهيون توجيڪي
سڻائي اهي ٿي ٻين کي تون ڏسجان!

سڄڻ شيام کي پنهنجو همراهه ڀانيو
هيو چنڊ جو گڏ هليو پٽي سڄڻ سان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسين سوز ۽ ساز جو روپ ڌاريون
جلي دل مگر نند مٺڙي ننواريون!

ڀٽڪيون ٿون ته خود زندگي ٿي اسان جي
مگر زندگيءَ کي اسان ٿي سنواريون!

لڳائي هيٺ هڪ لڳا چٽڪ دل ۾،
ٽيون، ٻيون ٽمنديون جُڳان جُڳ، ڏياريون!

وڏي رات آهي پري صبح آهي
ته ڪا شمع ٻاريون ڪوئي ڪاڄ ساريون!

اچن لاهيون چاڙهيون مگر ماڪ ٻڌي
ڪڏهن گل ڪڏهن سج جي ٻاڪر ۾ گهاريون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۷۲

وهاڻو ٽڪيان، ٻاک، ڏي يا ٻهاريان؟
اجل کي سڏيان، زندگيءَ کي ٻڪاريان؟

گناهن ڀريو ٿي مگر ديوتا آهه،
ڌڪاريان مان ڪئن آدميءَ کي ڌڪاريان؟

ٻڏي ٿي نصيبن ۾ آهي لکيل جي
ته ”طوفان، طوفان“ ڇا لءِ ٻڪاريان؟

جهنّم ۾ جالي به جنّت ٿو جوڙيان
حياتيءَ تان جيءُ جيءَ ڪري جان واريان!

پرين! پيار تنهنجو ۽ وهنوار جڳ جو
سنڀاريو سنڀاريان، وساريو وساريان!

انڌارو هيو انڌڪري شمع ٻاريم
اجهو صبح ٿيو، ڇا اڃا ٻي نه ٻاريان؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي ڪٽي پنهنجو همٿ مون وڌايو پرين !
ڇو نه پنهنجو پلئُو تو ڇڏايو پرين ؟

هيٺ نظرون ڪري مسڪرائي اٿين
حوصلو دل جو تو ٿي وڌايو پرين !

چاهه منهنجُن اکين مان ٻکيو پئي، مگر
ڇوڙ نه تنهنجُن اکين کي لڪايو پرين !

روح تارن جو مستيءَ ۾ جهومڻ لڳو
جڏن ڪٽي لبڻ تو مسڪرايو پرين !

رات ڳالهين ڪندي چنڊ آڏيءَ لڙيو
دل کي ڪيڏو نه وهمن ورايو پرين !

لڙڪ آيا فضا جي اکين ۾ تري
مرڪندي تو جڏهن موڪلايو پرين !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۷۴

هي ٻڌڙيون هوائون هي ڪاريون گهٽائون
اِئين ٿي جو آيون سنيهو ڪي اٿائون!

لمحا جا جهونڪا غمن جون گهٽائون
هي ٿڌڙيون هوائون جهڙاليون فضائون!

ڪٿي ڳالهه منهنجي نه هڪدم مڃائون
مگر هيٺ پي ڪا نه ڪڏهين ڪيائون!

سوال جو هڪ سلسلو هئي حياتي
ڪٿي اڪ ڏٺائون سڀئي حل ڪيائون!

ڪڏهن ڪئن ڪڏهن ڪئن پرين! پيار تنهنجو
گهٽين ۾ وڏن چنڊ جون جئن ڪلائون!

ڳُڻو حسن خود عشق سان ۽ ٻيو ڇاڪان
ادائون نياپا، نگاهون ڇپائون؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

زندگي ٿي جي دوست! سوچيندئن
ڪجهه نه ڪجهه پڪ اُداس ٿي ٿيندئن!

سچ لئي روئي ٿو پُنايو پاڻ،
خشڪ اکڙئن ۾ راحت ڪاٿيندئن ؟

ٿيءُ نه پنهنجن کان بدگمانُ اِئين
مفت غيرن اڳيان ڏنو ٿيندئن !

حال منهنجو نه جي ٻڌئن ته چڱو
گونگو روئي تون جيءَ جهوريندئن !

چانڊڪي چانڊڪي گهٽا تي گهٽا،
ڪٿن ڪنوڻ کي کلڻ کان روڪيندئن؟

ٽاڪُون ڏاڍو دل جو سنّاٽو
شيام اُف ٻي ڪندئن نہ ٽوڙيندئن !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٧٦

ايڻن وانگر چنڊول جو ٻن
ليڙ ٻڙيا جوٻن جو درپن!

جيون - ٻيڙا ٻوڙي ٻوڙي
هوش ۾ آئي سرت اچيتن!

چمڪي چٽڪ ۽ سُرهو دُونهون
سوز ٻري دل آرتي چندن!

چنڊ ڪڙيل، ڪي ڪرڻون اُڀ ۾
کهڙي سوچ ۾ شاعر جو من؟

شيام، اماس ۾ آهه ڏياري
اوسيڙي جو ديپ جي روشن!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُجلي ليٽن جي ڪارڻ
نيڻ جي گهرا ليڏهن لياڻ !

ٽُڙندي ٻن ٻن تي ٿويا ڦول
سُرها ٻُرها جن جا پراڻ !

سنڌاڻو ۽ هٿ هٿ آگس،
جيون، آڌيءَ رات مساڻ!

خون ۾ ڪفنايل هي لاش
مذهب ۾ دفنائڻ ڪاڻ!

اهڙو آهه اسان جو پنڌ
رهزن رهبر ٿي ٿيا ساڻ!

اَٽڪيو ليو ٿي هلندين ڪيئن
جڳ ۾ پنهنجي راهه سڃاڻ!

ڪو نه جنهن جو ڏانءُ ڏسي
ماڻ حياتي پنهنجو پاڻ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شيام ٻون ڪنهن آئي هر ڪنهن ڇو هاريو
هوند ڪويل نه هيڪن ڪونجاريو!

هيڪلاڻي ۽ چانڊاڻي چپ چاپ
ڪجهه ته پٽي ڪائنات وڇاريو!

چاڻ رابيل جي ٻڪي خوشبوءِ
ڇنڊ اڄ ڪنهن کي پاسندو ڏاريو؟

سونهن ڪيڏي نه اڄ ڪئي سرهاڻ
هڪ نظر ۾ تنهن جيءَ هٻڪاريو!

ڇنڊ ڇوڏس جو ۽ شگفته گلاب
رات جيڪر ٻون ڪنهن کي ڏيکاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٧٩

پرين! اُنهيءَ ۾ پڻ ڪون توکي پُڪاريو
ڪٿي اک، نه تو خواب ۾ پڻ نهاريو!

ڪرڻ لڙڪ جهڙن جهڙن، ٻڪي ڏُرو ڏُرو
سڄڻ، تنهنجي غم زندگيءَ کي اُجاريو!

ڏٺي رات کي موت لڙڪن ۾ ساري
ڪٿي ڪنهن نموني اسان ڏينهن گهاريو!

اکين کان لڪي دل ۾ پاتي لياڪو
ستل زندگيءَ کي اچي ڪنهن اُٿاريو؟

چمن مان لنگهڻ وقت پاڻيان لڙيئين پيو
گلن جي وٽي اوٽ ڪنهن پئي نهاريو!

نه ڪنهن پئي نموني لڪائي سگهين ها
ڪلي ڳالهه ڪني شيام تو ڪئن نه ٽاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لڳي مون وٽان پوءِ مڙي تو نهاريو
پنهنجي ياد کي يا هيئنر کي وساريو!

جهڙي وٽ جهڙي وٽ کو رابيل هجڙو
مُرڪي چنڊ ور ور ڪري پئي ڏٺاريو!

هينئر صبح جو وار وڻڙيل الين ٿي
گهٽو شام جو ڪين پئي تو لنئاريو!

ڪلي هڪ ٽڙي، رات هڪڙي وهاڻي
معلوم ڇو ماڪ هڻن هاڻ هاريو!

خموشي ۾ جي دل ۾ وڃون چهڪ لرزيون
آئي شيام اڄ رات ڪنهن پئي پڪاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٨١

حسين دام ۾ ڪير ھئو جو نہ آيو
رڳو پاڻ کي مون نہ پاڻھي ڇڏايو!

ڏسي مون کي دنيا کُچو ڪين، ليڪن
ستارن ٻڪيءِ اکـ، گلن مسڪرايو!

عجب يءِ لڪ آھن اوھان جي ڏسڻ جا
نہ ڌاريا لڳو ۽ نہ پنھنجا لڪايو!

اھي گل آھئين ٿي ڇٽي ھيٺ ڪرندا
اکيون ڇو جھڪايو، ڇو دل کي سڪايو؟

صراحيءَ ۾ ساقيءَ جي آھي اڃا پي
پيالو رکي ڇو ھٽايا، وجھ وڃايو؟

غزل ساڻ ٻيائڻ وڏي ڳالھ آھي
تخلص ۾ چاھي نہ آيو نہ آيو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چنڊ ايئن جو سنهڙو سنهڙو
ساڪي آهه سُهائي پَکَ جو!

منهنجا آنسون ڏيپ ٿي ٿاهن
ڏک، ڪان من ۾ نه آهه او نڌاهو!

ٿون ٿِي ڪر ڪا سچ جي سُس پُس
نعرو ڪو منصور ۾ هڻندو!

ٿانءُ جڻڻ هئو ڇيا ان جو ٿي
او سيڙو هئو ۽ اُب ڪو هئو؟

تنهنجي ياد هئي اُٿن دل ۾
گويا رڻ ۾ سچ جو ٽڙڪو!

چمڪيا چمڪيا پيرا ڪنهن جا
ليٺ سفر ٿيو سوڪو سوڪو!

هاڻ ڪکيءَ هاڻي ٿي مهاڻي
سڳ، سمي جو سُرهو سُرهو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رخ تو اڃان بي رخيءَ جو ڏيکاريو
پاڻ کي پاڻ ڪان لڳان ڌاريو!

ڏيٺي ڀولي ڪُٺم ويچارو
ڇو پڪاڙڻ تو ڪئين سيکاريو؟

منهن منجهان اڃان نه ٿي لڳا پڌرا
وڌي پيرم بس ڇڏن نه ڪيڪاريو!

مون تي هڪ ڪي فقط اُڪاريندين
مون کي ٻوڙي تو ڏاڪڻا ماريو!

موت جي آرسي رکي سامهون
زندگيءَ جا تو پاڻ سينگاريو!

ٿو هلي شيام هن ڪله آٽيو جام
شمع هڪ ٻي نه وات لي ٻاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گل جي رنگ ۾ دل ھرکي جو مون گل ڏانھن نھاريو
جيڪس اک ۾ ڪنڊا ھا، جي ۾ سندس سرھاڻ ڏٺاريو!

ڪنھن سان لڳين سحاب تي، مون مرڪي ھٿ وڌايو
ساڳئي ناليءَ سان وابسته يادن ٻي ڪيڪاريو!

پياس ۾ منڌي پوءِ بہ جنھن جي لاءِ پيئڻ تي پوندو
ڇو ٿا ھاريو؟ پاڻ کي ڇو ٿا اڄ وڳھي ھڻن ماريو؟

پاڪ ڦٽيءَ جي لاءِ دعائون گھرندي رات گذاريو
وڃندو اوندھہ ڪي ۾ پنڻ مان شمع اُٺي ڪا ٻاريو!

ڪوئي ڏيھہ وڃط ساڙيھہ اسر پير پرڏيھہ ٻي آھي
سيني ڪاڻ ۾ پنھنجو ناھي ڪنھن ڪنھن لاءِ ۾ ڏاريو!

واري واري چوڌاري، واري چوڌاري واري
رڻ اُٺو ڪنھن ڏوڙي ڦان ٿي پاڻيءَ لاءِ پڪاريو!

سڌائو ٿي سڌائو ڪو ڪولہ سگھي ڪالھائي
چرڪ پريو سڌائي، جنھن ٿي باغيءَ ڪنھن للڪاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خزان حال دل جو گلن کي ٻڌائڻ
ٻڌي، مرڪي ٿي غم نه ٻڌهندو لُڪايو!

اسان لڙڪ لاڙيا جي ويهي ڪنڌيءَ تي
نه وچ سمنڊ ۾ ٻُڏل اسان مسڪرايو!

انهن جي مٺي مرڪ مان آهه ظاهر
نه شبنم گلن کي نه آهي اپايو!

اگر زندگيءَ جي شڪايت ڪيم ڪا
پر ان، اک ملائي تو چاليءَ لڳايو!

اٿو سج وڏيو شيام جنهن جڳ انڌارو
ڏٺي ڪنهن هتان ڪنهن هتان ٽمٽمايو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل کي ڪنھن جو پيار مليو
سونهن ڀريو سنسار مليو!

جنم مرڻ اڪ پٽ اڪ پوُر
وچ ۾ ڪوڙ وستار مليو!

سوُرن ساڻ ٻيهاڻ ڪندي
راحت جو ڏس پار مليو!

جيءَ ڪٿو ڄڻيو دنيا منان
ڪنھن ڪان ايڏو پيار مليو!

لهرئين لڙهندي عمر ڪٽي
آر نه ڪوئي پار مليو!

راهه ڏکيندي ڏارن جي
صرف سُڃهِري غبار مليو!

جنھن جو نالو شيام هياسن
تنھن ۾ دم نه قرار مليو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٨٧

حسن کي ضد نہ هئو حجاب نہ هئو
پر اکين کي ڏسڻ جو تاب نہ هئو!

غنچي غنچي زبان کولي، پر
ٽهڪڙي چپ جو نہ کو جواب نہ هئو!

هئي رنگت جوان جسم جي سا
موتئي ۽ مليل گلاب نہ هئو!

موڙ چڙهيو ٿي رهيو، اکيون نہ کليون،
صبح جي هير هئي شراب نہ هئو!

شيام تاريلي رات جو منظر
پاڇو هئو پاڇي جو حساب نہ هئو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٨٨

صرف وچ سندر ڏاڍهن مائل جو
ڪٿان ڏسي سو پيارو ساحل جو؟

بس جي ڦيٽن تي ٿي حيات ڦري
ڪوئي آهي ٻه موڙ منزل جو؟

لهرون ساحل طرف نه ڪن ڇو ٽپون
ڇا اٿن ڪو ضرور ساحل جو؟

راهون واهون گهٽيئي ٿي پونديون
پر هجي اعتبار منزل جو!

پنهنجي پنڌي مٿان ڪوئي پوڙي
ٿوري ڪن آهه فڪر ساحل جو!

هيءَ دنيا اگرچه پس منظر
نقش اڀريو نه پر مٿس دل جو!

رات ڏهليءَ جي، شيام ننڊ ڦٽل
چنڊ جي چانڊني، دوهون مل جو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٨٩

اڄ بہ ايذاءُ ڪنڊن رسايو
رنگ و بوءِ نہ دل کي لُڀايو!

حال گلشن جو ڇا لاءِ پڇو ٿا،
واٽ غنچن جي ڇو ٿا پٽايو؟

ڪنهن پٺيان ٿيلهي اونده مُهاري
چرڪ پنهنجي تي ٻاڇي ٻرايو!

ڪيڏو آڪاس، ڪيڏا نہ تارا
رات لاءِ دل کي ايڏو سڪايو!

مُرڪ تنهنجي فقط مرڪ ناهي
ڀي اکين ۾ ڪٿان تاب آيو؟

وچ جيان هستي اچندي نہ هوندي
سِڪ سمهڻ لاءِ بہ هيڏو شيام ڇايو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٩٠

هل جڏ باس جي ڦهڻ ۾ وهندو
جو وڪندو سو ٿي ٻڏندو!

دنيا پنهنجي غم ۾ غرق،
اڄ اڄ پيڇو ڪير ڪندو؟

ڪنڊن منجهه ٽڙيو گل آهه
ڏسندو ڀؤنر سگهي مرندو!

جنهن ۾ تارن جي جهرمر
تنهن کي اونده ڪو چوندو؟

تارا جهيڻا، ديپ ٿڪا،
اي دل، جاڳ ٿيو سُجهندو!

ڪنهن جا پيرا؟ ڪس ڪهڙو؟
ڪنهن ڪو سپني ۾ ايندو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪن ۾ وهائڻ جو هيءُ جلوو،
اي اڪيلي رات سڄي اوجاڳو!

چپ نه چُري ٻر سرڪيو آنچل
اهڙو ڪهڙي هوا جو جهولڪو؟

ڏنهن جي مرڪ سرءُ جي سانجهي
ڏاريلي سڪ سانت جو پڙلو!

وچ ۾ جسمن جون ديوارون
ڪٿن ٿئي دل سان دل جو رشتو؟

اچي اچي ٻي لهر لهي آئي
ساحل ساڳيو آهي اڪيلو!

رنگ جو پيرو سڙيل اڄ ڪائي
رهندو رات رهيو ڪو هوندو!

ٻوٽين ٻهر جي ڏنهائيءَ ۾
سڏ سان شيام پريو ڪنهن سڏڪو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مٺان شيام ٽوڙين نگاهن جو ناتو
اڃا پاڻ ٻاڌو نه، دل ليڪن لاٿو!

ڪٿي چاهه ڳولا ۾ اڪثر ته ٻاهر
چمن ۾ وري پير خوشبو نه پاتو!

هليا سين ته گڏ پئي مگر اڄ سين جان
هلت مان نه واقف ڪري ڪنهن نه ڄاتو!

اکڙين ناهي ليلا ملڻ ناهه ممڪن
چنيسر سان هاڻي لڙون جوڙ ناتو!

هٿن ۾ جهلي هٿ نهار پيو اکين ۾
ٻڌو پريم منهنجو مون وساهه پاتو!

ٻڌي منهنجون ڳالهيون اکيون پرچي آيون
غزل منهنجو منهنجي اکيان ڪنهن ٿي ڳاتو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيون ڀوُرو موت ٻيو ڀوُرو
هيءُ اڌوُرو هُو ٻيو آڌوُرو!

سچ "آهي" جو چاڻيو آهي
"هئو" ۽ "هوندو" وهم نسورو!

اوُنده وچ، روح ڪاڻپوءِ اونده
جنهن ۾ ڏٺو ڪي سو اَڻپورو!

هيڏو آپ ۽ هيڏا تارا
رات جو عرصو ٿورو سورو!

ڏوُنهون سرهو، هلڪي گرمي
درد جي ڏوُٽي چندن چورو!

ور ور سوُنهن لياڪا پاتا
پيار نه هئو ڪڏهن ڀوُرو ۾ پورو!

شيام، عميق، وسيع هجي پي
سمجھ لڳي جو وقت سمورو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻهار ۾ به، ڪڏهن دلڪشي نه هوندي آهه،
گلن جي هوندي به ڪا تازگي نه هوندي آهه!

ڪڏهن حياتي ۾ اهڙيون به ٿيون اچن راتيون
ٻرن چراغ پيا روشني نه هوندي آهه!

ڪڏهن ڪڏهن ته محبت ۾ ائين به ٿيو آهي
عٺاي مٺن سان به دل ۾ خوشي نه هوندي آهه!

نه اوڻ ڪنهن جي اچڻ جي نه غم گساري جو
تڏهن به راحت سچي لڀ ٿي نه هوندي آهه!

اکين مان لڙڪ وهن ڇو الائي ڇاڻ پُڌي
اگرچه اهڙي نه ڪا ڳالهه پئي نه هوندي آهه!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪجهه جاڳ جو ڪجهه ننڊ جو ننڍڙن تي اثر آهه
اوسيڙي ڀري رات سڄي عين سحر آهه!

وچ سير ۾ وهندي ٿي رهي ناءُ اسان جي
ڪنهن ڪُن ۾ نه پيئي نه مليو ڪيس ڪپر آهه!

وِڪ وڪ ڪري چمڪاٽ ۾ ٻجليءَ جي هليو هل
برسات ڀري رات، اڳيان ڏنبو سفر آهه!

پنڪڙ جي اها راهه، وسڻ جي به اها راهه،
دنيا ٿا سڏيون جنهن کي عجب راهگذر آهه!

گڏ ٻير جو پنڪاءُ ڪ ڳڻڊ ڀنر جي گردش
ٿر ٿانءُ هتي شيام نه، ٿيو ڪو ٿي بشر آهه!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بي صدا پازيب جي جهنڪار آهه
تيز ڪيڏي وقت جي رفتار آهه!

اڻ کي سُلجهائيندي ويئي سڀ ڄمار
زندگي ڪيڏي نه گهنڀيدار آهه!

هن خلاءِ ۾ پي اک ملائي ڪينڪي
اي ضدي دل، جيت پڻ تي هار آهه!

منهنجي دنيا منهنجي آهي پوءِ ٻي
تنهنجي دنيا کان نه هرگز ڌار آهه!

هجر جو غم ۽ نه ڏوراپو ٿي ياد
ان طرح اڄ آئي تنهنجي سار آهه!

سوانهن تنهنجي سُر ملائڻ جڻ ستار
منتظر مضراب لهه هن تار آهه!

سار جان رنگن ۽ ريکائن ۾ شيام
ڪنهن شگفته روح جي هبڪار آهه!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٩٧

ڪوڙا ڪنارن لئي ويساهه
پاڻيندو پيئي آ درياهه!

هر هر هڻن اُڀ ڏانهن نگاهه
هاءِ، مٿيءَ دل جو ويساهه!

مون وٽ نه نه تارا نه چراغ
ڏسڻو آهي رانڊو واهه!

رنگ رتي سرهاڻ مٿان
حرص ڀري گُنجار سياهه!

ٻوٽ جا ٻر ٽوڙيندا ڪيئن
ايڏو ڇو رنگين گناهه؟

رات جي راڻي، ڪاري رات
هت هت خوشبوءِ يا افواهه؟

ڳائيجي اڄ موهن جو دڙو
ڪالهه، ٿي ڌڪ لهڻ پب لباهه!

وسريا ڏينهن وسيا هئا مينهن
هاڻ نه اُٿلي ڪو درياهه؟

اُس ۽ لُڪ ۾ پنڌ سهي
واٽ لئي آهه جهجهي وڏاهه!

لڙڪن ۾ ٿي ڀيڄي شام
ٻاڻي سگهندين دل جو ٿاهه!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نگاهن، ادائن، اشارن جي ٻولي
لڳين آهه لت نازوارن جي ٻولي!

نه سمجهي سگهيو حسن دارن ٻيو ڪو
تمنّا ڀري نيڻهن وارن جي ٻولي!

مٺي آهه ڪوئل جي ڪوُ ڪوُ مٺي آهه
مٺي آهه سڄڻ بيقرارن جي ٻولي!

لکيل ڇا نه لالا جي ورقن تي آهي
پڙهي ٿي ڪوئي داغدارن جي ٻولي!

مٺيءَ جي ڀر ڏڏُن جو ٿيءُ حال محرم
ڏکي ناهه سمجهڻ ستارن جي ٻولي!

خزان حال اوري نه ڪنهن سان اوري
سپيتي سگهيا جي بهارن جي ٻولي!

الا، اٿن نه ٿئي جو ڪتابن ۾ پڙهجي
نه هئي سنڌ ۽ سنڌ وارن جي ٻولي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مرڪ راحت ڪي جنهن ڏاڍي هوندي
ڏرڪ ۾ ڏل سندس پڻي هوندي

پيار دل ۾ تہ سو تهن ڏنيا ۾
شمع هوندي تہ روشني هوندي!

ڇا فقط ڏوڙ آهہ ڏر ليءَ ڪي
چنڊ لئي صرف چانڊاڻي هوندي؟

غم تہ غم پر خوشي بہ هيڪاندي
حد اُپڻ ڪان ٻهري دل ٻلي هوندي!

سواس تنهنجو ڇو شيام اڪيل آهي،
پيار جي تند ڪٿهن ڇني هوندي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٠٠

ڪڏهن اچي ۾ نه ڏيکاري هٿئي تو بيوسي اهڙي
ٿئي محسوس شايد پاڻ ۾ ئي ڪا ڪمي اهڙي!

ڇٽن ٿي مرڪ دل ۾ غم، ۽ دل سرهي اکيون آليون،
ڪڏهن غم ائين سڀئو اٿئي، ڪڏهن ماٺيءَ خوشي اهڙي؟

خوشي پنهنجي نه پنهنجي دل مٿان هڪ بار مون پاتي
ڏکاري شڪل دنيا جي ڪڏهن مون جو ڏٺي اهڙي؛

ڪريان قربان ڇڏجي هوائد جنهن لاءِ زندگي ساري
اچي ٿي زندگيءَ ۾ پاڻ سان ڪا ڪا گهڙي اهڙي!

هجي جا ڪاڻ خوبين جي، ۽ خامين ڪان ٻاهر آجي
نه پنهنجي زندگي اهڙي نه پنهنجي شاعري اهڙي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٠١

پنھنجو پنھنجو سُور سڀني کي
ھر ڪو پنھنجو سُور سٺائي
ڪوئي ڪنھنجي پيڙ نہ ڄاڻي
جيسين پاڻ نہ چوٽ نہ کائي!

پنڌ نہ راھي ڪن ٿر ڪوئي
گس ۾ سڀھي ڪوڏ، پي لائي
چنڊ ۽ سج جي بستيءَ ۾ ھٿن
اولڌھ ڪٿن ٿي، ڪير ٻُڌائي؟

شاخ شاخ کي چڙگ نہ لڳندي
مھڪ نہ مچندو ايو ڇا ٿيندو،
ڪيسين منھن نہ پٽيندا غنچا،
ڪيسين سگھندا آگ، دٻائي؟

پنھنجي دل ۾ تہ آھي مون کي،
ڪا حسرت پڻ ان ۾ آھي
تون ٿي چؤ نہ تہ آخر ڪيسين
ڪوئي گيت پراوا ڳائي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق نہ پروانن جي دل ۾
پياس نہ آگ، پتنگ جي تن کي
پوءِ بہ شمع جي پيمائي وٽ
ڇا ڪاڻ هرڪو ڦيرا پائي؟

آخر ڳالهہ ۾ آهي ڇا، جو
چڊب ٻٽي ٻت ماٽ ۾ آهي
سر جي بيٺل ٻاٽيءَ ۾ اڄ
اڄ تہ ڏسون پٿر اڇلائي!

ڪنهن هڪ خاص گهڙيءَ جي ڪارڻ
ماڻهو ڪونہ ڏو سڏ جي ماڻهو
پر ڪنهن خاص شخص جي پويان
پورو يگ ڏو نالو پائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مسڪرايو نہ سهي لڙڪ لڪايو نہ سهي
آب ۾ ٽاب غمن جو بہ وڌايو نہ سهي!

چمڪندو روپ نگر چاهہ جي چانڊوڪيءَ ۾
دل کي ڪجھہ گھاوَ سهي، چنڊ ٻٽايو نہ سهي!

ٻاڦ، جاڳي نہ ڪوئي درد بہ دل ۾ جاڳي
درد جي ذات ماي ننڊ ڦٽايو نہ سهي!

اڻ ڳڻيا راز سمنڊ هڪ ٿي نظر سان ڳُلندا
ننڊ ان ڪامڻي نرگس جي ڦٽايو نہ سهي!

جام رندار چمن ٿي چو دلين ۾ بہ ملي
پنهنجي هستيءَ کي مڌر گيت ٻڌايو نہ سهي!

سارو سنڌوءَ نہ نہ ڪوئي بہ ڪڏهن پي سگھندو
ڪي پيالا نہ پيو، پياس اجھايو نہ سهي!

هي اڳيون شيام نہ ناهي، هوءَ اڳيون شيام ڪٿي
غمِ دنيا! غمِ دوران! ڪي ٻڌايو نہ سهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪڏي غير دل مان اُڀجي اڄ ملو ٿئي
ڪِلي همت وڌايو وني همت ڪلو ٿئي!

قسم ڪائي لڙڪن جو ڪلندا رهياسين
غمن جي وڌڻ سان وڌيو حوصلو ٿئي!

مون ڀانئڻ گهريو تو وڃائڻ نه چاهيو
اِتين خواهش جو جڙيو سلسلو ٿئي!

نه رڃ ۾ نه ساگر ۾ ٻاڏي آڇن له
ڪريو هوند اٿهوند جو فيصلو ٿئي!

نظارو ڪجي چاهه، ڪن ڪٿن نگاهون
ٽٽي وقت جو قافلو ڪي ٻاو ٿئي!

نگاهون ڪٿي، دل ڪٿي ۽ ڪٿي تون
هيو رهگذر ڪالسوا فاصلو ٿئي!

نه هيءُ صرف هڪ واقعو لمحي جو ڳڏجڻ
اِڪت حادثن جو هيءُ سلسلو ٿئي!

اِهي راهون ريکائون لمحن هٿن جون
هاڻي آهه، همت ڏي، وڏي قافلو ٿئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مرڪي ٻڌ ڪلي ٻڪڙو ڪولي
ماکيءَ جهڙي ٻولي ٻولي !

ماڪ پنا وائيل ڇنا لـو
چنڊ چانئي پنهنجي جهولي !

آخـــر سڪ جي آئي آئي
ڀڙڀڙين چڪ جي چولي چولي !

ليمهن ڪرائي انبڙ آبـــد جي
سورت سُرَ ۾ ڏيئي لوائي !

پنهنجي رنگ ۾ خوش هرڪوئي
آهه حيات ۾ پانءُ نه هولي !

رُلندي پـــي رولاڪ ستارن
ڏوري ٻولي ڪينڪي رولي !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻچڙ مسڪرائڻ، گهورڻ وٺين اَلي
جهلي مون او چت چور، چوري جهلي!

سنده قول ٻنگلو ڏنو مون چڱيان
هتي گرچه خوشبو جي سوڙهي گلي!

جدائيءَ جو احساس هاڻي ٿو ٿئي
ٿيا ڏينهن مون پريت کان دل ٻلي!

اها آهه وچ وانگي روشن حيات
رڳو بيڪلي بيڪلي بيڪلي!

ٽڙي نيون مکڙيون، ڏٺا گل ٿيا
اَسر جي هوا آهه شايد هلي!

ڇڏيندي چمن کو ڇڏي حرف ويو
ٻلي گل ۽ سوچي ڪي سمجهي ڪلي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سڀاڄهو عشق، ڏني حسن سادگي اُن جي
لطيف راز ٻڌايا ائين بيخودي اُن جي!

قدم قدم تي ٽڏيو ٿي نسيم غنچي کي
ڏسي ها ڪوٺي اٿيءَ دم شگفتگي اُن جي!

هئي نگاهه جا پهريائين ٽرو رو هاڪو
سڄي جهان تي اڄ ڇانئي روشني اُن جي!

اکين ۾ لڙڪ سهي ٻر چپن تي مشڪ هُئس
ٻڪي ٿي ڪُوڙي رسامي ۾ سڪ سچي اُن جي!

سڊول جسم جو هر انگ راڳڻيءَ جو روپ
ڪمال نغمه هئي شيام، خامشي اُن جي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل جي معصوم ھاڻ ٻي آھي
ٻر سندس اک، سڃاڻ ٻي آھي!

نيڻن جي ھر نظر نظر ٻھر ٻن
سونھن ۾ ٻمت نواڻ ٻي آھي!

خامشي خامشي تہ آھہ، مگر
ٻن دلين جي رھاڻ ٻي آھي!

اڳ ۾ ايڏو جي آءُ ٻاءُ نہ ھئو
قرب ۾ ھاڻ ڪاڻ ٻي آھي!

وقت ڪيڏا نہ گھاو ميساريا
دل ۾ ٻر ٻيڙ ھاڻ ٻي آھي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٠٨

هڪ ٿي اشارو پاتي ڪُل ڪائنات چمڪي
اُوري نگاهه پوندي ڪن ۾ حيات چمڪي!

تنهنجي سنيهار آئي دل جو ڪنول ٽڙي پيو
نڪتو ڪو ذڪر اهڙو جو بات بات چمڪي!

آواز رنگ لاتو ورلي خيال صورت
ڏالرجي ڏات چمڪي شاعر جي ڏات چمڪي!

آڏيءَ سمي اچانڪ جرڪي پئي خموشي
لڙن مسڪرايو تارن اي شيام رات چمڪي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٠٩

حسن نہ ڪويل! جادوُ آهي
جادو تنهنجي ڪوُ ڪوُ آهي!

ڪنڊ مٿي نرگس نہ ڪنيو، ڇو؟
پنهنجيءَ اک جو جادوُ آهي!

چيٽ ٻپهري، واءُ ڏکڻ جي،
ڦهلي روشن خوشبوُ آهي!

ويراني، ڪنڊيءَ لي ڳيرو
مان آهيان، هوُ هوُ آهي!

ٻي ڪا آهي دل جي ٻولي
هندي آهي نہ اردوُ آهي!

گنگا جمنا امرت امرت
ليڪن تڃ نہ سنڌو آهي!

١١٠

سُور نہ ساڻ اٿين جنهن ”هاڻي“
سک جي ساعت پاڻ ۾ ”سياڻي“!

سچ نہ پکي ۾ پنهنجي رهندي
قدر ڪڻن جو ڪونہ سڃاڻي!

ساگر موتي ماڻڪ، ليڪن
پاتارن کو پيهي آڻي!

ڪوئي سک جي خاطر پٽڪي
۽ ڪو پٽڪڻ ۾ سک ماڻي!

رالد اکين جي ڪيڏن ڪيٽي
ڪوئي روح وروئن بہ جاڻي؟

چِٽ ۾ سهڻين سورج چمڪيا
جوت جلي جنهن سنجها ٽاڻي!

ساگر جنهن کي چاليءَ لاٿي
سو البيلو موجون ماڻي!

پهريائين هيءَ رات نہ ڪٽجي
صبح جي ڳڻتي شيام سڃاڻي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١١١

تنهنجي موجودگيءَ جي خوشبو ۾
زندگي، زندگيءَ جي رنگيني!

ڪتڪتائيءَ لسي ڳلڪي ٻو ڀهلي
راڳڻي، راڳڻيءَ جي رنگيني!

سائي پياني ٽي لال ٽي لڄ ڪان
دل لڳي، دل لڳيءَ جي رنگيني!

ڀهر ٻوٻون، چمڪ ستارن جي
خامشي، خامشيءَ جي رنگيني!

جهلملايو اکين ۾ آسن شيام
ٻيوسي، ٻيوسيءَ جي رنگيني!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿورڙي ڪل خوشي گهڻي آهي
ڪا ڪدورت ٿي ڪدوري گهڻي آهي!

موت ڪاڻپوءِ نہ آرزو ايءَ جي
آهي هيءَ زندگي گهڻي آهي!

وڃ هوندي نہ اولڙو ٿيندو
مينهن جي هڪ ڪٽي گهڻي آهي!!

نيڻ ۾ لڙڪ ٻئي جا، ٻنهيجو غم
ٻنهجي ٻنهجي خوشي گهڻي آهي!

نہ اسين ٿي آهي نہ ڏينهن آهي
هاڻ هيءَ بيخودي گهڻي آهي!

ڪيس هڪڙو ٻنهجي بي رخيءَ جو ٻئين
تو اکيان دل شڪي گهڻي آهي!

دک، وندڻ لاءِ مڙيا نہ، دک، وارا
آهي آهي خوشي گهڻي آهي!

شيام دنيا ۾ آهہ شوق جي براتہ
پيار ۽ رنگ جي گهڻي آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

روشني راهه تي اِٽين ناهي
راهه اُن بن ملي اِئين ناهي!

رات آهي اماس جي، ليڪن
ماهه ڪا روشني اِئين ناهي!

منهنجي پيڙي ۾ ٿي ڪپر پيڙي
ماڪُڙن گهٽ ڪئي اِئين ناهي!

شوق منزل گهٽڻ ڪي هِتُو، پر ڪو
هليو همراهه ٿي اِئين ناهي!

تنهنجي جهوري ۾ جيءَ ڪي آهي
ڪا لڳي ٿاهه ٻي اِئين ناهي!

ٿون جتان جو اُٿان جو مان ۾ مگر
ڪا سڃاڻپ هئي اِئين ناهي!

مان پڳهن پٿي ۾ غم چڏي پيڇو
ڪا اڳيان هئي خوشي اِئين ناهي!

شيام غم کان اجات پائي دل
ڪنهن طرح ٿي سگهي اِئين ناهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل کي ڇو آئي، اڪ، پئي، چاهي؟
اڪ، پئي دل جي تازگي، چاهي ؟

عشق جي دل رکڻ لء ٻــاڻ مڙيو
هيڻن هيڻاڻهين حسن جـي چاهي ؟

پـــانء هـڪ مرڪندڙ پريشاني
هيء اسان جي حيات، ٻي چاهي ؟

چنڊ جي، رات جـي چپن تي مٺي
بس لاٿين تــــي پرهه ڦٽڻ چاهي ؟

اهڙو غم جنهن جي واسطي خوش ٿي
دل لٽائي سڄي خوشي چاهي ؟

ڪو به ويساهه ساهه تي نــاهي
هر گهڙي آخري گهڙي چاهي ؟

جـن ستارن وساڻي ســـال ٿيا
تـــن جي اجرات روشني چاهي ؟

درد ڪـالپوء درد جا ٿــي گيت
درد ٻه شيام دلڪشي چاهي ؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لس لس ۾ هَوَس جي چڻ هڪ سرڻي لهرائي
ڇا ڦوهه جوانيءَ ۾ رات آهه هتڙ آئي!

ڪيڏي نه جتن سان تو دل منهنجي تي ولدرائي
اڄ منهنجي وڄڻ ڪانپڙ ساڳي ٿي اداسائي!

هڪ هٿ لي رکي ڏيئو ٻئي هٿ سان ڍڪي آن کي
تو روشني ڦهلائي هڪ زندگي چمڪائي!

سورج مکي ٻڻجي تو هر ڏينهن ڪيو روشن
۽ رات جي راڻي ٿي هر رات به مهڪائي!

هيءَ چنڊ جي چاندوڪي رابيل جي خوشبو ٻي
جاڳڻ جي آهي ماڻڻ ساعت جي سياڻائي!

آئينو رکي سامهون سينگار ڪيئه ونئي
پر ڏيٺي پئي پڻ تو اک ڦون ۾ ٿي اٽڪائي!

اي شيام اکيون ٻوٽي بيخود هئين ڪنهن ڌُن ۾
ڪو ساز هئي شايد چاهت جي اڪيلائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪٿي آئي هوا اڄ ڪنهن جي سرهي سار ڪا آهي
اڃا جُهڙ ڦڙ نه نيڻن جي، جهڙالي پر فضا آهي!

ڏٺءِ پهرين ٿي ڏڪڻي دل وري هيءَ ڏات ڏکڙن جي
اکين جو پالڊ لڙڪن سان پريئم، تنهنجي سزا آهي!

الا، هيءَ صاف آهي، اڄ رات جي خاموش چانڊوڪي
جو نوشهري ۾ ڏسندو هوس هيءَ ٿي چندرما آهي؟

هزارن راڳڻين سان جا سنواري ويئي خاموشي
جمارن بعد تنهن ڪنهن کي ملي اڄ ڳائڻا آهي!

تصوّر، مورلي، سنگيت، رقص ۽ شاعريءَ تائين
نزاڪت پُر نزاڪت زندگيءَ جي ارتقا آهي!

اسان امبر جي راهن سان ملايو ڀُونءِ جي راهن کي
اڃا منزل ڪٿي آهي سفر جي ابتدا آهي!

جُهڪي جنهن جي ڪري شاهي، غريبي مرتبو پاتي
ڪنهجهڙ ۾ گدڙيءَ نوريءَ سرڪي اچي نه ڪا آهي؟

چون ٿا شيام تنهنجو قدر اڄ ٿي هلي ٿيندو
نه سچ سنڌيءَ جي لءِ زنده رهڻ جي هيءَ دعا آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چاندڻي رات ۽ اڪيلائي
ننڊ نيڻن ۾ هاءِ شرمائي!

پاڻ کان پاڻ کي لڳان ڌاريو
وڃي ڪيڏانهن تنهنجي پنهنجائي؟

رات ڪاٽي اسان ٻنهي جاڳي
نيٺ ڪنهن ڪنهن جي ننڊ چورائي؟

بند پلڪون ٿيون شرم ٻوٽيءَ جان
اک، ملائيندي ڏکي لڄ آئي!

شوق کان نيڻ جڏهن ٿيم رتنار
مرڪ آندءِ ڳلن تي لالائي!

ڳل ڇهڻ سان گل ٽڙيا گويا
آئي چرچي ۾ ان بهار آئي!

دل جي ڳالهين تي پهرين تو جهٽڪيو
پوءِ به دل شيام تو ٿي پرچائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻالڪ کهڙو نہ جو ٻُتلي آهي؟
کهڙي دل کي نہ دک لڳل آهي؟

ميڙي اسباب هيترا سک جا
آدمي پوءِ بہ ڏڪن ڏتل آهي!

صورتون غم جون ڪيترين نہ ڏٺم
دل جو آئينو اڃا پڳل آهي!

زندگي مسئلا هزار، مگر
مرڪ لهندي سين جو حل آهي!

پاپ جو پڄ ڇٽيو اکين ڏسندي
ديد جنهن جي پڄڻ جو ڦل آهي!

نہ رهيو پردي جو رواج ڪٿي
اڄ ڏٺل پوءِ بہ، اڄ ڏٺل آهي!

اهو ڏسي آرسيءَ ۾ عڪس ڪمال
حسن سينگار ۾ رُتل آهي!

ڪير ڄاڻي گهڻيون صديون گذريون
جلد آيو نہ ”هيءُ پل“ آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١١٩

لڙڪ روڪي ٻالي مسڪرائي
ڪونهي ڪيئن مگر غم لڪائي ؟

باغ گهمندين ڇني گل نه ڪٽيندين ؟
هل ته ڪنڊن کان دامن بچائي !

خوب ڪنولن ڪنول کي ڏنو سين
ڪوله پيو مينهن جو اڄ اجهائي !

ياد تنهنجو اثر غم اچا پي
ڇا ڪندو ته خوشين جو ڪو ٻائي ؟

ڳالهه ساڳي ٿي سيني کڻي پئي
ڇو ٻڌي ڪوئي ۽ ڇا ٻڌائي ؟

گل ۽ غنچا رهيا منهن لڪيندا
هير چوندي وڻي ڇا الائي !

جڏهن ته چاهي هلي پل جواني
هيءَ اندي خود ڪنارا ٻڏائي !

زندگي راڳڻي روح رڇندي
شيام ، پر ڪر ڪلاوت ڳائي !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٢٠

سپنن جا ڪي ٽڪرا ڏيئي،
ويئي رات وهامي ويئي!

اوجاڳو ليسوڙ، سمهي پيو
جيسين ڀاڳ وري جاڳيئي!

اُس جي قيمت پڇ سسئيءَ کان
جنهن کي رات رڻن ۾ پيئي!

جنهن جنهن ويل ٿي غم کان آجي
دل ٻدلايا ٻُنءِ آپ ٻيئي!

جنّن اک، غدهي غدڙي کولي
ٻاري ٻاري جاڳي پيئي!

ڪيتن ۾ اڄ ساهه کڻي ڏس
سرها آهن رنگ سپيئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻيڙا دل ۾ ٻيٺي ويئي
ڏِل ٿي ٻاهر رهجي ويئي!

ڪيڏي ڪومل مورت لڪٽي
پٿر جي دل ڪاٽي ويئي!

رڻ جون راهون ٻڙڪائيندي
ڪڪري سج تان هٽندي ويئي!

ٻول ٻڌي منصور سريڪا
سوري آخر سرچي ويئي!

قيد جي ڳڙڪي ڳڙڪي سان اڄ
وقت جي اک، پڻ ٻڏجي ويئي!

شيام لڙائيل لهرن ڪارڻ
سڌو ٽانگهي سمجهي ويئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۱۲۲

جيڏي پنهنجي سونهن لڪائيندم
ايڏي منهنجي دل ھرڪائيندم !

ڪاھه ڏوھون کي ڪيڏو چيڙيندو
اڄ آئيني کان لڄ آئيندم !

ايندو چنڊ ۽ وقت نه ايندو
ويٺي ڪهڙا پور پچائيندم ؟

ساري سُرت وساري ويٺين
اھڙي ڪهڙي چيز وڃائيندم ؟

چيت ۾ چنڊ اڪيل ٿيو پڌرو
ڌر کي چانڊوڪي ٿڦلائيندم !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خاموشيءَ جو سڏ ٻڌاءِ
هر ڏس ڇڪ ڪيو ورجاءِ!

لنءَ لنءَ ۾ تارا ڇڪيا
هيڪلي رات جو ارم ڇهاءُ!

گل نه نه هئا نزديڪ ڪٿي
ٻوءِ نه فضا ۾ ڇا نه هڳاءُ!

آئيندي ۾ آئيندو،
جڳ جو حيرت ڀريو لقاءُ!

ونئي ويل نه ورندي ڀوُر
رهندو گدڙئي جو پڇتاءُ!

ڇا ٿيو ٻير ٻريا ڪپ ۾
جهوليءَ ڀڀڙيون هٿ هڳاءُ!

قول ڇڏي وئين نه سهي
پاٽهي ٻوندءِ پوءِ کهڪاءُ!

دل جي سوڙهه لهي وينداءِ
آءَ ڪلئي اپي هيڏان آءُ!

تنهنجو گيت رسيلو شيام
جئن راڌا جو سهج سڀاءُ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٢٤

اڳي اڻ چاتل ڪرٽي لاءِ
اوندا هيءَ هڙ جهاڳي پاءِ!

سڙيءَ ۽ ٻرڻ مٽن جي جاءِ
دنيا هيءَ ٿي جهڙن لاءِ!

چورا ڪورا ۽ ٻڪ ٻوڙ
هٿ ٽڙ ٽاٽ ٿي ڪا دلجاءِ!

منهنجي وس ڪان ٻاهر آهه
پاڳل دل کي تون سمجهاءِ!

سر سان صرف لپ ٽڪي گاڙ
ٽال وٺي مهرو ٻه ڇڪاءِ!

البر سارو مٽا روپ
آهه آهه جي پر ڦهلاءِ!

١٣٣

١٢٥

چنڊ جلائي جڳ ۾ جيءَ
جل، محفل جي مشعل ٿيءَ!

ڪير سمنڊ جو آهه رتن
وهسي زهر، هلاهل پيءَ!

جيون جاڳڻ لـه جوڀن جاڳڻ
سپني ۾ هڪ سپنو هيءَ!

ٽهڪڻا صبح ٿيڻ تائين
رات جي راڻي، تارا هيءَ!

شيام سنڌيو ڪنهن درد مدجهان
ٽڙڪي روح ڪڇي ”جيءَ جيءَ!“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٢٦

جي ڪلهه ڪلي نگاهه ملائي هلي ويا
سي اڄ خيال ڪان به پراهون وڏي ويا !

اَڏ ندي پکين جو پاڇو پيو پٽي تلاءُ تي
پاڻيءَ جهليو نه تنهن کي نه اُڇلي پکي ويا !

پڙهندي ڪهاڻي، اوچتو ٻجلي هلي وئي
ڪردار پنهنجي چا ته، چڏي روشني ويا !

هن شهري زندگي ۾ مشينن جي شور ۾
اورڻ ٿي پنهنجو پاڻ سان ماڻهو سِکي ويا !

آيو هُو آهه شيام ڪ دل جو فريب آهه ؟
اک، ٿي چوي ته ڪيس ڏني ڏينهن ٿي ويا !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل ۾ درد جي ور چڙهي سا
مولي مولي اڀرڻ لڳي هئا!

لاپ ڳنگن جو، روپ ڳنگن جو،
ڪن ٻـــر جيون ـ جوت جاڳي جا!

ٻولر رات، ڪدمب جي خوشبو،
دل ۾ ڪي ويچار جڳن ٿـــا!

ٻنهنجو منهنجو موني گڏجڻ
چالبو ڪيءَ ۾ ٻاڻ ٻـــ ٻاڇا!

ويهي گل جي ڳالهہ ڪيئي ڪنهن
ساري جڳ آئي ڪنها ڪنها!

ٻـــڻر ٻـــوجيا ويندا آهـــن
اي دل، توکي چوٽ ڙسي ڪا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۱۳۸

هُيا ٻاهر پيا ستائڻ وارا
پر جي اندر هي ڪپائڻ وارا ؟

ننڊ ٻٽر جي هنگر ساري ڪسي
گهنڊ مندر ۾ وڄائڻ وارا !

عڪس آواز جو ڏسجي ڪہ نہ ڏو
ڳنهنجي ڦوٽي ۾ او ڳائڻ وارا !

پنهنجي نظرين کي چمڻ ٿا چاهين
نظرون ڪنهن سان ملائڻ وارا .

ڇاڪون هر وقت اُگهاڙا ٿيي ليڪن
لت لڙان وِيس مٽائڻ وارا ؟

”هيڻن نہ ٿيڻي ها!“ اي ٿي سوچن ويٺا
شباب ماضيءَ کي گنوائڻ وارا .

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٢٩

ڪِرٽي ڪِرٽي ٿي ڪٽي صبح ٻچا:
دل جي ڳُڙڪي ۽ ڪليل آهي ڪا؟

مون ٿــ ٻڌندي ٻـ، ڏٺو ٿارن کي
مون ڏٺا هئا، آهي جن اُڀريا هئا!

صبح جو پيد ٻُڌائي جو وٿين
بس لڳي، رات جي چورا ڪورا!

ڏٺو جيڪي ۽ ڏٺو ڪنارن تي ٿيو
موج پنهنجي ۾ وهيو پئي دريا!

گهرو سنڌاڻو ڪنڌي ڪٿن نہ رهيو
اند مان چڙڪي آئيو ڪوئي چا؟

هڪ سڪل ٻن ٿي وٺو دل ڪٽيي
ڪيس ڪٽيي ٿــي وٺي جيئن هوا!

ڏيان منزل جو ڪندي ياد پئي
مون ڪٽي رات تي ويساهين جا!

شهر ۾ شيام ســدا ميلو پــر
ڪوئي چـــو پاڻ کي پانئي اُنها؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مُرڪندي ڪئن نہ جِئن جسم جدا جيءَ جُهريا
ڪنهن ڪڏهن پنهنجي خوشيءَ لڙڪ وهائڻ بہ گُهريا!

ننڊ کي ڪاٽ هڻي خواب ڪٽي ويو ڪوئي
چاندني رات جون سنسان گهڙيون، ليڪ ڦُريا!

نيٺ تارا بہ ٻُڏا، هير گُهلي، ٻاڪ ڦٽي
ڏور آهستي اذان لڳي رستا جو چُريا!

مان زماني جي انهيءَ باغ ۾ پهتس، جنهن ۾
چاڪ نہ ڪندن جو هُيو شان گلن ۾ تي ٽُريا!

دلڪشي آهہ نگاهن ۾ نئين چهرن جي
هاڻ ۾ شيام پُراڻا ڪي مهانڊا بہ هُريا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٣١

ڄاڻ کان تہ اڻيون نہ ٿي هجن ها
”الٿو تہ نہ آهي؟“ چئو چون ها!

مون سان تہ ٻہ ٻير گڏ هلن ها
ٿاٻو کائي ڪري اٿن ها!

جن پاڳ، ڪي آزمايو هيڏو
پنهنجو ٻہ ذرا ادم تہ ڪن ها!

ٻي عقل ٻہ ڪو ڪڏهن چريو ٿيو؟
ڪم عقل ڪڏهن تہ سوچ ڪن ها!

ڏرتيءَ تي ڪرڻ کان، هي سڪل ٻن
بهتر هئو هوا جي سر چڙهن ها!

ڳوڙها جي وهيا ٿيا نہ رنڌدي
ڪلندي ليڙن منجهان ڇُلن ها؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۲)

ڪري ۽ هٿي چپ چپات
ڪنهنجي ڦوٽي ڇيڙي ٻات!

ڪنهنجي منهنجي هڪ هستي
ڪنهنجي منهنجي ڌار حيات!

اي اکر، ڪنهنجو اوسيڙو؟
هيءَ ته آهه ورهه جي رات!

ڏينهن جو جڳ سان هلڻو آهه،
آئي رات ته پنهنجي ٻات!

صبح هٿي هڪ اڏ ڪڪري
پر جا رات پٽي برسات!

شيام حيات ۾ نعمت آهه،
ويتر ان سان شعر جي ڏات!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٺهڪن ٿي اعتبار نه ڪو آسن تي اعتبار.
اُڀري جهڙي جي لاءِ تڙپن ٿا نه بيقرار!

اُس تيز، ڏور ڳائين ڪو آيو نظر نه ٿي
وڻ وڻ جي ڇانوَ ۾ ٿي ڪيو راهه انتظار!

ٻجلي بتيون اُڙاون ٿي سڙڪ جي ٻنهي طرف
پاڇن ٿي هر قدم تي ڪيو مون لاءِ ڌتڪار!

جاڻل مفاصلن ڪان گهڻو ڏور ڏور شيام
تنهنجي نه هٿ هيٺ ڪري دل جو ويو قرار!

١٤٢

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۱۲۴

مڌهمڌ مهل گلن جو واس
نڪ کان ڏورو ڪنهن جو سواس!

تانءِ نه ڄاڻان ته به ساڻس
دل کي نسبت جو وشواس!

اوسيڙي جو آخر روپ
مرڪ چپن تي، نيڻ نراس!

سچ پچ اڄ ان سچ آيو هئو؟
خواب خيال جو ڇا نه لباس!

ڪنهن جي دل جي ڪهڙي سڌ
پنهنجي خوشيءَ تي ڪو نه اداس!

غم کان ڏيندو ڪير نجاس
شيام وجود جو هيءُ احساس!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گنهگار جي نه لار هئي اڄ ڀڳاءِ ۾،
شڪ گل ۾ ٻلبل جي نه لڳي هاءِ ٻاءِ ۾!

هڪ نقش خوشنما هيو پاڻيءَ جي سطح تي
اُڇلايو تو نه ٻار جان پٿر تلاءَ ۾!

اي شمع پوئين پهر جي، ڇو ٿين ۽ ڦڪي ڦڪي؟
تو ٿي نه آندو راحت ڪي سڄ جي اُهاءَ ۾!

ڇا ٿيءَ لڳي سمهي ڇو اڄ هاڻ راحت جو؟
ٻولئي لڏي ٿي ڇاڪاڻ نه منجهند جي تاءُ ۾!

آئي ڏسڻ ۾ دلوري، ٿي پاڪر ۾ مورتي
اهڙو نه ڇا اثر هيو منهنجي ڇهاءَ ۾؟

واپس ڪيئه ڪتاب جو، اُن ۾ هئي پنکڙي ٻون،
ڪيڏو لڳين ٿي شيام رنگو هوُن ۽ سياءَ ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏسي شڪل پنهنجي پڻ مر شڪ الهيءَ ۾
ورائي اوراڻي ڏٺم آرسيءَ ۾!

سڪڻ هيڏو آڻت جي هڪ لفظ خاطر
الاءِ پيٽ ڪيڏي نه اچ زندگيءَ ۾!

هُيو روح جنهن تن جي تختي تي لٽڪيل
هٿي ساهه جي ڏور ڦاسي ڳچيءَ ۾!

دولهائيل دليون ۽ اکيون ڇا نه ڳاڙهيون
ڏکي آگ، شايد هٿي آدميءَ ۾!

ڏڙو گهر تو ڳولهين نه سامهون، اڻيٺي
پڇين شيام لاءِ تو نه هن جهوپڙيءَ ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڃائي پيار جي نظرن جو اعتبار ڏٺم
هوس جي چوٽ لڳل دل کي داغدار ڏٺم!

عجيب آهه سراسر هي زندگيءَ جي اُفق
اُتي اُمنگ جي جهرمر اُٿي غبار ڏٺم!

ڀرم هُيُم نه وساري ڇڏيو اٿس، ليڪن
مليو نه پاڻ جيان ڪيس بيقرار ڏٺم!

متان اچي ڪٿي، در تي ڏنم نه اک، لاتم
چوڻ بنا ٿي ڪري هن جو انتظار ڏٺم!

اکين کان دور وڃي هو نظر نه آيو وري
جڏهن جڏهن به ڏٺم ڪيس پهرين بار ڏٺم!

مٺي مٺي نه مٺي شام ڪنهن طرح دوري
هليس نه پاڻ سان هلندو هي رهگذار ڏٺم!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رات جي پيڙ سماڻي جيءَ ۾
صبح اينو ڪو هُيو ڪڙڪيءَ ۾!

ڦول ٽڙي ڪو نه مهڪهائن آيري
ڌرتيءَ ٽڙي خواب ڳنڍيا ڌرتيءَ ۾!

زندگي پيڙ اڇا پيڙ انڀين
ڏس نه هن گهاڙ جي گهرائيءَ ۾!

ڪن ۾ بادل نه هٽي ڇانو ڪئي
ڌرتيءَ سُڪ نه پٽي گرميءَ ۾!

ٻروري مثل ويو هاڻ ڪنهي
ڪجهه نه هٽو ذهن جي اونداهيءَ ۾!

سوچ جي لهر ڪُمن ۾ ليڪ ه
پهڻ اُڇلائين نه ٿو پاڻيءَ ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيڏو سورن جو سامان
سک جو ڪو نه هيو امڪان!

سيتل ڇايا ڪنهن جي ياد
رڻ جو پنڌ ٿيو آسان!

منهنجو صدين جو وشواس
ڪنهن نه منهنجو هاڻ گمان!

ڦورو پاڻيءَ جو هتو ڪالهه
اڄ نه آٿاهه سمنڊ انسان!

سر ٽڪرائي ساحل ساڻ
ماڻو ٿي ويو هر طوفان!

موليءَ جي هر هنڌ پچار
پر ڪو سڀ جو نانءُ نشان؟

جاڳيو آهين ٿيءَ سجاڳ
ڪيئن سپنن جو احسان؟

صبح ڪ شام جي آهه شفق
شيام اٿيئي ڏس جو ڌيان؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مٺا

جي ڀريءَ ڀاڪر اُنهن ماڻن لئه ٿيون
مون ٻانهيان جوڙيون سدا جلنديون پيون!

هيڪلي سڪ جيئڻ جي ساعت آها
جهمڪي گولڙ جون گهڙيون وڌي ويون!

رات جا تارن مڙهيل ڪيڏا نه دائم
ڪنهن طرح جنهن ۾ اکيون اٽڪي پيون!

هن وهائڻ کي اُفق وٽ صبحدم
ڪي نه ڳالهيون چنڊ شمس پس ۾ ڇڏيون!

تون ٿي چؤ ڇا ڇا اُنهن ۾ تو ڏٺو؟
دل جي آئيني جون تو ٽڪريون ڪيون!

چنگ هٿ ۾ ڪڻي، مون سر تان هٿ ڪنيو
تو ٿني ٿي گرنار جون ڳالهيون ڪنيون !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٣١.

نيٺ ٻڌڪي ڪٿي ٻهتو آهيان
مان تي هڪڙو نه ٻه اهڙو آهيان !

الٻلت جان نه گهٽو تي رڱڻ
ٻوءِ ٻ ٻاٽيءَ تي تي ليڪو آهيان !

اي ڪليءَ، ٻيڪلي ڪهڙي ڪارڻ؟
صبح جي هير جو جهونو آهيان !

مون ڏي ڏس ٻاڻ ڪي ڏسندين مون ۾
مان نه آئينو تنهنجو آهيان !

حال مون کان نه ٻڇين تون، ٻر چا
ٻاڻ کي ايترو وڇڙيو آهيان ؟

منهنجو اڳئين ۾ ٻه نه هئو ڪوئي مگر
ڏار تو کان تي اڪيلو آهيان !

روح ۾ ڪوئي سمايو آهي
شيام، ڪنهن جهڙو نه اڄ ٿيو آهيان !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صبح تنهنجي جو اجالو ٿي ٿو مان
منهنجي سانجهيءَ جي نه اوندهه ٿون ٿجان!

شام ۽ تنها راهه ۽ دل پڻ اداس
اوچتو ٿي ٿون اچي نڪتين اتان!

ڪڏهن ڪڏي ڳالهين ۾ تنهنجي ڳالهه پي
سلسلو ڳالهين جو قائم ڪيئن رکان؟

اڄ هوا جو جهونڪو آيو در کليو
تنهنجو فوٽو پڻ ڪريو ديوار تان!

پيار جي پانڌين جي دل ۾ وسوسو
ڪير ٽيڙيندو ڏار کهڙي موڙ کان!

هر خوشيءَ هر غم ۾ ڳوليم توکي شيام
جام جوڙي جيءَ ۾ تو گيمت جان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

كين موٽن سان ونڊاءِ پيار اٿين
ياد ايندم ٻار ٻار اٿئين!

ٻـان ٻڌان هوس اوهٽ ۾ ٻيٺو
هوءِ ٻيس جو ٿي انتظار اٿئين؟

لون نه گڏجي هلڻين ڪنارو ڪري
هڻين گڏجڻ لاءِ بيقرار اٿئين!

ڪنهن نه ڪنهن موڙ تي ڪريو هرڪو
زندگي راهه پيچدار اٿئين!

چوطرف گل جون ٻهڪڙيون ٻهڪڙيون
رالد ۾ وڃو ڇڏي ڪو ٻار اٿئين!

ليڳو خالي اکڙين، ڏسي پٽ تي
شيام جهرڪين جي جهپ قطار اٿئين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٣٤

ٻهار آهيم هٿ وس جا تـو ڏيکارڻ اها چاهيان
ٻنن تي سبز ورڻ، رنگين گـل ويٺو چٽي لاهيان!

جڏهن ڳهر جي اڪيلائي گهٽبو وياڪل ڪري دل کي
ٻنهين تي چاڪ سان شڪليون ڪڍي هر هر اُهي ڊاهيان!

اُتي اڌ رات جو، هٿ پاڻ کي لائي ڪيم ٻڪ ٻئي
ڪٺي ڏيهن جو وساري پاڻ کي آيو نه مان ناهيان!

رهيس اُڪپاڻ گهرائيءَ ڪان ٻڌهڄي مان نه اڄ تائين
چڙهيو سيندور جو دل جي سطح تي ڪهڙي طرح لاهيان؟

نه جنهن مون ڏانهن وسني تي نهاريو اڪ، ڪٺي ٻوڙو
انهي جي گهر ۾ ڳالهين جو نه مرڪز مان ٻڌيو آهيان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٤٥

جو ٿي آهيان سو ٿي آهيان
هر ڪنهن لءِ نہ ٻہ ساڳيو ناهيان!

مان ڪئن ٽوڪي ضد ٽان لاهيان
ڪئن سمجهايان ڇا ٿو چاهيان؟

تو ٻن منهنجي ڪهڙي هستي
سو ڪجهہ آهيان جو ڪجهہ ناهيان!

ڪانئر سڏ ٻس جي ٻٽ ڏيندس
ٻر ٽوسان ڪئن سينو ساهيان؟

راحت جو ٻالد نہ ٻڪڙيم همت ٻر
منهن سان سج کي ٻڻ ساڙاهيان!

ٽون نہ . نہ آئين ٻس ٻہ نہ ٻيٺي
ٻير سان ليڪا ٻـائي ڏاهيان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٣٦

ڏٺي ٽهڪ ساري فضا کي پريان
مگر دل جون ورائيون، ڇا ڪريان؟

اسان ايهي ڳڻ، ڳڻ هٿاسين ڪٿي
الائي ڇا سمجهو ٿي دنيا پريان!

اٿم هن سان ناتو نه پر پوءِ ٻي
هجي جي اڳيان ڇا اکين کي ڪريان؟

الا، جهڙي انسان جي بيوسي
نه ڪو حرف اي شيام، توکي ڏيان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇانوَ ۾ تنهنجن نگاهن جي هُيم گهاريون گهڙيون
ڪامڻ هن زندگيءَ جون سي ته باجهاريون گهڙيون!

اُوچي ٽاريءَ تي ٽڙي سونهري چمپڪ جي ڪلي
دُور هوندي ئي اهيءَ ٿي منهنجون مهڪاريون گهڙيون!

ڇا چوان هيءَ زندگي، هيءَ زندگيءَ جي مايوسي
گهارڻيون پيئون ڪڏهن منهنجون سڏي ڏاريون گهڙيون!

'اڄ' اها آهي 'سياڻي' ٻالڪهه جنهنجي ڪلهه هُيم
چوچ واريون ڪٿي نه آيون ٻڻجي ويچاريون گهڙيون!

هاڻ اونداهيون گهڙيون ۽ تنهنجو اوسيڙو آهم
پرڪندي جن هُن له ويئون روشنيءَ واريون گهڙيون!

جنگ جون ڪاريون ڀيانڪ ٿي هيون راتيون اهي
نرم جهرمر سان ٿي ڏارن جن جون سينگاريون گهڙيون!

مون جوانيءَ ۾ گذاريون جنهن ڪلفٽن بيچ تي،
اڄ ٻسه تنهن پُرشور اوڀاريون ۽ لهواريون گهڙيون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١.١٤٨

سھڻيءَ کي لھرن تي ھلايو
مھڻن ۽ ڪپر ڏي ھن ڦيرايو!

چنبڙ آڌامن ڏسي وڻ پويان
تڏھڙو ٿان ۾ چپن تي آيو!

ليڪ نه ڏسند ٻن پنھنجي ساٿيءَ سان
اڄ تو ڏسندي ٿي شرمايو!

دل ۾ اڪيلو نه پريان ڳلي خوش ٿيون
ٻيھي ڪنڌ نوائي نه تو ڳالھايو!

تون ناھين ڪم تي ڪم آھن
تو ھولدي ڪي ياد نه آيو!

ڏڪندو شيام نه ھئو اڪيلي ٻر راتي
ويتر ڪنھن جي ڳھوارن گھايو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

متان پاڻ کي پاڻ لُڪايو
منهن آئيني کان بہ ڇُپايو!

هيءَ پنهنجي سڌ مان ٿي سڌ هئو
ڪنهن ٻئي جو آواز نہ آيو!

اُس کان ڪيسين ڪائين لِڪبو؟
ڇانو بہ ترسڻ آهہ اجايو!

هر هر مونيس ڇڙوائي ڏي
منزل جي دڳ ڪنهن نہ لڳايو!

ٻاچو ٻاچي بہ جڳن رِليل
ڏک بہ ڏک اِن ريت سمايو!

شيام حيات جو آرهڙ اِئين هئو
سر کي اُسءِ پيرن بہ سايو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥٠

مومل سمجهي سُٽ مڃهايو
كو هڪ راڻو جنهن سمجهايو!

كوني خيالن ۾ ڦٽكيو ٻئي
ذهن ۾ كنهن هو جار وڇايو!

ٻت لي ٻاڇي جي چرپُر ٿي
دل ۾ كجهه وسواس وڇايو!

غرق نه گهري ساگر ۾ ٿئين
لهرن سان كو سر ٽكرايو!

ڪنڌن هاڻن ٻنهڌن نيڻن
ڌنڌلو جيئن روپ پسايو!

دک جي وڻ هيٺان ٻه ٿڪيءَ ۾
سر لي پيو ٻئي سيتل سايو!

پوري نيڻ ڏنهه جي سپنا
مون تن سپنن كي جاڳايو!

دل جي ڳالهه كنڌن تي پوري
شيام نه پُڇ ڇا دل ۾ آيو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥١

آرهيڙ جي اُس ۾ هيٺڊو رهيو
ليڪن وڪڻ ٿي هٿو پاڇو!

نرم نگاهن ٿي دل خوش آهه
عشق ٿي لڇندو ليمٽ هي جذبو!

نون گڏ آهين لنڊ نه آهي
لوڪان وچڙني هٿو اوجاڳو!

تانگهه تلاش هجي پي ڪنهنکي
لوڪي پاڻڻ ناهي اوکو!

مون نه ڏسيو پر لو نه ڏنو ڇا
کهڙو مونکان حال پڇين تو؟

پونين پهر جي چالڊوڪيءَ ڇان
ڦڪو ڦڪو هٿو ڏنهنجو لهجو!

همت آلا ۽ ڪارا ڇبا ڪيان؟
شايند ڳوڙها شيام اگهيا تو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳالهائيندي نيڻ جهڪيئه ڇو
ڳالهه ۾ ڪو ڦر هئو مطلب جو؟

پنهنجي آپي کان اڄ ٻاهر
ناهين ڇڳي ۾ ٻون ٿي هڪڙو!

ڪير بهارن لائين ٻهڪڻي
آيو سو ڪنڊن ۾ ڦاٿو!

ماڳ هيو جت راهون گڏ ٿيون
پلجي پاليو ڀون ڇڙوالو!

پاڇو پڻجي رهيو جيئين،
سو ٿان سج جو پار نه لهندو!

آهي آه نه ڏاهن چپن تي
گهرو ڪيو احساس ستم جو!

ڏيئر ٽٽل عڪس جو ڀمان
ڏرپن ٽڪرا سج جو ٽڙڪو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥٣

اڄڻ جي هئي نہ ڪا اُميد يا وعدو ڏنل ڪنهن جو
اُهيءَ هوندي بہ ڪرڻو هئو اکين کي ڪنهن جو اوسيئڙو!

اُنهن ئي ويلي ويلي گهر خيال آيو اُٿي لڪتس
اچي رستي تي بيٺس جڻ هُيم ڪنهن کي وٺڻي اچڻو!

هيون راتيون وڇوڙي جون نہ ايڏيون ڪين اونداهيون
پر پل پلڪن لئي ڪنهن ڪنهن مهل تارن جو بہ چمڪو هئو!

پرين! اڄ ياد اٿن آئين وساري پاڻ کي ويٺس
سڄيتائي جئين آئي لڳو سنسار پڻ سپنو!

اسان جا جسم رک ٿي ڇڙ وڇڙ ٿيندا هوائن ۾
فضا ۾ شيام پر آواز منهنجو تو کي ڳوليندو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥٤

ڪٽڻ چاقو لڌ ديوار جي پاسي ۾ نهاريو،
وقت آهہ ڀيھريءَ جو اهو ڇو تا وساريو؟

آپ مان نہ چٻي ڪنهن ۾ نہ لاٿو ڪوئي تاڙو
مٺيءَ مان سڄڻ ناهي ڏيو مهل تـــي ڀاريو!

پالڊي نہ نہ ڪو شيش محل دل جي مان لڪتو
ڀاهر جي نظارن ياپي ڪيڏو بنـــہ ڌتاريو!

بـــس چٽني طـــرف رنگ ۽ سرهاڻ اُڏامي
طوفانُ خزان ڪين بهار آهـــہ اُتاريو؟

نيڻن ۾ تريا لڙڪ، ٿئي مرڪ چپن تي
مون ڏانهن نهاريو تو، مون تو ڏانهن نهاريو!

هيءَ درد جي دولت ڪوئي سؤ ليپندي چٽي ويو
هن ساڻ حياتيءَ کي بگاڙيو ڪ سنواريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مان هوس هتي ٿي ته اڙي چنڊ ستارو
ڪن ٿي نه لڳي اکه، وڃو ڪيڏانهن نظارو!

اٿن پئي ته ڪٿين پيرا ٿيو آهه سفر ۾
آڪاس مان تارن ڪري ڦهلايو انڌارو!

ڏنگر ۾ رهي ناءُ ارادن جي سچو وقت
هيڏانهن ڪنارو هيو هوڏانهن ڪنارو!

ڪلهه رات گهريو گهيڙ ٿي ڪنهن پيلو پڳل پئي
دريا ۾ ٻـڏڻ ڪاڻ ڪو گهربل هئو سهارو؟

رڻ جون ڏسي لهرون نه وڌيو شوق ٿي تنهنجو
دريا ٿي اچي پڻ وٺي وڃس مان ڪنارو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥٦

ڪڏهن ڪي سارِيو ڪڏهن ڪي وسارِيو
مون نہ اِنهن ۾ وقت گذاريو!

خاموشيءَ جي گهري غفا ۾
ڪڏهن سنگيت جو ڏيپڪ ٻاريو؟

سج نہ ڏهاڙي اُڀري ٿو، پر
اڄ هڪ ڪرڻي رُوح اُجاريو!

جڏهن جي نظرن جهوري لاٿي
تڏهن جي نظرن جيءَ قراريو!

دل ۽ ساگر ۾ چالبوڪيءَ
اڄ ٻـي جهلمل شور اُٿاريو!

مرڪ چپن تي شڪل ڏُکاري
ڪهڙيءَ ڏل سان شيام نهاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥٧

پيار جو پيرو پڙهي نه سگهيو
ڪوئي دل سان ڪٿي ملي نه سگهيو!

آهي هر دل جي درسني ليکها
صاف صورت ڪري ڏسي نه سگهيو!

خوب سيکاريو زندگيءَ سوچڻ
پر ڪو سوچي جيئڻ سکي نه سگهيو!

ٿيو گمراهه روشنيءَ ۾ آهو
راهه اوندهه ۾ جو پائي نه سگهيو!

تو چيو سچ ۾ مون به سچ ٿي چيو
ڇاکون ويساهه پوءِ به ٿي نه سگهيو؟

ڳالهه ڪهڙيءَ ٿي شيام چپ ٿي ويو
لفظ پورو به ڇو چئي نه سگهيو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥٨

رهبر جي مجبور، جي نه مجبور ڪيس هٽايو
تڪليف سهو راهه جني يا راهه مٽايو!

اوندهه ۾ ڇڏي ساٿ ڪانءِ پنهنجي نه وڃي ڪو
اي ساٿيو، آواز جي مشعل کي جلايو!

هر ڪڻ ۾ لکين روپ ۽، هر پل ۾ لکين دنيا
هڪ لهر جي جهوٽي ۾ تو ڇا ڇا نه وڃايو!

شايد ڪا گهڙي چالاڪ ۾ ساهي به پئيون ها
رستي ۾ مگر وڻ ڪو ڏسڻ ۾ ٿي نه آيو!

ڀڻ ڀڻ تي به آڌر ۾ گهرايو، قولُ آڏامڻ
ممتا وچان ٻانهن ۾ ڪيس ڇڪي سيني لڳايو!

مدت تي وٺي شيام اڪيلو، مولڪي رهندي
اڄ پنهنجي ئي پاڇي کو اَلا، ڇرڪ پرايو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چاهيو هو مون تي، ڏهڻي ته الله ۾ ڪجهه نه هو
بس چنڊ جي ڪشش هئي ساگر ۾ ڪجهه نه هو؟

ديويءَ جي مورتيءَ تي نميو لوڪ جهڙن اڳيان
فنڪار جو خيال هو پٿر ۾ ڪجهه نه هو؟

خوشبوءِ جي آئي چاهت، ڪيا رنگ ڪلپنا
جهولڪو لڳو هو هوا جو تي، گل ۾ ڪجهه نه هو!

ويرانيون هٿي هيون ويرانيون هٿي
ڇا شهر ۾ رکيو هو جي کنڊهر ۾ ڪجهه نه هو؟

هن اُجلي نيل رنگ ۾ ممتا جو هئي لڪاءُ
سورج جي روشني هُئي انبر ۾ ڪجهه نه هو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٦٠

هوا جو اُن ڪوئي جهونڪو لڳي ويو
مگر بند دروازو جهٽ سان کلي ويو!

ڪٿي ٽارچ ڪلهه رات ڪوئي لنگهيو هئو
۽ ٽي مدت روشن ڪندو هيءُ گهٽي ويو!

رکيو پير سنسان رستي تي مس مون
جو پاڇي کان آواز منهنجو ڀڄي ويو!

هنئڙو ياد پنهنجي ۾ اُن اهڙي آهي
ڪو پنهنجو هيو جو لڳي ٿو رسي ويو!

الا، رات جي خامشي شيام گهري
ڪري زور سان ڪوئي سڏ مات ٿي ويو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جهيڙو هڳاءُ، ڳُهن جو پڪو ڏيان ڪيترو
جوڳي اُٿي ٽيو هجو پشيمان ڪيترو!

ڪاڪن نه دل وسي ٿي وڃي ڪنهنکي اچ ڏسي
پنهنجي نظر ٿي مون ڪيو ايمان ڪيترو!

خوشبو پکڙيل هوا ۾ پريل ڏوڙ ٺهڻ هٿي
اوٽيون مون خود اکيون ٿي پريشان ڪيترو!

اُن ۾ رکيل هُيا جي، ڪمال ٿي گل هُيا
چمڪايو هوندو پر اکهي گلدان ڪيترو!

هر درد مند واسطي همدرد ٿي پيو
پنهنجي سکن لءِ شيام هئو حيران ڪيترو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

درد جو ڏهرو ڏانءُ سڀن لاءِ هڪجهڙو
عشق جو هيءُ احسان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

ٽوٽي نه پنهنجو پير وڌايو رستي تي
پنڌ تـــه هئو آسان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

ڪنهنجي اکين ۾ آب چمن تي ڪِل ڪنهنجي
دل جو ناهه بيان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

هاڪو پنهنجو هانءُ ڪري ڪنهن ڪنهن وٽ ڪو
سورن جو سامان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

ٽڪيو ڪنهنڪي شمع نه ڪنهنڪي تارن جو
راتين جو امڪان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

ڪنهن لي ڪي پير ڪي گل پيرن هيٺان
گلشن جو ارمـــان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

منزل جـــو آواز پيو ڪن ڪنهن ڪنهن جي
رستو هئو سنسان سڀن لاءِ هڪجهڙو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٦٣

هُوءُ جنهن اڱڻ، هيءُ هاڻ ڪٿي سو؟
ڀيڄو ڀاڄي جو اي دل، ڇو؟

ڪنهن جي دلاسي رهيو ڪيسين؟
اُٿيو هاڻي اڱڻي وڃيو!

منزل ڀاڱين ساڻ ملي ٿي
مشڪل ملندو آهي رستو!

اينڊو ڀارڻ ڀار نه دل پر،
ان کي ٿورو ڏي هلڪو هلڪو!

ٻيڻ پر مون لڙڪ لڪايا
تنهنجي ٻلوڙ تي ڪو حق منهنجو؟

سج ٻي لڪو هل گهر موٽي
شيام چرباڻي چنڊ جو ڀيڄو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل ۾ ڀاڻ ڀري جا آهي
جي لڪ ڪوئي ٻي ٽاريندو،
آب اکين جو ڇڪي ڪوئي
ڀاري پنهنجي ٻاريندو!

ڪيسين ٻانهين لڪيندين وڃُو
هي سنسان سُتل راهون؟
ٺهڪڻ قدمن جو آواز
او راهي، ڪين اُٿاريندو!

چاهت جي پَڙ پالڪ ۾ ويهي
جي ڪو راڙ مچائيندو
ڪو نه پڙاڏو چرڪ پريندو
وستيءَ کي ڊيڄاريندو!

جڏهن نه بهار جا سپنا سانڍيا
پيارن وارن ڏينهن ۾،
ڦاڳڻ جي ايندي سو وڻ ڪهڙا
گولهڙ نوان ڏيکاريندو؟

راتِ اونداهي ڀانت هتي، پر
چئني پاسي شور ٿئي شور
سُڌ نه هُيم هي شور اکين ۾
هيڏا روپ اُجاريندو!

ڪنهن جي ڏيان جي چاتو ڀلا ۽
ڪنهن جي آس جي اُس ڏاران
هن دنيا جي نستيءَ نڌيءَ ۾
شيام ڪوئي ڪين گهاريندو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٦٥

ڪيرَ ساگر مان نہ ڪو جل اڪتو
مون ولوڙيو نہ هلاهل اڪتو!

گهر ڇڏي ڇالو ۾ وڻ جي ونئين
جهونئو جهولي جو نہ سيتل اڪتو!

تو ڇني ڦوُل ڪيو هٽن ٻن ٻن
ان مڌجهان کهڙو پلا ڦل اڪتو؟

رنگ جي ٻردي ۾ جيڪو نہ ڏنم
باغ ٿي باهہ ۾ ورلل اڪتو!

ويٺو گم سم جو هيو شخص ٻريان
سو اُٺڻ ساڻ نہ هاڃل اڪتو!

وهسندي ڪيِ جو ڪياٽين ڳالهيون
شيام ڪنوٽين ٻريو بادل اڪتو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٦٦

اکين ۾ دل جي شمع کي نه ٻاريو شيام آهي ٿي.
مگر اونداهي اوسيڙي جي راتين جي نه جي وئي؟

ڪري جا وچ هٿن آپ مان وٺي ڌرتيءَ ۾ پيهي پئي
لڳي جا باهه گلشن کي اڃا تائين ٻري پيئي!

جتي مان ننگ ٿي ڪلهه ڪرهه ۾ ڪنهن پاڻ کي اڇليو
ٺري پيو لاش اڄ، پر آتما هن جي اُڏي وئي!

انهن لفظن ۾ ڇا ڪنهن ڀي نه پنهنجي دل ۾ سوچيو هئو؟
ڪڇو مون، انڪري الزام آيو صرف مون تي!

ٻچارن سوَر جون ڪيڏيون نه لڪيون روبرو پنهنجي
وڪيل آئيڊو آئيڊي اڳيان هئو، عڪس هتا ڪيئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪڏهن جيءَ ڪنهنجي ڪنهنجي ۽ ڪٿان جي ياد اچ پيئي
ڪلپي ڪنهنجي ٻهارڻ دل کي ڀڄايو ڪٿي ليئي!

هـــوا لڳندي ڪليون ٽڙنديون تـــه ٻوٽا ٻر ٻرائيندا
دليون ٽهڪنديون ، ٻرن سان ٻنڪڙن جي پابند لڳندي ٿي!

مٿان نازڪ ٽٽي ، پوري ڪري سمهندس ڪهاڻي هيءَ
لڳي پيو منهنجي حالت کـــي ڏسي آهي لڳي ويئي!

هجڻ ڪان هيترا چهرا سڃاڻو پـــر تـــه هڪڙي پـــي
وڃڻ ڪان مون کي ڪنهن روڪيو نه ڪي ٻرسايو همت ڏيئي!

جڏهن ڪـــان ٻڌڪي آهي شيام ٻنڌڪي ٿـــي رهي آهي
رهي نـــه تـــه مُنڊڻ ڏاڍين نظر هيءَ ڇهري هڪ ٿي ٿي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٦٨

اڄ نه سڄڻ جي رات وهاڻي
پر ڪنهن پوڄي ۽ ڪنهن ماڻي!

سُرخ اُفق جا ڏنگ صبح جو
رات جي اک، اوجاڳي هاڻي!

حال پڇو پنهنجن ۽ پراون
دل جو دک نه سمجهيو ڪو ڄاڻي!

آيا سڀين نه سپرن ٿي سوڌڻ
پر جي هوندو گهرو پناڻي؟

مند اڀين ۾ جهو واءُ وريو جڳن
ڪڏرهل رُت جي ڏوڙ آڏاڻي!

دهلي هيڏي ساري بستي
شيام تڏهن پي دل ويڳاڻي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجي دل ٿي اِئين شڪي آهي
دوست، تنهنجي نه ٿي رکي آهي!

ڏيان تنهنجو ڪڏهن نه ٻه هٿڙو
زندگانيءَ جـي ٻيوسي آهي!

پاڻ سان پـڻ لـڙي رهيو آهيان
منهنجي دنيا سان جنگ پي آهي!

ٿـي ڏنو پـماڻ ڪـي جلائي مون
روشني مـون ۾ ڪيتري آهي!

ڪنهن نه ڏاهون ڪيون ٿي ڏينهن ڏٺي
روشني آهي؟ روشني آهي؟

زندگيءَ جي سفر ۾ مون سان شيام
ياد تنهنجي ٻـه گـڏ هلي آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

راهي ڪِريو ٿـي اوڙ ٻرو جتن هجي هجي
منزل لڪائي ويجهڙي گهڻن وڃي وڃي!

ڏوڪيو ڪُنڌ جي راهه ڪان تنهنجي نگاهه تي
منهنجو وڌيو نه پير ڪڏهن ٻي ڪجي ڪجي!

هيڏانهن آرسيون هيون هوڏانهن آرسيون
ڀان پاڻ ڪان ڀڄي ۽ سگهيس ڪي ڀڄي ڀڄي!

جاڳي اُفق اُفق تـي ٻِڌا ڪنهن اُميد جـي
تارا ته اِئن نـه راتِ ڪٽن ها سڄي سڄي؟

اي شيام هيڪلو ٿي ڪو وڌندو رهيو اڳيان
۽ پويان راهه تـي لڳي ڪيڏو لڄي لڄي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٧١

چُپ نه چُريا اکه ڳالهايو پٽي
سامهون ڪير اڄين آيو پٽي ؟

دل مان ٿي ليٽن ۾ چمڪي
مون اُن مُرڪ لئه واجهايو پٽي!

رڻ ۾ راڙ، سڪوت چمن ۾
ڪنهن نه پڪاريو، ليلايو پٽي!

پياس پڏڻ سان مور نه لهندي
سُهڻيءَ کي ڪنهن سمجهايو پٽي!

منهنجي گهر ۾ آهي ٿي تارا
تنهنجو اڱڻ جنهن چمڪايو پٽي!

شيام تون ڪٿان هن پاسي آئين،
جنهن ۾ ڏٺو تنهن ورجايو پٽي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ورهيه ۾ اڄ ايڪانت لڳي پئي
چڻ تہ ٻاڻ رهاڻ ڪئي پئي!

تارن جا هٿن جُهمڪ ٻڌائي
ڪهڙي ڳالهہ تي رات نچي پئي؟

ٽبال ڏئي چپٽي تي وڄائڻ
موسيقيءَ جي ڪلي ڦُٽي پئي!

سهڻن تارن ڏي گهوُريم ٿي
سونهن تہ ڪالهہ مون نہ ڪسي پئي!

ٻوڪن ول جي ڇانوَ ڳلابي
پر بس آنس ڏاڍهن هلي پئي!

لفظن ۾ نہ هُيو سڀ مطلب
خاموشيءَ ٻي رمز رکي پئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چنچل مرڪ، نگاهہ نياري
پنهنجي پنهنجي نياري نياري!

پيار ڀٽايو ٽوڪي سهڻي
سونهن ڀٽايو ٽوڪي پياري!

مرڪي، نيڻ جهڪائي مرڪي
اڄ ڪنهن تنهنجي ياد ڏياري!

رات رهيئن مهمان ٿي ليڪن
ٽوٽي ڪئي هر خاطرداري!

جوت ڪيئہ گل اندر ايندي
مهڪي پيئي روم انداري!

صبح جو نڪريو رنگ ٿي آلو
سُرمئي پل نہ اکيون رتناري!

هيٺ اکيون ٻر ٻوءِ ۽ ڏنئہ پٺي
دل کي اٿن ۽ ڏنئہ دلداري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏيري ڏيري لهرن کي اڃان واري ٻي ويٺي
دريا جي هر شادابي تي رُڃّ رکي ويٺي!

ٻوٽن جا ڇڄريل ٻر نڪتا جڻ مون مُٺ کولي
رنگ جي دولت پاليم پئي هٿ آهه اڇي ويٺي!

سر لئي ڏيوٽي آوازن جي هڙ هيڏي ساري
دهليءَ ٻر دل خاموشيءَ جي وات وٺي ويٺي!

پٿر جي چپ جنهن سان ٽون سر ٽڪرائي موٽئين
فنڪارن جي هٿ لڳندي ئي ديوي ٿي ويٺي!

ڪنهنجي دانهن هئي جنهن دل کي شيام ڇڏيو جهوري
مون کان ڀُلجي علم عروض جي ڄاڻ سڄي ويٺي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

کهڙن ٻُڌرن ۾ دل پيئي
ٽوکي پي جڻ پاڃي وئي!

غم جون راتيون اڄ ته آهي ٿي
ترڙي چمڪيا تارا ڪيئي!

ياد پيون ٿيو صرف جفائون
تنهنجا ٿورا پي نه گهٽيئي!

صورت صورت مون ٿئي ڳوليو
پن نيڻن کي ور ور ڏيئي!

نيڻ مليا مس ڪنڌ نوائي
وئي چوڻ ڪان ڳالهه اڳيئي!

شيام چوڻ جو ڏانءُ هجي ها
بگڙي ها جو ڳالهه ڪندي ٿي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻني ٻپ جي ڪري اڄ ٻنھنجو ٻاڇو ٻڻ ونئي آئي
جڏھن ٻئي ھونءَ ماڻ آئي ھميش ھيڪلي آئي!

اھوئي گھر ڏرٻون ساڳيون، ور ٻل ٽن ٽي وليون ساڳيون
مگر سا شڪل گل جھڙي ڏسڻ ۾ ڪينڪي آئي!

ڪليل ٻي ٽوُر اڪ، وانگر لڳو ٻئي گھر جو دروازو
اچي ٻيٺيءَ ٽون اُن ٽي ٻانءِ اُن ۾ روشني آئي!

ٻنھ وسري وڃل ڇھرا ڏٺي تي سال ويا جن کي
پر ٻن، ٽنھنجي جدائيءَ ۾ انھن جي ياد ٻي آئي!

جدا ٿئين جنھن گھڙيءَ تي ان گھڙيءَ ڪيڏي نہ دل ٽڙڦي
الھيءَ ڪانپوءِ ٽنھنجي سار ساري زندگي آئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دنيا آهي ۽ دل آهي
پنهنجي پنهنجي منزل آهي!

دل ڏيئي خوش ٿيا دل وارا
ڪين ٻيو ڪي حاصل آهي!

هڙ جي جهولڪي لاءِ سڪي دل
ڇا ڪنهن گل ڏي مائل آهي؟

تون پاڻهي آئين، هون ڪيڏو
توکي پائڻ مشڪل آهي!

تنهنجي ٺر ۾ جڳ جي سامهون
اڄ ڳائڻ لئي تي دل آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ نه سهي ٻر هڪ ڏيهاڙي
جڳ کي مَٽبو موڙڻو ٽاڙي!

چمڪي ذهن ۽ هلڪي دل ٽٽي
سچ کي منهن ڏي سپنا ساڙي!

ٻير ٻرندا اهڙا ٻڻ ٻڌندڙن
مشڪل ٿيندا قول لتاڙي!

ڪاغذ جا گل مالهائن لاءِ
سوين کٽيائون باغ اجاڙي!

ڙي ٻاچو، هيءَ ڏيهه آسن جو
متان ڪو نڪري مٿي اگهاڙي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٧٩

ڪو هوندُ ڏسي حقيقتون هي
خوابن ۾ ڪٿي نزاڪتون هي!

نيڻن ۾ نور جا لڳا ستارا،
گهرڻون ٽيون جيئن ظلمتون هي!

آئينو اکين جو آهه ميرو
هر دل ٿي چڙهيون ڪدورتون هي!

شمشان ۾ جڻ گلن جو هارو
اڄڪالهه جڻ جون رنگتون هي!

واڪا ڪري ننڊ مان اٿيس مان
ٻڌهڻن سپنن جون هيبتون هي!

اي شيام، سمهڻ نه رات ساري
جاڳڻ جي اصيب، فرصتون هي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بدلجي ليڪ تنهنجي سادگي ڳوڙهي ڳجهارت ٿي
مگر جنهن ٿي کُلي پيئي عجب تهدار راحت ٿي!

پرين، تنهنجي ٿسي پاسي ۽ بلندي پنهنجي پالي مون
جهليءَ پالهن ۽ جنهن، محسوس مونکي پنهنجي قامت ٿي!

ملائي سُر ۽ سُر مون سان ڪڏهن تو گنگنايو هئو
مٺي هڪ راڳڻيءَ وانگر تڏهن کان منهنجي جيوت ٿي!

حيا کان تنهنجي، خود داريءَ کان منهنجي آهه خاموشي
پڇڻ جي يا ٻڌائڻ جي ٻنهي لاءِ ڪا نه صورت ٿي!

وڌايو پُـن دلين وستو اٿين ٿيون ساڻ ۽ واجهيون
نه سوچڻ جي نه چُپ چورڻ جي پڻ ڪنهن کي ضرورت ٿي!

اچانڪ وات ويندي اڄ ڏٺوسين شيام هڪ ٻئي کي،
اسانجو چا هُيو نالو مگر جا دل جي حالت ٿي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٨١

ونڊيا ڪري، سڱڻ آڏاڻي
موٽي ٽيندي ٻي گڏجاڻي؟

ڏاڪڻ ڪالهه ڏسڻ ۾ آئبي
ماڙيءَ تي ڪنهن موڪل ماڻي؟

هير جي جهولڪي وانگر آئين
ڦول نڊيا ۽ جوت وساڻي؟

هاڻ ۾ تنهنجي سونهن هُري اٿن
جيئن اڱڻ ۾ رات جي راڻي!

تنهنجو پيار سڀاجهو ايڏو
جيڏي تنهنجي عمر سياڻي!

مون ۾ ڇا ڏٺو، موهت ٿئين ڇو؟
شيام، ٻڌي، ڇا ڏيانس وراڻي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۱۸۴

تنهنجي سار جي جوت جلي
رهيو نه منهنجو پاڇو ٻي!

ٿڙ پنهنجي دل تي رکي
چنڊ ڏني هيءَ چالبوکي!

دل ۾ درد نه جي چڙڪيو
هڻن ته مٺيا منهن ۾ نه اُکي!

پٽو پٽجي جنڊا جي
اندر ڀرندا ڳوڙها پي!

وڻ ۾ لٽڪيل چنڊ نه هئو
واءُ لڳڻ سان لام لُڏي!

شيام وڃڻ تي آهه ملئو
جنهن کي ڳوليم عمر سڄي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٨٣

ملِيون نگاهون جڏهن، چال وقت جي بہ رُڪي
پلڪن جي پار ستان ٻاري اها نفيس گهڙي!

هيون اکين جي اڳيان روز صورتون ڪيئي
لڌهن نہ دل جي اڳيان هڪ ٿي روپ هئو اڄ ٻي!

وڌيون تو وقت کي ڏيئي جون جو هي زنجيرون؟
ڏسيئس هاڻ، ڇما ڇم ڪري رهيو ٻوڙي!

نہ آپ ۾ آهه وهانو نہ لڙڪ ليڙن ۾
ٻڌايو، آهه اڃا غم جي رات ڪي باقي؟

ٻين جون اُچوُن پٽيون نہ ڏسي لٿس ڇت تان
چڙهيو هيس نہ اڃان تو ماڻ شيام ڇند ڏسي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٨٤

سوچيو پاڻ تو ماڻ رکي
منهنجو هٿ نہ سگهيو سمجهي!

ڏسندي جاڳيو درد مگر
دل نہ اکين ٽي روڪ وڌي!

اوندهہ وياڪل ڪمري ۾
چت تي پئي سُتي چانڊوڪي!

اڄ ٿي ڪوٺي ڌار ٿيو
اڄ ٿي چوڌس راحت هٽي!

هير سڀاجهي ٿڦڪي ڏيئم
جاڳيو آهيان رات سڄي!

آهہ رتڻ ۾ عمر پنيان
هن جي سامهون وٺ مرڪي!

تنهنجي ڏسڻ لاءِ واجهايم
تنهنجي سامهون اک، نہ کڄي!

تنهنجن پالڻ جو گهيرو
تن، من، روح ويا گڏجي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٨٥

ڪڏهن ڪا ڳالهه ٻاجهي ٻي نه تو چوري نه مون چوري
ڪئين ٻيرا ملياسين پر اسان ويهي نه دل اوري!

اڳيان ايندو ڏسي توکي هٽي بيٺس ٿي پاسيرو
لڪي توڏي نهارڻ جي نه جئن پڪڙي وجهي چوري!

اٿي مون تو وٽان جلدي وڃڻ جي پڪ ڪئي، ليڪن
بهانا پئي مون ڳوليا دير جئن ترسي سگهان توري!

اکين حجت ڪئي توکان نه آهن سرس سهڻا پيا
مڃي دل ويئي پر ان ڳالهه لائي جيءَ کي جهوري!

ٻنهي جي لاءِ ساڳيو هئو برابر هجر جو صدمو
مگر ان صبر ڪنهنجي تان نه منهنجي جندڙي گهوري!

چئو پنهنجو مان ٿي فنڪارن تراشيون مورتيون هيڏيون
نه جي ڪنهن کي ڏسڻ ۽ ڪنهن کي پائڻ جي هئن اوري؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٨٦

ڪنهن کي آيو نہ ڪجهہ نظر آهي
پوءِ ٻيءَ هرڪو چشم تر آهي !

زندگيءَ جو شعور ٻيو نہ وڏو
پيڙ دل ۾ وڏي اگر آهي !

پنهنجو پاڇو بہ پنهنجي وس ڪونهي
ڪنهن اجالي تي منحصر آهي !

هر گهڙي ڪيتري نہ آهہ وسيع
عمر ڪيڏي نہ مختصر آهي !

ڪي اندڀرا هميشہ لاءِ مٽيا
جن جي لاٽ راس ٻر آهي !

چنڊ تي گڏ ڪيا ٻوٽا ڪنهن پٽي ؟
تو چيو تي نہ شيامُ گهر آهي !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٨٧

مرڪ مُنھن جي نہ آلاڻ اک جي ملي
مون وٽي نياڳ، ورتي اهڙي بي دلي!

ڏس نہ نڪتي ڪٿان راهہ پھتي ڪٿي
ڇا ارادو هُيو ڪھڙي منزل ملي!

پير مُنھنجا ٿڪا صبح کان ٿي اڳي
چال تارن جي پڻ ڪجھہ لڳم ٿي ڍلي!

سوچ ۾ ٿي سڄي عمر گذري وئي
ڳالھہ سوچي اھا دم ڏنو ڪنھن ڪلي!

ڳالھہ جيڪا چئي شيام ھيڪي ڇئي
گفتگو نہ بہ نہ تنھنجي ھٿي گھرگھلي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موٽڻ کي هيسباءِ نہ ڏيڻ موجن جو ٻاچو ٻڌجي
جيءَ جرڪاءِ اچي، آهه اُجالو ٻڌجي!

ڏيان ماضيءَ ڏي ويو اوچتو اڄ اکين ڳوڙها
ڪوئي ڪنهن لئي ڏکي پيرين اگهاڙو ٻڌجي!

گرچه وساهه جي منزل جي هُيم ڳولا پر
جو نه ورلم سو پيو وهم جو رستو ٻڌجي!

بس مٺي پيار لاءِ سڪندي ٿي جند تلخ ٻڌيو
ڪيڏي تنهائي، پوي ڪاش ڪو پنهنجو ٻڌجي!

آهه دنيا جو مٺو ميڙو ڳجهارت اهڙي
جنهن پروڙڻ جي ڪئي ويٺو اڪيلو ٻڌجي!

رات ڪنهن حادثي ڪان پوئي رهي دل، ليڪن
هير گهلندي ٿي رهيو غنچو نه غنچو ٻڌجي!

پنهنجو رستو نه سڳهيو شيام ٻڌائي افسوس
پيڙ ۾ نيٺ ويو پيڙ جو حصّو ٻڌجي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آس نہ نڪي ڇاپا ٻہ ڇڏي
ٻيون جي ٽا آئي گھڙي!

مون نہ اڳي ڀسوس ڪٿي
ايڏي سالت ٻري سانجھي!

رنگ رلي سرھاڻ ملي
ٻر نہ سکھيو ڳل حاصل ٿي!

ٻھنجو ڇمت نہ جي موٽي
اڄ ڪنھن ڪويل لاس لڳي!

آمھون سامھون ڪن ٻہ ھٿين
وامت اسان جي ھٿي اٻتي!

سنڌو لھر جھڙي ناھہ ڪٿي
لھر نہ آھي سنڌوءَ جي!

ڳل اٿن سوچي شيام ٽڙيو
ڪنھنجي اک نہ مٿس ٻوندي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٩٠

عزت نہ ھجي منھنجي پلي ايڏي ڪٽي
ويچار ڪان پر تنھنجي مٿي آھہ گھٽي!

ڳڻ ڳوٺ ڪي تو علم جي نعمت سمجھو
پر عمر ملي ڪيتري ايءَ ڳڻ نہ ڳڻي!

ٽاري تي لڏي لاڏ منجھان ڦول جھلي
لوڏن ۾ ويو ڦول ٽڙي ٻن ٻن ٽي ڇڻي!

ٻڪو نہ مون ڪان پنھنجو مٿي ٽي ٽو ڪڍي
ضد ٽوڪي نہ تنھنجو بہ ھلان ٻار ڪٽي!

لڪ شعر مگر سوچ نہ اوڙيھون اٿن، جو
دنيا جو پسارو نہ پوي ٽيڪو ٻٽي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٩١

روشني اهڙو وٺي جادو ڪري
رات اونده سان وٺي ڪمرو ڀري!

پنڌ ڪيڏو ٿي خياليءَ ۾ ڪيم
ٿي اُڀاڙي ڪيترو پهتس پري!

نرم خوشبو سان هوا مهڪي پئي
واهه شايد ڪو نئون جلدي وري!

هوس جيڪي تنهنجي لاڳاپي ۾ هوس
تنهنجي ويجهو هوس يا ڏوڪان پري!

هيڪلو سج ڏي مونکي ويندو ڏسي
پنهنجو پاڇو ٿي هاڻ پيڇو ڪري!

جي هجي ڪوئي ڇپر ڪا ڇانو تئي
ڌرتيءَ جو ڪوئي سر تي هٿ ڌري!

ڏيان ليسين. ڇو پتنگن ڏي وڃي
شيام جيسين سج لهي، ديپڪ ٻري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

راحت لاشڪ اماس جهڙي آهي
ڇا ته اونده ۾ ٽڙي پئي آهي!

جيڪي مون پئي ڏسڻ گهريو ڪنهن ۾
تو ۾ ان جي جهلڪ ملي آهي!

دل کي ڪيڏي لڳي سڀاڳل ٿي
مون نه هيءَ شڪل اڳ ڏٺي آهي!

ياد تنهنجي ڇو بار بار آئي
تنهنجي دل ۾ نه ڇو ته ڪي آهي؟

جن کي تنهنجن چپن چميو نه ڪڏهن
تن چپن لئي ٿي شاعري آهي!

مسڪرائڻ هجي موڪلائڻ مهل
پانءِ وڇڙڻ جي پڻ خوشي آهي!

شمع هڪ آرسين جي گهيري ۾
ڇا ته محفل ۾ روشني آهي!

شيام چُرپُر سُڪل بدن ۾ نه ٿي
ڇا هوا صبح جي لڳي آهي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مون جا چوري ننڊ انهيءَ جي جهيڻي جهيڻي جهانءِ
اُن وانگر اي ساٿي، لڇندي جيڪر دل ٻه ڏسانءِ!

آنءِ نه هڪ آواز، فضا ۾ گم ٿي ويندو سانءِ
منهنجي ملڻ لاءِ ٻوءِ ڳڳن ۾ واجهه، وڏا وجهجانءِ!

بس ۾ ڪي بس جي ڦيٿن وانگر ڦرندي گذري وقت
هي گهر، دفتر، روڊ، نگر ٻر من نه ڪٿي ٽِرٽانءِ!

رات اڪيلائيءَ ۾ تون ٻٽي جاڳندين ڪيڏي دير
پنهنجي مُنهن سر ٻاڻ سان ناتو جوڙيندءِ ويٺي پانءِ!

ڏرين جان خاموش تون، ڏرين تنهنجي خاموشي
شيام ڏسانءِ، ڏسي جي ڪجهه ٻه پڇانءِ نه، ڪيئن پڇانءِ؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آئي آهه بهار جي موسم
سونهن وڻن اُتي ڇا ڇا
ڪويل لنوائي، انب جهليندا
ٻُور اسان کان ٻچڻ سوا!

پُنءَ کان ابر ٽانئين ڇانئا
سندر سپنا رنگ رَلا
مدمست لاءِ نه فرصت ڪنهن کي
آيا ڏينهن تمنّا جا!

ڇا نه هوا جي جهوني جهوني
آئيون سو سو خوشبوئون،
ڦاڳ ۾ پيار کي سونهن مڪا ڏئي
دُور دُور کان سنديشا!

هاڻ نه آهي ڇوهه رهيو ڪو
پوءِ ٻه دريا ساڳيو ٿي
ڇاهه جو ڇوهه نه ڇوهه هيو پر
هيءَ جا ماڻيٽي ممتا!

ليلا تان ئي جام ڪنهن دل
آخر جنهن کي ڏسي ڏسي
ڪؤنروءَ کي ليلا سمجهو هئو
من موهڻي اهڙيائي ڇا؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏنهن شعرن مان پڙهي هر هر
جهاتي پائي مُرڪي جا
اکين جي ميڙ پل، دل جي سانديل
سونهن ڪٿي اڄ آهي سا؟

پريت کان ٻاڻ پليئم نه سهي ٿو پر
ڪهڙي ڏاهپ ڏيکاريم
هاڻي کهڙا سک آهن، جي
اڳي پڻ بس دک، ئي دک، هئا؟

ٻاهر ڏُکي پر ڪينڪي ٻهري
دونهين دل کي ڪاراڻيو
ان روشن آئيني ۾ سون
ڪيڏا اجلا عکس ڏنا!

دل کي خوف اهوئي، ڪوئي
ننگو ڪين ڏسي نه وٺي
پالم پنهنجين ويچارن کي
لفظن جا رنگين وڳا!

هر گذريل پَل سونو پَل؛
روشن هر پَل جو ايندو
ليڪن ڪاري ڪوڏي پاسي
گهڙي هنڌ جي آهي جا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مٿان موت کي ننڊ سڏين، ڪا
جاڳڻ جي نه اميد جتان
ننڊ ڪڏهن به نه ڏيٺي ويٺي
خواب محل جا دروازا!

سڙي ڇار ٽٽي ننڍهن کان اڳ م
پڙڪي ٽيندو شعلو شيام
ڏينهن ب ڏيندو ٽاءِ ٽڪيرو
ڪندو اجالو ويرم ڪا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سيکي جي هڪ نگاهہ ۾ ڏسجي سگهي نہ ها
دنيا ۾ ڪرجدا ڪا پلا ٿي سگهي نہ ها؟

ڇو موت ۽ حيات ۾ پالڻين لضاذ تو
ڇا موت کانسواءِ ڪوئي جي سگهي نہ ها؟

ڪوئي خوديءَ کان دور ٿي جڳہ ڪي ڏسڻ بدا
معنا سچي صليب جي سمجهي سگهي نہ ها؟

سچ جهڙو جيڪڏهن ڪي هجي ها نہ ڪوڙ ۾
ويسهہ ڪري پلا ڪوئي نڀجي سگهي نہ ها؟

پڙهندي ٿي ڪنهنجو ذڪر ٿي دل بيقرار شيام
آلي ۾ ڪي هجي نہ ها اِتي ٿي سگهي نہ ها؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اي شورَ ڪاڏي دنيا ڇُپ پئي ذرا ٽٽيون ها
ڪجھ، اڄ چپُ ڪي چڱي گواهڻ نه ڪي ڏنيون ها!

هڪ هڪ سوال جا ڪيترا جواب آهن
سوچيون ها، بحث بدلي خاموش ٿي ٿيون ها!

آئين بين جي سامهون ۽ ڪين خوب سمجهه،
پنهنجي اڳيان ڪڏهن تون خود پاڻ کي لڳيون ها!

ڪوئل جي لاٽ وانگر ڪي گل جي رنگ بوءِ جان
هستي جُتي مولڪي پئي اي زندگي، ڏٺيون ها!

سنڌو ۽ سنڌڙيءَ جو ويٺي خيال آيو
اي اڪ، مليءَ نه دل سان ڳوڙها نه هڻن پٽيون ها!

تو روح کي بدن کان ڪڍڻ شيام ڏاڍ پائيو
هڻن روح ڇڙ مري ها جي جسم سان جڙيون ها؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪاٺي ڪاٺي سمنڊ سمنڊ جي ويرن جا جهٽڪا
ڏرليءَ جي ٻيڙي ۾ ڪوئي فرق نه پوندو ڇا؟

نظرون ايڏو دور هيٺ جو واجهو ڪجهه نه ڏٺم
خالي آپ هئو ۽ پڻ ٽاٽين وچ ۾ چيز نه ڪا؟

ڏيهن ڏٺي سڀ جي ٽالي ۾ رستن جي پر ڪان
ٻاڇا لڙن وڻن جي هيٺان اهڙي هلي هوا!

ذهن ۾ مورت ويٺي اڪرجي هر هر سر نيڪي
هاڻ ڳهرين ٽو ٽوڪي پڻ اٿن سر نيڪي دليا؟

رستي ٽان نه ڪٽي ڪاهه ان ڪي شيام ٻراشين ها
دليا اڄ هٿن ڪين ڪري ها ٻٽر جي پوڄا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٩٩

دور ٻدليا اٿين زماني جا
بس فسانا بڻيا فساني جا!

آدميءَ جهڙو ٻڙيءَ جو خواب لڌو
ڪک ڏنائين جو آشياني جا!

دل ٿي سوڙهي، ٿي جنهن اگاهه وسيع
ڦرڪ ڏس ڪنهن ڦريا زماني جا!

اڪ سڄاڻي ۽ اڪ تلاش ڪري
دل جا پٽڪا هٿا بهاني جا!

کهڙي هستي اٿيءَ جي لهرن ۾
ٻوڙ ۾ اوڏن ۾ لاڏ ڪالي جا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٠٠

ڇيڙ ڇيڪي ڇيل ڪنهن ٻئي جو ناهي اڃن نه ناهي، دوست!
مگر محسوس شدّت سان ٿيو مون کي ، آهي ، دوست !

وڇڙڻ واري جو ڏک کهڙو، اچڻ واري ۾ کهڙي آس
زمانو جنهن ۾ آهي گهارڻو ان ۾ ٿي آهي ، دوست !

اُفق کان مٿيرو آڪاش تي تارن جي جهرمر پوءِ به
هي پيرن هيٺون واريءَ سو سگهان دل ٿان نه لاهي ، دوست!

اُنداري رات جي پردي تي ان پاڇن جي چُرپُر آهه
ڪِ اٿن ڏيري اکر ان تي لکي پيو ڪوئي ڊاهي، دوست!

سمهي پهڻ تي پهڻ ڪي ٿي گارڙون پٽي ڏيون جنهن رات
اسر کان پاهڻي سو، تن مان ويٺو خواب ٺاهي ، دوست !

٢١٠

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۰۱

ٻوڇا جي لهه وڻ تي ڳُهريو مون ڳلن جو هار
پر رنگ ۽ سڳنڌ لئي مُاهه جو رهيو مدار!

ڪِيڏيون نه پنکڙيون ٻه ڇڙيل باغ ۾ هيون
سرهاڻ ڪي ٿي مون نه هئو سمجهو هوا تي بار!

ڪڏهن خواب ٻڻ ڪڏهن رنو ڪڏهن اکه جي واسطي؟
ڪڏهن خواب واسطي ٿي ڇو اکه آهه اشڪبار؟

دڳ ۾ اکيان تون روڪ نه پر رهندا هئيدم
منهنجي مٿان هُئين تون تڏي ڇاڙ ۽ نه ٻار!

سُر سُر هئي وڻن جي ۽ آواز ٻين جو
جاڻان نه ڳاني، دل هئي ڳائڻ لء بيقرار!

اي شيام تنهنجي پيار ڪري ٿي انين ٽيو
اڳه ۾ ڪڏهن نه مون ڪيو سپنن تي اعتبار!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل ۾ غم ۽ مُنهن تي ملال
ساري جڳ جو ساڳيو حال!

گهرو جيءَ ۾ ڀرپائين
ڇڏڻو پوءِ جڳ جنجال!

پُتلي کي جنهن پاتم هار
موت جي ڀوءَ ڪيو بيحال!

ڦرندي ڦرندي، ڇا لئه ڦرڻ
پاڻ کي ساڳيو سڏڻ محال!

مٽڻ ٻتيءَ جي لاٽ وٽي
وقت تي اچا ٻي آهي لال!

وڃڻو وڃڻو ٿيندي نيٺ
شيام وٽيءَ جو اٿيو سوال!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۰

جنهن لاءِ تو صبح کان ڪيو سازن جو اهتمام
هڪ گيت ۾ ٿي رات اڄهاڻسان ته ٿئي تمام!

گويا پرهه ڦٽي جو ڪليون پڻ ٽڙي پيون
ورتو سڀاڳي ويل هئو ڪنهن نه ڪنهنجو نام!

ڪنهنجو هٿڙ هٿوم پرين! چالو رو متان
ڪنهنجي سنڀار هاڻ ٿي آسيس صبح شام!

ڪنهن وڻ جي ڇانو ۾ اي مسافر، متان وهين
تارن وڇايو ڏينهن ڏٺي آهه دڳ ۾ دام!

پوپٽ سريکو خواه اڏامهون عقاب جان
اي خوش خيال، جتي ته اڏامڻ گهرين اڏام!

ساڳيو نه ولولو نه اهو جوش ٿي رهيو
بدليون جو حالتون نه لڳي مات مات شيام!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيڏانهن ۽ جڏهن به هليس جڏهن به جام ٽان
هر بار بي ارادي لنگهيس تنهنجي در وٽان!

جٿن جٿن ملان پڻ سان، ٿي لول وڌي آڪير
وڌ ور ڪري پڻ ۾ ٿو لو لہ ٽيمپو ڏسان!

پهتاسين ڪهڙي ماڳ، وڃي، جا ڪنديون پڇي
هاڻ ڏس ته هن سفر ۾ لنگهياسين ڪٿان ڪٿان!

اڄ ڏٺي ۾ پنڌ ڪندي ياد ٿي پوي
ساعت، لنگهيس جا تنهنجي لڳاهن جي ڇانو مان!

ڪولي دري مون پر نه هيم انتظار ڪو
بس آئسي هيڙ پاڻمرادو لنگهي آئسان!

توکي ڏسي ٿي شيام لپسيا ڦڪي ڦڪي
هتن روح ۾ رهڻ ۽ جڙيل روح جسم سان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

”مٿان گل چنڊين!“ رڙ ڪئي دور ڪان
اچي، خود ٻٽي گل ڏنئه پيار مان!

ٻهاري ڏئي هاڻ لوڪر مُڙيو
ٻنيائنس ڪريا ٻن ٻه ڪولڊيءَ منجهان!

اکيان ٽهڪجي ڪاڏي لنگهي جنهن وٽي
ڪٿي ڪُڪ ڪوهل الائي ڪٿان!

اڏيو ٻلبل ٽان ٿي ته آواز راست
ٻڌيون ڏيندو ٽرندو لنگهيو جو مٿان!

فقط واس چندن جو ڪمري ۾ هئو
ملڪ آنءُ آيو هُيس شيام سان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خوشنما سيٺا جي سارين سر ساهه سان
مون کي آڇاڻا لڳن ٿا پاڻ کان!

شهر جي منڊ ۾ هئي ماڻهن جي پيهه،
ڪار، ٽانگيءَ جي رکيل کولڻي ڏسان!

ڏوپ ڀاري پنهنجي گهر پاڙيسري
منهنجو گهر ٺرجي ٿجي سرهاڻ سان!

آرسيءَ ۾ عڪس پنهنجو ٿي ڏسي
شور ڇهرڪيءَ پٺي ڪيو ڪيچ دير کان!

وڻ جي آڪاڙي ڇپل ديوار تي
ڪيترن ڏينهن کان پڙهندو ٿو اچان!

پرپٽن بابت نه سوچيو ٿي نه هوم
مون نه گل پوکيا انهن ٿي شوق مان!

ريل گاڏي جهنگ ۾ ايئي وڃي
هيٺ ماڻهو، جهڙ تارن جا مٿان!

شام جنهن مونپس ٿي گهر پاڇن لڙي
انڌيارون پکيڙيون ۽ چمڪيون گس وٽان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نفيس گل ٽُٽي نڪرن گهٽيءَ روز مٽيءَ سان
مگر مٽيءَ سان مليا جي ڳُهيا نفيس گلن کان!

آلاڻي ڪم اِهو نور ڀرين جو هُئو ڪِ هوا جو
مگر ڪريل ڳُهيا ڪنڊا ... ٻير ٻيرِ جي ٽهڻين!

سرءُ جي مُند، ٻسا ورق ٻڌن چڻڻ جي ڪري ٽيا
مگر لڳي ٿو ڪشادو وڌيڪ ٻاغ اڳي کان!

ڪئي ورتي هئي ڪلهه رات هنن ٻراس جي دعوت
غريب ٻار، ڪتا، ڪابرو آيا صبح ٽيڻ سان!

رسالو شاهه جو مان سُڻيام رات جڏهن ڪڏي وڃس
ڪيو هئو ٻهه ڪو ٻتنگن اڇي ڪِريا ٽي ٻتيءَ لان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٠٨

عقل ڏيکاريا اکين کي هر قدم خطرا نوان
پر لڳي پردي پٺيان ڪٿهن پئي ڏسيا رستا نوان؟

اُن جي ڌارا مان ٿي ظاهر هئو طرف درياهہ جو
پر هليو ڦرندو ٿي، وچ لي موڙ جتي آيا نوان!

ڪلپنائون نوجوانيءَ جون نراليون ٿي هيون،
يا پرين جي ٿي کهاڻين جا ٺهيا خاڪا نوان؟

ڇا ڪڏهن ڪو پڃري جي جار ۾ ڦاٿي هوا؟
عقل آخر ڇا ڪري دل ۾ اٿيا اُڌما نوان!

جتي ننڍا ٿيا ڏينهن ڏک جا پس وڏيون راتيون ٿيون
وقت ڏيکاريا طريقا مُند منجهڻ جا نوان!

سونهن ٿي آهي سچائي، سچ تہ آهي رچ جيان
دل ليائڻ لاءِ ڀنهي جا سچ سڌوان غمزا نوان!

روح مرڪي پائي ڀاڪر جسم کي جتي ٿي چميو
دل ڌڙڪي پيئي ۽ لُنءُ لُنءُ ۾ ڦُٽا غنچا نوان!

هڪ صديءَ کاپوءِ پڻ شايد ڪي عالم ۽ اديب
شيام جي شعرن منجهان ڳولي لهن لڪتا نوان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ديوتا ڪهڙو هئو مندر ڏاران؟
نظر آيم نه ڪو پٿر ڏاران!

نقش تنهنجو نه نه هئن. آئيري هئا
دوست، منهنجي پس منظر ڏاران!

تو چيو: ’وانت تڪيئي ويٺو‘
ڪير هئو وانت جي پٿر ڏاران؟

گهر سڄاڻ جي لڳن جن کي لڳي
گهر ڇڏي سيئي رهن گهر ڏاران!

لهر جو ليت وجود آهي ڇا
ڏس تصور ڪري ساگر ڏاران!

پاڻ مان شيام تي ٻاهر آئين
تنهنجو گهر هئو نه نه اڻين در ڏاران!

۲۱۰

ڪنهن ٽڙاٽي ڏنهن اڄ تہ موٽڪي ڪٿي نہ ٿيان
مان ٿي ڪنهن ڪٺي پيو ڏسي تہ ڏاڍهن ڏسان!

درد ليڪين ڪيو، درد تہ ليڪين ڪندو،
ملي سامنڊ جي گهڙي پوءِ بہ لڳي دل، ڇاڪان؟

آهہ ڇا ليت بہ چڪر اهو چوراسيءَ جو
ويٺو سوچان تہ پُلس نڪطي پيلا ڪهڙي ڪان!

سمنڊ جهاڳيم، سهي طوفان لڙهس لهرن ۾
مون کي ٻاڙيءَ ۾ وڏءِ اٿن ٿي ڪ ڪنهن مقصد سان؟

تہ وڃان شيام اُتي ڪان نہ، اٿي مان آيس
پر تہ دنيا ۾ لڳي جاءِ ٻي، ڪيڏاهن وڃان؟

۲۲۰

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۱۱

رکي رکي پٽي ٿو ٿـو نهاريو
مون ڏي ٽيڏين نظرن سان
پر وينو ٿي رهيس مان بس ۾
پاسيرو تـي ڏاڍيـن جـان

ڪنهن جي ڏيان ۾ مڇو هٽين ؟
اهڙو ڏيـان ۾ مڇو هٽين
آيـو ڪوڙ نگاهه ۾ ٿنڌڻجي
ويهي ڪير اُتيئي ٻـر مـان!

محفل ٿـوڙي ٿدهـائيءَ ۾
ٻـر ۾ ڪو ڏيهن راست اتم
ڪڏهن سهارو سمجهان اُن کي
بعضي ان جي ڪري ٻ جـان!

جڳـه جي شور ڪان پاڻ ٻچائي
ويـٺس آنءَ آڪيلـو ٿـي
هاڻي پينگي ٿدهائيءَ کـان
پـاڻ ڇڏائڻ لءِ ڦٿڪان!

دل ٻي سڪٽي، من ٻي سڪٽو،
گـهـر سڪٽو، دنيـا سڪٽي
اوچون آٻـي جون ديوارون
اندر ڪير ٽپي لـن ٿـان؟

ٿـون ۾ پنهنجو پاڻ ٿـي ٻوليم
پـتـاڻ کي پاڻ ڪاڻ سڪيس
ٿوکي پـاڻ ۾ پاڻي ۽ ٿوسان
هڪ ٿـي هـاڻ امان لهان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سُرُور ڪاٿي شعُور پاڻُو سين
عمر ساريءَ لءِ سُرُور پاڻُو سين!

بس مرڻ جو هراس هُئو نه ته دوست
ڪو جئڻ ۾ سرُور پاڻُو سين؟

سڀ ستارا ئي ڏهڪي ٿي رات ڳڙيا
آپ پُر پل نه نه ضرُور پاڻُو سين!

نانءُ ۾ ناموس، عقل ڪان نه عزيز
پيار ڪنهن جي جو پُور پاڻُو سين!

ونٽي ڪومل ڇهاءَ سان اولڌ هم
پيار پاڻُو سين نه نُور پاڻُو سين!

دل ڪي گهاٽي اکين ٿي سوچيو شيام
دل وڃائي غرُور پاڻُو سين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رهنديون اکيون نه ڪين رت کانسواءِ ڪڏهن ،
پر لڙڪ روڪي صاف ڪي ڏسنديون نه ڇا ڪڏهن؟

اي دل، ڪي درد ونڊ نه همدرد سڀ ٿين
آهي سڀڪو جي درد نه ٿيندو دوا ڪڏهن!

تنهنجيءَ نهار پيار کي پيدا ڪري ڇڏيو
پنهنجا لڳن سي هاڻ جي ڌاريا هيا ڪڏهن!

سچ ڪان پڇي سگهون نه ڪي سپنا ڇڏي سگهون
کڙيون اکيون، رهون جي رت کانسوا ڪڏهن؟

هي زنده لفظ شيام اٿم آسپاس جي
جڙندي نفيس نظم انهن مان نه ڪا ڪڏهن؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

راتِ گهڙين کي آهي اڃا پِي
پَر ٻه سڀئي ڇا هاڻ ڪريون
ڪيڏي ساعت، قضا ۽ پَل، اڄ
گڏجي وڃي، رهاڻ ڪريون!

ماضي پنهنجي مستقبل جي
مام نه سمجهائي جيسين
ڪهڙي حال ٻچار ڪريون،
ڇڪتاڻ ڀلا ڇاڪاڻ ڪريون؟

تو جان آهي مون کي پڻ گهرڙو
تو جان ناهي مون کي نه زمين
گل ٻوٽن جي ڪولهن سان ٿي
گهر ۾ ڪا ساواڻ ڪريون!

ڪالهه ٻڌائيو ڪُوڙ ڪنهن سُهڻو
اڄ سچ ڪي بدزيب ڪيو،
پنهنجون ڪنهن کي اي فنڪارو
۽ ڪنهن جي واکاڻ ڪريون؟

ڪنهن جي ٿي ڏِکَ ڏِکڻ لءِ
آهي گلن جو پنهنجو بسنت
ڇو نه بهاروت باغن ۾ ٿئي
اڃا بس رُڪَ رڪاڻ ڪريون؟

ورهين جي ڳالهائي سان بس
ڳڻ ۾ ايندي ڪانه حيات
گهرائيءَ يا اوچائيءَ سان
شيام سندس سُڃاڻ ڪريون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪٿي ڀٽّن تي ٻه ڦُل ڦُل رکياسين
ڪٿي ڀٽّن مان ٽِي ڦَل ڦُل گهڙياسين !

وهيا لڙڪ، اُنکي ڀٽي دل لڙيءَ ۾
اڃي ڪنهن هنڌان اچ جِتّين ٽي لنگهياسين!

مُڙي پنهنجو ڏسِ يار پڇڻو پيوسين
گهڻو خود لما ٻڻجي وڌندا رهياسين !

اڄهو اٿن هُتّي راهه پنهنجي سٽاٽي
اکيون پوري ڏينهن راحت هلندا هلياسين!

زماني جا مُنجي ويا ماڻ ڪجهه اٿن
اڳئين وقت جا شيام هاڻي ٻڻياسين !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏيون ٿا، لهجي مٿوي ٽڪي پِڻين
هو لڏ لڏيڙو ڪري ٿي هاڻيڪو ٽِڙين!

ڪيترو وُڻندڙ آهن، اکيون پنهنجون ٿا ڏس
ڇا، اچي ٿيندو رهيو. ڀاهي لاٿين؟

ڪڏهن نه مُرڪي. هو وڃو خاموش ٿي
روئي روئي ڏون ٿا سُڏڪن ۾ پِڻين!

پيٽ لي سامهون فريم ۾ فوٽو ڏسي
در جي چوڪٽ لي اچي بيهي وِڻين!

وقت جي ڌارا سدا وهندي رهي
پوءِ ٻِي هڪ ڪن رهي جڻن جو ٽڙين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢١٧

سچ نہ بنياد آھہ، سپنن جو
پوءِ بہ مالداڻ ھيءَ نہ ناھہ، سپنو!

وڻڻي سپنن جي سونھن من موھي
پر انھيءَ جي پٺيان اڃا ڪجھہ ھئو!

جسم ۽ روح ڌار ڌار ڪندين
پوءِ نہ ماڻھو نہ ديوتا رھندو!

اڻ ڏٺل ڪي بہ ڏس اکيون ٻوٽي
اکہ پٽي تہ ڏٺل گھٽو ٿي ڏٺو!

روح وڃھايو انقلاب جي خواب
پر حقيقت ڪيو بدن بہ جڏو!

صبح سڀڪجھہ يڪيل ھئو ٻاڇن ۾
ھاڻ منجھند جو ناھہ ڪو ٻاڇو!

تنھنجي ھر ڳالھہ ڪي ڏنم ورڪد
پوءِ بہ چاھيم ھجين ٻون شال سپنو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲.۱۸

ٻوٻٽ جهڙي حيات ۾ ڪو رنگ ڪو پيو؟
ٻڪڙيءَ جي ڪڙڪبيتو نه گهر جو ڏيئو ٻريو؟

ڪويل رکي رکي ڪري ڪُوڪُو سُڻياءِ ڪان
ڪون ڪَن ڏني ٻڌڻ لاءِ انهن جو ٽهڪن چريو؟

سج اڀرندي ٿي روشني ڦهلائي ٿي حساب
ڪيڏن جي ٻهڪجو پالڻ پيو مون نه اُڪ پيو!

خالي مڪان، ڪو ٻه ڪجهه پئي ڪري رهيو،
هوليءَ جي هڻن اچڻ مان پلا ڪي ورتو سڙيو؟

قصو قديم آهه هي سوڙهيءَ جو شيام ٻر
جاڻي ٿي دل نه ڪوئي ٻڏو ڪئين ۽ ڪئين ڪريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوٺي سک لاءِ ڳهڻو رليو هوندو
دل ڄهڙو سک ۾ سک ڏکڻ ڀڃيو هوندو!

هيڏو ڏونهون اڃا ٻه ڄڻو آهي
ڇا ٻيڙا ٻاهر جي آئيو هوندو؟

منهن ڇڏي رنگت نڪسي ٿي، ٻڪ لوڪي
ڪجل پٽڻ جو خيال ٿيو هوندو!

آ سڀڻي ۾ لڪل سڀڏن مقصد،
منڊ پيڙاڏيو ۽ هڪڙو ٽٽيو هوندو!

لعد سهڻي سهڻي مگر بيسود
پاڻ ـ مان چار ڪنهن آئيو هوندو!!

شيام ٻڪڙي سڳنڌ، آئي ڪٿان؟
اوسي پاسي ڪو گل ٽڙيو هوندو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هو پنهنجو نہ هئو، پل هجي جو نہ ڏاريو
ٺڏهن ٻي وڃي ٿو نہ دل کان وساريو!

سگهيس پاڻ روڪي نہ جنهن لي ڪلڪ کان
اٿيءَ ڳالهہ ڪيڏو نہ آخر ڏُٺاريو!

آلا، پنهنجي ٻوليءَ ڪيو ڇا اسان سان
ڪو پنهنجو ٻڻيو ۽ ٻيو ٿي ڪو ڏاريو!

رهيئين ڪن نگاهن جو مرڪز ٿي، ٻر ٺو
ڪٿي اڪ نہ ٺارن ڏي ڪنهن دم نهاريو!

هلي اچ ڪڏهن پاڻ مان شيام ٻاهر
۽ ڏس پاڻ ڪيڏو نہ آهي پساريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

واقف نه پٽي لڳو پر ڄاڻو نه ياد آيو
ڪائنس نه مون پڇو ۽ هن ٻي نه ڪو ٻڌايو!

اُلفت جي آگ، ٽوڙي ٻرندي رهي هميشه
نفرت جي ڏاب ليڪن ساڳي طرح لڳايو!

ڇا شاندار آهي مندر جي هوءَ عمارت
اندران تي جو به آيو ڇو پٽڪندو تي آيو؟

سڀ شهر ۾ اهو ٿي هر هنڌ آهه ساڳيو
گهر گهر ۾ روشنيءَ پر هڻن رنگ ڇو مٽايو؟

مندر جي روشني پڻ اهڙي نه آهه روشن
سمجها جو آهه پل پُر اسرار سايو سايو!

سمجهه نه لفظ تنهنجا ڳالهايو پر تو جنهن تي
آواز مان مون تنهنجي دل جو پتو لڳايو!

مَن ۾ هجيئي ڪجهه ۽ تن مان نه ٿئيئي ظاهر
ڇو شيام ۾ پاڻ آهي تو پاڻ ڪان لڪايو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇُهتي حسن کي هٿ ڀلا ڇا ڪي آيو
وڃايو محبت ته ڇا ڪي وڃايو؟

ڀلا منهنجي ڳالهين ۾ اهڙو ته ڇا هئو
جو ٻڌندي تو ڏچ ڏچ ۾ ٻٽي مــڪرايو؟

ٻڌڻ لاءِ تارا تــه ڪن لاتــي بيٺا
رهي ماٺ اونده ڪي اَن ٻٽي لڪايو!

ڪٿا چنڊ تي ني ڏسڻ هاڻ آيو ۾
گهٽو مون پڙهي ٻنهنجو جادو وڌايو!

ٻڇو مون ته تي شعر جو صرف مطلب
مگر شيام تــو شعــر ٻيهر ٻڌايــو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آرتيءَ جو آواز اچي جنهن هَر مندر مان سانجهيءَ جو
ڇو محسوس اڪيلائي ٿئي جيڪر ڪوئي هجي ويجهو!

اڌيءَ رات جي خاموشيءَ ۾ هُيس پاڻ سان هيڪاندو
سوالن ۾ سنگيت ڪو گونجيو ڇمڪي پيو سنسار سڄو!

رات جي اونداهيءَ ٿي ڇانئي جنهن ٿي گهڙي گهڙي ساعت
مهڪي پيئي ويل صبح جي ڦهليو. سونهري ٽڙڪو!

توکي چاهيندي چاهيندي پنهنجي پاڻ ۾ چاهه، وڌ پيم
تو ۾ پاڻ ۾ فرق نه پايان پيار اٿاهو هڪجهڙو!

توکي ڪهڙو نانءُ ڏيان مان ڪوئي نانءُ نه پورو آنءُ
هيءُ ٿي آهين هُوئي آهين تون ڇا ڇا آهين منهنجو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سڄو ڏينهن ٻاهر ڪيڻ مان ڪُڙائي
مِٺي مات کان ڌي نہ ڪِن راسٽ ڪائي!

ڦٽي لٺ ٻڌو کان ٿَـه ڪَوڊر ٿي آهي
۽ گهر ۾ هٿّي ٻس سڄي هيڪلائي!

جڏهن ڪهڙو، ٻيرن جي هينئن نہ ڏرلي
اچي موت رکي پيي هوا ۾ اڏائي!

سمهي پٽي سگهيس پوءِ ڇا لاءِ جاڳان،
سمهيس، لٺ ليڪن اچي ٻي نہ آئي!

ستارن ڀري راتہ ۾ شيام ويهي
شڪايت الذاري جـي آهي اجائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٢٥

جتي عمر گذري وئـــي ڀٽڪندي ٿي
لڳن ٿيون سڀاڳل نہ راهون اُهي ٿي !

پراڻن ڪتابن جي ڪيڏي سڙيل بـــوُ
ڪباڙيءَ وٽان نہ نہ هٽي اک نہ پيئي !

ڪٿي اڪ ڏٺم ڇـــا پريان ڏيہ ڏائين ؟
هيئون يادگيريون ، لڙو ونجهي وئي !

وڻڙجي اجهو ابلٽ ويندي ، ليڪن
چڙهي خـــواب رنگين ويندي گهٽيئي !

لٿو سج گهٽيءَ ڏيـــر ڪاپوءِ ٿي هٽو .
لٿو ڪٽ نہ خالي ڪري ڪـو اڳيئي !

اُسوُن شيام سڌسان پيپون لڳن ٿو
پٽيون جي پڌيان ڇـا لڪا اڄ سيپيئي ؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهه بيشڪ گهاءَ گهري ڄاڻ ڪي
پيڙ مان پاڻيندين پر نروار ڪي!

لهرون لهرن جي پٺيان آيون ڪٺان،
ڪَل لِهيءَ جي ناهه خود مهراڻ ڪي!

مان لِڳي جو ٿي لِڳي آهيان، مگر
تون پري مون ڪان ڪري ويٺين پاڻ ڪي!

اوچتو آڪاس مان تارو ڇڪريو
مون تڪيو ٻڏي رات جي ڪاراڻ ڪي!

هيءُ وهائڻ، رات راڻي، چندرما
ڇا ٿيو سرهاڻ ڪي، چانڊاڻ ڪي؟

اڄ ڀڪيل تن هوس گرميءَ جي ڪري
روئي ويٺي ڇو ڏسي ٻهراڻ ڪي؟

مينهن ۽ همت ۾ پراڻو دستخط
مان پُسڻ ڪان ڪئن بچايان پاڻ ڪي؟

گهنڊ مان آواز اڪتو گونججي
من ۾ مانڊو ٿيو ڇڏي ڇڪتاڻ ڪي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪنهن جو پيرو، ڪوئي چارو پئي ڪٿي
جاڳڻ، سپني ۾ نه، ڪنهن جو سڳڻ ليئي!

بعضي بعضي پر لڳن ٿا خواب ڪي
ماٺو پهچي ٿو اڏامي چنڊ تي!

لفظ ماٺوءَ کي نه سمجهائي سگهن
لفظ سمجهڻ واسطي ماٺو کپي!

گل چٽي طوفان ۾ وڻڙي ويا
گند گيءَ جي ڍير تي آڪيا پيا ٿي!

سَپ نه سرڪي گاهه تان ويندو رهيو
پر اکيون اُڀرِلس اچا پيئي گاهه تي!

شيام اکيان پوٽتان ڦر ڦر ڏئم.
جو نه هٿو دل پٿي پسڪي ٽنهن واسطي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنهن پور پڇائيندي اکين ننڊ ۾ اُرساٽي
هوءَ پر مان سري، منهنجي پاڪر ۾ هاڻي آئي!

سرهاڻ لاڻين سارُون، ٿڦلائون ۽ چري ٿي دل
پاڙان پٽي جُوهي ۽ سون ڀاهر ڪٽي اُڇلائي!

ڳالهيون ڪندي سرڪين سان گهر ڏانهن ۽ موٽين ۽ پٽي
ڏسندي ٿي موڙڪي، شڪجي نو وات ڇو ڦيرائي؟

تو ڪُود ۾ ٻالڪ ڪي جنهن ٿـڃ ڏني ويٺي
معصوم اکاڙيپ ٿي پاڪيزگي للچائي!

انبار هي عڪسن جو ۽ عڪس ۾ ڏس ڪهڙا
ڏندلي ٿي لاڻين ويٺي آئيني جي اُجلائي!

اي شيام رهاڻين ۾ ڪو حرف نه هڪ چيڪيو
ڪيڏي نه هٿي نهنجي گفتار ۾ گهرائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءَ دنيا جهڙي ٻـــي آهي
ٻوه ٻـــه جاءِ جنت جي آهي!

جاني من جـو روڳ وڌايو
رات اکين ۾ گذري آهي!

ٻوري ٿيندي نيٺ حياتي
غم جي کان پڇاڙي آهي!

رات نـــه آهي، رات سراسر
ڪيس صفت نـــو لائي آهي!

شاخ ننڍي کان شاخ وڏي کا
ڦند ٻهار جـــي ساڳي آهي!

ٻُوَرَ ٻڪُلُ ڦل ٻڻندي ٻڻدي
ڇا ڇا رنگت بدلي آهي!

ڪنهن جي سار ۾ رات وهائي
مهڪي ويل صبح جي آهي!

ڦولن سان سينگاريل لڪتين
گهر ۾ واس اچا ٿـــي آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٠٠

ڪڏهن اڳاهون وقت کان ٿي تو سگهجي ، سگهندين ڇئي ؟
ڇيهه ٿيندو وقت جو آخر ڪٿي ، سگهندين ڇئي ؟

رنگ ، بوءِ ، آڪار ، نرميءَ سان ڪيئن گل جو خيال ،
گل جي هستي ، ڇا هئي ان کان اڳي ، سگهندين ڇئي ؟

پنهنجي چوڌاري هنيو هئو چنڊ ٻڙ آڪاس ۾
پوءِ ٻه ٻڙ ۾ هئو ڪ هئو ٻڙ کان مٿي ، سگهندين ڇئي ؟

هيءَ ازل کان وقت جوڙيندو رهي جيڪي به ، تو
جو ابد کي اڻ جهو اڪو ٿو رهي ، سگهندين ڇئي ؟

ڪوڙ ڳالهائيندي ڇاهيم ڪوڙ ڳالهائڻ نه ، پيا
ڇو نه ٿي سمجهو سڄو مون ڪوڙ ڪي ، سگهندين ڇئي ؟

ٿيڻ ڏانيندي جو مشڪيو پار پئي ، ڇا جي ڪري ،
شيام وڏائي قول ڪڻ تو قول ٿئي ، سگهندين ڇئي ؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهه ڪيڏڪي جو پڙهندي
سمجهه سو توکي ڏسندي !

بحث ڇڙيا معلوم ڪري
ماڻ لڳي محسوس ڪندي !

سوڪيم سک ۽ ڳهري پيڙ
هوءَ پڻ ملندءِ هيءَ وٺندي !

تون به سچو ۽ مان به سچو
سچ رُسندو سچ سان ڦاٿندي !

چپ چپ منهنجون اکيون ليڪيءَ
مون تي سچائي هٿ رکندي !

بارش پولدي شيام سمهيس
شفق ڏني مون اک کُلندي !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٣٢

حياتيءَ ڪانسوا دنيا ۾ آهي چيز ٻي ڪهڙي
ڏسي ڪو ٿي پڌائيندو ته صورت موت جي ڪهڙي؟

نهاري پاڻ ۾ پنهنجن ڏنم جي روپ ريکائون
حقيقت تن جي آڏو آرسيءَ جي عڪس جي ڪهڙي؟

لڪيل جيڪي ٿا آهي سو جُڳن کان اڳ، لڪيل آهي
مگر ڄاڻي ٿي دل ڇا لاءِ ٿيو هاڃي ٿا ٿي ڪهڙي!

سنوارڻ جو نه چاهه، اُن کي اُجاڙڻ جو نه سوچيو ويو
هٿين ٻيڙا ڪاڻ اڳ، ۾ زندگي ٻي زندگي ڪهڙي!

ڪيو محفوظ قانون، ڪيو مجبور قانون
ٻڌا قانون توڙڻ جي وڌڻ لءِ واهه ٻي ڪهڙي؟

جتڻ جا ٽهڪڙا ٿيندا ڪنارا هيٺن لڙڪن سان
خبر ڪنهن کي هٿي، آهي سياسي ترڪيبي ڪهڙي!

ڪڏهن شبنم، ڪڏهن موتي، ڪڏهن تارو رهيو آهيان
خبر ناهي ته منهنجي، نيام، صورت تو ڏٺي ڪهڙي!

پراڻو پنڌ پيو ناهي ڪٽي جي ناهه ويڃهائي
مگر هتان پاڻ ۾ گڏجڻ جي له ڪيڏي نه ڪنڌائي!

پري ڪان ٿي مون جتان ڏوسان ماڻ له پاڻهون ڦهلايون
مون لڳي پنهنجي ٿي صرو رت ڪراس جي صورت نظر آئي!

رهي ماڻهن ۾ جيسين پاڻ ڪي ڏنها نه مون پاڻو
اڪيلائيءَ ڪي پنهنجي مون نه سمجهو هتو اڪيلائي!

ڪڏهن ڪنهن ساڻ گڏجڻ ٿي سچائپ ڪنهن ڪرائي جو
نه ٿي پنهنجي ۽ هستيءَ سان وٺي منهنجي شناسائي!

لڳي ٿي البد لت ڪنهن اپسرا جي ناچ جو گهيرو
ڇهڙالي زندگيءَ ۾ ڪنهن ٻس رنگيني ته ڦهلائي!

سڳڻ جي ٿي گهران ڏنهن رات مونيس ڪلپنا سان پتي
لڳو ٿي، اڻ ڪڙبي ٿي چند ساري رات چمڪائي!

ڏسي ڪجهه، پتي سگهيس، ان ڪو هتو، پوءِ پي رهيس ڏسندو
هتي گهري اندازي رات، پر اسرار گهرائي!

(سڳڻ آهو جا سدا حيات ۽ موهن ڪلپنا)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۳۴

نڪي جهوري ڌرم ۽ ايمان جي
چاهي نه ڪٿي ڪرڻ انسان جي!

باقي اڄ قضو پڙهي پورو ڪريان
ونڊ ايڏي ڇو لڳي عدوان جي؟

ٿي پريون اوندهه کان اڳ، اجلي-اٿيون
ڪاڻ ڪنهن پروا ڪئي طوفان جي!

رات ڪيڏا چنڊ چمڪيا چاهه جا
چاندني اوندهه ٻڌي ارمان جي!

عقل وارن جي نه آهي هڪ هٽي
ٿي هلي دنيا ۾ ڪجهه نادان جي!

آدميءَ پاريو ڏيو جنهن ڏينهن کان
ٿي ميسّر روشني امڪان جي!

ڪهڙي سپني کي ڪري ساڪار ٿي
مورلي خاموش ٻڌ ڀڳوان جي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آڌيءَ راتِ ڏنو مون جاڳي
حد بيحد جي سرحد ساڳي!

ٿهڪن جا هر هنڌ پڙاڏا
ڏوکي ڏسندي ڪرڻا جاڳي!

ڪِنُ جي پيتِل، ڪِمل جا ڳوڙها
اک ۾ چمڪو ۽ ڳل داڳي!

دنيا معنا ڪجهه، بي معنا
ڇا هڙ حاصل جي ڪنهن لياڳي؟

ڪِل جو رنگ ارالو هر جا
پر اڙڪن جي صورت ساڳي!

ٿهڪن سند ڦٽائي ليڪن
لڙڪن آندي شيام سڀاڳي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۳۹

سج سامهون جڏهن ڪڪري آئي
چانڊو ڏٺي پڻ سرڪي آئي!

لهر لهر سان ٽڪبي آئي
ڪارا ڪپڙ ڏي ڇڪجي آئي!

ٻُوند ٻُوند سان ملندي ملندي
آخر ٻڻجي ڇولي آئي!

اولهه ڏي سج چنڊ اڀرندي
ڪيمت هر بيٺي ساڃهي آئي!

پاڻ منجهان جڏهن ٻاهر نڪتس
ڪڏن نه اُفق پيءِ پيرادي آئي!

ڏنهدجي مُرڪ جي گهيري مان دل
نڪتي مس جو موٽي آئي!

۲۳٦

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صبح جو واري ۽ ويراني رهي
راس ليندي لهر طوفاني رهي!

حسن نظرن ۾ نه جسماني هُيو
هانءَ ۾ آڌ مانند روحاني رهي!

سار مان دل کي مليو ڪيڏو سُڪون
گڏ گذارڻ ۾ پريشاني رهي!

بس ٻڌايان ليڪن ڪي موڙڻ ڳول مول
علميت مخصوص انساني رهي!

مون نه دل جي ڳالهه ڪنهن ٻئي سان ڪئي
گهر جي اندر گهر جي ويراني رهي!

چپ قُتل، جيسين ٻئي چلتو لٿو
پيڙ ذهني خواه جسماني رهي!

هٿ جي ٻاچي سان ڪيم محسوس ڪجي
ڏينهن سارو دل ۾ حيراني رهي!

هيترا تارا ۽ سڀ ٻي ٻام ٽم ٻم
زن جي هستي ڇا نه اوراني رهي!

سچ نه ڪنهنجو پنهنجو ۽ آصلوُن لاتين
ڪنهنجي پنهنجي صرف ناداني رهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سورج چنڊ کي چوريندي
پنهنجي جو سر ڪوريندي!

رات نکي، تارا پڻ تڪا
ڏونگر سڀئي ڏوريندي!

نوري جي توريندي مڇي
موتين سان ٿي توريندي!

گهري نرم اداس نگاهه
ساري ڪاڪ ڪوريندي!

جام اچي پوءِ ليلا جو
ڪونرو اورڻ اوريندي!

ماروئي پڻ عمر جي ٿي پڻ
مارن لاءِ جيءَ جهوريندي!

ساهه ۾ ساڻيءَ سهڻيءَ کي
سنڌو گهورون گهوريندي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اِنهن ئي اکين آڳ دل ۾ لڳائي
اِنهن ئي اکين آڳ دل جي وسائي!

ڏسڻ جي نه ڏيکاري هرگز ڏنائين
اکين ۾ چمڪ، ڇا هُيس اِئن ئي آئي؟

سمهون جو ڏنائين جهڪايائين نظرون
مُڙيس جڏهن، نظر هُن نه مون تان هٽائي!

سندس گفتگو جڏهن پراهون پڙاڏو
نگاهون اِنئين، ڄاڻ ٻاهُن ۾ آئي!

هيو رقص ۾ شيام هر انگ هن جو
نگاهون ملائي تي جڏهن مسڪرائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيڏو نه اِهي انڌڪار هجي پل، ليڪن پر سو نُور هجي
ڏيو ننڍڙو ٿي پر ڏسجو منظر بيشڪ صاف نظر نه اچي!

بيشڪ راڳ جي ڌُن نه هجي، ڪو دانهن ڪري ڪو سڏ نه ڏئي
رات جي گهري خاموشيءَ کي ٽوڙڻ لاءِ آواز کپي!

آهي صبح جو پهريون پهر ڪ رات جو پوئون پهر اچا؟
پنهنجن پيرن جو آواز به ڀاري ڀاري شور لڳي!

سانده هلندي هلندي ٿڪ لئه آهه سمائي نس نس ۾
تن ۾ مجبوري وانگر ٽاٽيل ٽال ڏئي هر پير کڄي!

رات وهامي پئي ڪندي ۽ منزل آهي دُور اڃا
ليڪن وڌندڙ آهه اُجالو پئي فضا، خوشبو به اچي!

منهنجو شعر جي منهنجي دل کي شيام نه چوري ها ڪنهن رات
سوچ ڇڙن ۾ ڪائون آيون ها چو هٿن منهنجي ڇوري ٿي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قسمت ڦٽائي جنهن هٿي خالي هٿين هجي
اڄ خالي خالي ٺهڻ ڪٽي جوڙي زندگي!

لڳون ٿي پڌاءِ آهه، رکيو ڇا حيات ۾،
جيڪي ڪيڻ اُهر ٿي ڪ ان ٻان وڌيڪ ڪي؟

ڪيڏي اُمنگ ۾ اچي مون ڪـل ڇني ڪنيو
دل ۾ ڇا آڌ مانڌ ٿي ٺاري اُسي ڏسي!

چمڪڻ لڳي ٿي آس جنهن پاڻيءَ جي گود ۾
موجودگيءَ ۾ ٿڌڙي ٻکي مدهڙي زندگي!

اڄ شاهه جي رسالي ٿي نظرون کپي ويون
موٽي صديون ڪالپوءَ ٿي جڳ سنڌ مون ڏٺي!

جنهن ٿي اٿيءَ جي سنڌ ڪٿي آف شيام مون
ڪمري جي فرش تان وٺي اڻ ڪسڪي روشني!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٤٢

لفظ الــن جادوگري دل ٿــي ڪئي
سا ٿو سمجهي مون نه جا معنا چئي!

رات مندر جون وساڻيون جڏهن بتيون
ڪيتري خوشبو اچي گهيري وئي!

گل لڳو گل کي هوا اهڙي لڳي
بس ڇڻي چپ چاپ پٽ تي پيا پئي!

ڪو نه ڏيٺو هئو اڄالو پوءِ پئي
ڪڙ ڪپيتي جان مون ٽم ٽم پئي ڪئي!

زندگيءَ جي دل ٿي ڪڏهن همت رکي
هڙ اندر محسوس ڪجهه ڌڙڪڻ ڪئي!

ٻولي موهن جي دڙي جي ۽ لپي
ساوڻي سمجها ۽ بادل سُرمئي!

شيام، تون همعصر پنهنجو ٿئي نه ٿئين
توکي ڪاليداس جي ڪهڙي پئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وقت ۾ جي اهو ٻه ڪي ناهي
ڇاڪون ته وقت جي ملي ناهي؟

زندگي زندگيءَ لاءِ آئيندو
موت جي شڪل ڪنهن ڇڏي ناهي!

پاڻ کي پاڻ ۾ ڇڏ پئي، ڪوهي
پنهنجي سڌ ڪنهن کي اڃا پئي ناهي!

دل کي آهن دليل پنهنجا ٿي
عقل کي جن جي ڄاڻ ٿي ناهي!

هيڪلائيءَ ۾ پڻ هئو ڳڻ ڪوئي
ڏار ٿي مون گهڙي ٻه جي ناهي!

ٻياڻي سنسار جو ڪريان کهڙو
منهنجو سنسار ۾ ته ڪي ناهي!

شڪل پنهنجي ڏسي ته ٿيءَ وياڪل
سچ ته ڀر آرسي سچي ناهي!

ماڻڻي آهي، ٻوڙڻي آهي
اڃن ته محدود زندگي ناهي!

آدمي آدميءَ جو آئندو
شيام، ڪل ڪنهن حال جي ناهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٤٣

ويندي ليٽڻ منجهه لحاءِ
ورندي سر ۾ هڪُ سوداءِ!

مون تي دانهن ڪئي، ليڪن
ڪنهن جو ڪنهن جو چٽڪيو گهاءِ!

ڳوٺ ڳوٺ منهنجو تي ڳوٺ
مناٺهو ماٺهو منهنجو ڀاءِ!

گل تي تنهنجي منهنجي ديد
هڪڙي سڏ ۽ ٻي ورجاءِ!

قسمت، داءُ لڳي ته لڳي
پر نه وڃو جو هٿون داءُ!

جيڏو موت جو سنڌانو
ايڏو جيون جو ٻرلاءِ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۴۵

دوست! ايڏيون دوائون ڇا جي لاءِ؟
موت کي اِئن ڀوائتو نه ٻڌاءِ!

ڪر نه اِئن زندگيءَ جو راز کُلي
موت جي فڪر ۾ نه عمر وڃاءِ!

موت آهي جو ڪڙو ٻڌو ايندو
پر جڏهن لاءِ ڪا نه ڪار ڪماءِ!

بس هتي جو فقط رهيو احساس
سوچ پڇاڙو آڻي اهڙيءَ جاءِ!

شعر لکڻجو سچو پسند آٿم
شيام اصلاح جي ڏيان ڪٿن راءِ؟

۲۵۵

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيڏي موهيندي پريم جي مايا
ساڻ سدا ٿي ڪنهن جي ڇايا؟

عشق ڪهڙو سنسار سو ڪهڙو؟
حسن سوين سنسار سجايا!

ڪايا ڪيئن بدلجي ويئي؟
مون ته خيال جا ڪهه اٿلايا!

اک، کي لهس ڪٿان هيءَ آئي؟
سپنن ڇپا هتا ڳهاٽا سايا!

ڪنهنجو ڪنڌ ته ڪنهنجو ڇهرو
سارُن اڄ انن ڏنڊي لڳايا!

هوليءَ ڪنهنجو روپ بگاڙيو
ماٺهن رنگ اتين اڇلايا!

پورا ٿي ويا راڳ پراڻا
پرنه لوان ڪي سُر ۾ آيا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مون ڏسي ٿوڪي ڪئي محسوس جا
سونهن آهي نالو تنهنجي سان اها !

آرسي آڏو رکي ڪا مهل پئي
پنهنجي منهن جا رنگ ڦرندا مون ڏٺا !

ڪي نه ڳالهايو نه ٿو پيا مون، مگر
ڳالهه جا لڪتي اها وسري نه سا !

مون ڏسي ٿوڪي نڪيو، ليڪن هنئر
هي پڙهي مون ٿي ٿيءَ لڪندا ڪي پيا !

سونهن ونگس جي مٺي ڪويل جي لاٽ
ڪنهن سفر بس ۾ ڪندي ماڻي نه ڇا ؟

رک وسائل راحت جي باقي رهي .
صبح ڏوڙيون ويا ڇڏي جهرڪيئڙا !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وسنتي جي ٻر وڻ وڻ هيٺان سُس پُس ڪري هوا
اوسي پاسي ٽوڙي اهڙي ڏسجي ٻهر نه ڪا!

دل جا ڏڪڙا اورڻ لڪتين آخر اُن ڪنهن سان،
ڪو گهر ۾ ٽي ناهه نه هوندو ٻاهر ڪيئن ٽِلا؟

هاڻ انهن جي ٻاڇي ۾ ٻڻ ڪاڻ ٽڏاڻ رهي
ڪجهه ٻاڻ له آس ۽ اُڪ ۾ جن ٽي پڌڻ ڪيا!

ملڪ ۾ ڪاٽي مارٽي هاٽي شايد نه ٻيي ملي
ٻوه ۽ سچي سک جي له ساڃهه ڪا ٻي آهي ڇا؟

ڪي ٽالڊاٽا شيام أڏامي منهنجي جي منجهان
راحت اندازن ٻـوڙن ۾ جهرمر لاٽي ٻينا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُونداهيءَ جا دوار کُلي پيا
ڏکَ، ونت سِڪ جا جهول جُهلي پيا !

خالي دل، ويران نگاهون
وڻي وڻي نيڻ چلي پيا !

ڪيڪار پندي سائي پڇائين،
اڄ هن پاسي ڪيڏهن ڀُلي پيا ؟

سڄ نه گهٽو ٿي ڪين ڏيکيو پٺي
تارن هيٺان راز کُلي پيا !

لڪندي هڪ اڌ خال ڇڏيو مون
خال سبب کي هُلّ هُلي پيا !

گرم هوا ۾ رولڙ ڪکريون
ڏينهن تتي پاڇا ۽ رلي پيا !

پنهنجي مُنهن سر ڳالهايم پٺي
پير وارن جنا واس کلي پيا !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل ۾ ڀاڙ ماڻيٺا ڪنھنجي روپ جاڳايا ؟
روپ هي نگاهن ۾ ڪھڙي ڀاڙ چمڪايا ؟

بس چمن ۾ مرڪيو پئي مون ڏي جڻ بهار پئي پئي
زندگيءَ جا مونجهارا مات ۾ ٿو سلجهايا !

رات ھُڏن کانپوءِ دير ساڻ گھر موٽيس
چانڊجي ويا در تي ڪنھنجي سار جا سايا !

رانڙي سھانيءَ جي سونھن تي جي گل ٽھڪيا
سي تي رات ڪاريءَ جي جڙ سڳند ٿي آيا !

صرف هڪڙي تاري ڏي رات ڀر نھار پئي ڏي
تو خيال پنھنجا هتا ڪيستائين ڦهلايا ؟

ڪھڙي سوچ ڪارڻ ٿيو ورن ورن مُنھن تنھنجو
اس ۽ شاخ جي وچ ۾ گل تي پاسا ڦيرايا !

٢٥١

مون نه جوانيءَ ۾ هي ڪهڙا اڻڳ سپنا ڏٺا
منهنجي اڄ من تي اُن چاليل کي احساس ٿيا!

ڪوڪي ڏسندي ذهن ۾ آيرين ڪئين ڪلپنائون
ڪوڪي ڏسي به مون نه ڏٺو پٺي پرين، الائي ڇا!

ڪنهن کي ڏسندي منهن تي لکو پيئي سک جون ريکائون
سج جا ڪرڻا پاڻ ۾ چڙهي پئي بادل مان لڪتا!

چپ چپ من کي وڌي ويئي آهه اداسائي،
ان ڏکڻيءَ خاموشيءَ جو ڪو ڪاڻ نه آهي ڇا؟

مان ڪو له اڄ ڇا پئي آهيان، آهيان يا ناهيان
ڪو ۽ مون کي سُڀان سمجهندي ڇا ڇا هيءَ دنيا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏ جي ٻهڻن ٽان هانڊي ٽاٻڙيا هئا
ڪريا ڇانٽ ٽان گهر ۾ جتن گهڙيا هئا!

اڇا ٻي ڳهڻ پيشانيءَ تي ٽن جي
ڪڏهن جي دوست ڇرچي ٽان چڙيا هئا!

جهڪائي نيڻ بس ڪوني لنگهيو پئي
نگاهن جا ڪي ميڙاڪا مڙيا هئا!

ڇني هيءَ مند ماڪيءَ جان، مگر هي
مکين جا ميڙ ڇاجي لءِ چڙيا هئا؟

اڄوڪي ڏينهن جي هيءَ رات موڪي
اڄوڪي ڏينهن ڪهڙا گل ٽڙيا هئا!

هُيو سنسار سنارو لسنب ۾ شيام
اڄوڪي رات ڪي تارا ڪٽيا هئا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڙهندو ڏٺم ڪتاب ۾ پريم چرڪ: "هيءَ ڇا؟"
اهڙو ڀرُو ڀرُو ۽ ڇو سمجهڻ مونکي پيلا؟

اهڙو ۽ شرم ڇا لاءِ جو سچ کان شڪي ٿجي
۽ ڳالهه ڪا ڪجي نه ڪڏهن ڪوڙ ڪانسوا!

ڳالهيون ڪندي ٻه ڪونئي ايو هنوءَ ڏيان ۾
لڪتي هئي نه شرم ڪرڻ جي نه ڳالهه ڪا!

ڪڏهن ۾ هٿ وجهي ڇني آئينءَ ٽون گل ڪٽي
ٽڪڙا اتين نه هٿ ۾ گلن کان افسوس هئا!

احساس جون نزاڪتون لڪريم نگاهه ۾
ڪنهنجي نه سگهه ۾ هي نظارا اٿئي ڏٺا!

اڄ ۾ لون ٻاٽ چمت ۾ ڪيڏو ڙڪو هئين
ٽو اڄ ۾ لفظ بي جي ڇپا پيار مان ڇپا!

منهنجا ٿي هٿ جهلي ٽو ڪٽي منهنجو منهن ڀڪيو
ٽنهنجون اکيون ۾ پاڻ مگر مون ڏسي ورتا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنهن نزاڪت سان هُيئه ڦُول سجايا
زندگيءَ جا اُهو ڪيا رنگ سوايا!

سون فقط ڦول نه تي تي الم رکيا هئا
تو تي پر پوتي اهي هار پٽاريا!

تنهنجي سينن کي ڇهي ڪين سگهيس مان
توڙي تو ساڻ هئم ايڏ ملايا!

ڪالهه انڪار ڪيم ايڏ جهڪائي
اڄ تو انڪار ڪري ايڏ جهڪايا!

شام کان دل جي اداسي وڌي پوندي
رات ڇايا جي مٿان تيز سٽين ڇايا!

لڏي تارن نه ڪٿي سرات سچي ۾
ٻورءِ جا خواب پلڪن ڇو نه ڦٽايا؟

ڪنهن اکين مان تي لياڪا لائين پاتا؟
شيام ڪايا ٻه رهي منهنجي نه ڪايا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٥٥

ڏٺي ڏيان ڪولي ٻڌي ڇو نه هٿا
ڇوڙ چاهين ها تون اگر ڳالهه ڪا!

اڃين رويڙو هونڌ ٿيڪي ڏسيان ۽
لڪان ڪٿن لڪڻ لاءِ آهي نه جا؟

ڪاهي ٿي رکيم ٻاهن منهنجي جهاي
ڇڏهن سڀ ٻريان ٿي ٻري ٿي ويا!

هٿي ڪو هٿي ڏهڪ چٽڪي پيو
وساٽل هئي هونءَ نه ساري فضا!

شڪايت ڪري شيام ڪنهن سات جي
هئي جنهنجي منزل ٻنهن ڪان جدا؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٥٦

نت نوان روپ پيٽن جي آڏو ھيا
پر نہ موٽي نظر آئي صورت اھا!

دل جي سوُرن جون ڳالھيون ٿو مون ٻان ڪيون
سوُر ٿنڀجا نہ پر مون کي پنھنجا لڳا!

ھيءَ اداسي ۽ دوُريءَ ڀري دلڪشي
رات ساري ستارا رھيا ٽمڪندا!

سونھن آئت ٿي پيار ويس ڏني
دک ڀري زندگيءَ جا ڪٽيا ڏينھڙا!

شيام ڪيڏي ھٽي سونھن سرچاوَ ھہ
ڪنھن نہ ماڻي مگر سا رُسڻ ڪانسوا!

٢٦٦

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٢٥٧

ڪيترا تارا، ڏٺا گل بهار ۾
هر انگ هن جو حسن، فقط حسن پيار ۾!

’سهڻي‘ پڌائي ’ڪيڏي‘ ۽ ’سهڻي‘ ٻڌي پئي
لڄ کان وڌيو لڪاءُ ۾ وڌندي جمار ۾!

جاڳائي دل کي، خواب ڏسڻ لءِ ڏئي وئي
اهڙو ۽ ڇا هو تنهنجي انهيءَ هڪ نهار ۾؟

آڪاڙ ۾ ۽ چانڊوڪي املتاس جي تڏي،
منجهند جي ويل سولي لڳي انتظار ۾!

پرسان هئين يا پر ۾ هئين يا اڳيان هئين
ڪيڏو هٺين لئي تار هئو ليڪي آڌار ۾!

جنهن جنهن ڏٺو اکيون کڻي، ڪومل ٿي من ٿيم
تنهنجي نظر ۾ هوس ڪ گنگا جي ڌار ۾!

سچ جو ٿي ڪوئي عڪس هئي هوندو ته ڪاپڙا
پر ڪاپڙا ٿي سچ پٽي اي شيام پيار ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٽارچ شعاع ڪري ۽ ڪا شيءِ
چمڪي جڳ ڪوھيڙي ۾
موڻ ڪي ڏسڻ ۾ لون اٿن آئين
ماٺهن جي ميڙاڪي ۾!

پنهنجن سهڻن سپنن سان مون
لوڪي سينگارڻ چاهيو
ٺڪرايو ٽنهنجو ٿي سينگار
مڪر منهنجي هر سپني ۾!

ليرايون ليرايون اوچايون ۽
روشن امبر جو ڦهلاءُ
ٻارو ڏينهن عقاب اڏامي
نيڻ لڪو آڪيري ۾!

سان ٽڪجي، وڻ جي ڇايا ۾
وڻس منجهند مهل اچي
جهانڪيو رات جي سنّاٽي پٺي
ڏينهن جي هُل هنگامي ۾!

ٻلڊين منجهه ٽري ٽو پوءِ چا
هنج ٽي آخر رهندو هنج
اوچي شيام اڏار پرزيندو
اڏندو امبر اجلي ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٥٩

ويچار ڪو نڪرايو اچي دل جي اُهڃ سان
جهٽڪي سان لنگهي ويئي هوا وڻ جي پٽن مان!

آڪاس ۾ ڪڪرن ڪي پکي پيا ڪناري
ڏس ذل ۾ ۽ پڇ پوءِ مُڙي پنهنجي اکين ڪان!

جاڳون نه سچي ملاڪ ۾ جاڳون ٿي لڳيون ٿي
هڪ ماڙي نهڙ تسان ٿي ٻي هر جاءِ جهڳيءَ جان!

ڪڏهن موريلي ڪيرائي ڏنا ميڙي سڀون نڪرا
آئي نه نظر موريلي ڪا مورڪي اُنهن مان!

فوٽا نه نه ڊڊلا ٿي سوڻا ها ڄڻين ٿي
تفصيل ٻڌايا تو ڏسي جهوُر نظر سان!

سوڙهو جي تيو دائرو آفاق جو سڀو ڇا،
پيريءَ جي نظر! آپ نه ابڊو آهه اڳي ڪان!

هٿڙي زندگي رڃ جي ريت جان
لڙهيس جنهن جي لهرن ۾ ڏينهن رات مان!

اِتين اوچتو رات جي سانت ۾
آئي ڪوڪ ٻن جي هڪيل هاڻوءَ مان!

چُهيو ڪنهن نه ٿي هاڻ ڪي، ڏهن ڪي
وٺين ٿون نه اولڌ ۾ چنڊ جي موڪان!

چنڊ ٻم ڪيترو پوٿتان چاندورا
هٿيا ٻر ٻه پاڇا اچا ڏهن ٿان!

ڪڏهن ڪاله خَتم رکي ڪنهن چپڙ
اچارو رهئين شيام مهمان جان!

لهو پٽي ٻڪيءَ ڇا گهٽي مهل ڪان؟
آئيو هوس اڄ لب مان ڏيو نسان!

اُڏيو اُٿن ٻکي وڻ تان جهٽڪو ڏئي
ڏکي سج ۽ ڇرڪي پڻ پوئتان!

گهڙي ڪن ٻه ٿَر چنڊ جي عڪس لئي
ڏنو موڙ ۽ جمنا جي پاڻيءَ مٿان!

اوهان جي مٺي گيت جي تال ٿي
اڙي گوريو، ڪيستائين نچان؟

هوائن ۾ پلڪي ڪيئن پئي تلاش
گهٽو هيٺ گل جون جڙون واس ڪان!

ڪيائين ڇهي حسن جي برڪت ٿي
اِيو عشق الڏي جي لهه ڇا چوان؟

ڪڏهن شيام ڪنهن ٻي جي ڳاتو ملهار
سدا دل ۾ احساس جاڳوسا ڏوان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ابهنديون پيرَ ۽ چمڪنديون لهرون
واري ڪيڏنديون پيرن هيٺون !

ٻگل مورلين لَئي ڪبل چاڙهيال
کهڙيون ڳالهيون وشواس جون !

جن سان ٽهڪ ٿي ٽڪرايا پئي
ڪو ڏيکاري سي ديوارون !

سَبُ نه سرئو پئي پَٽ تي پَرتان
منهنجي هاڻ ۾ پڙ جون ليڪون !

حاشيه ۾ لفظن جي معنا
ڪي سمجهه ۽ ڪتاب پڙهڻ مون؟

ٻوڙ پٺاڻي پُٽ ٿي پيئين
پناڻ چپايئه ڪٿيرا ڪون !

پاٽيءَ ٽسان هٿو هڻج آڏاٽو
پَٽ تي پر نه ڪِريون ڪي بولدون !

ڪيڏو اُجلو ليرو اَپ هيٺو
ڳڙڪيءَ مان جو شيام ڏنو مون !

ڏوکي ڪيتريون ڪيم پنهنجي دل جون ٻاڙون
ڏنهنجون هي اڙاڪتون دل جي لاءِ سيڪتون!

پنهنجون ٿي حڪايتون پاڻ سان شڪايتون
پاڻ سان محبتون پاڻ سان ٿي نفرتون!

ڪڏهن ته ٿي پيون چٽيون پنهنجي ٿي نگاهه ۾
ڪوڙ جي ڏوڙداءِ سان ڪوڙ جون حقيقتون!

اک هڻي، نظر هڻي پوءِ ته شرط ڪو ڏسي
پاڻهي حقيقتون سڌس چهره صورتون!

ڪڏهن پيئي ڪلهن تي هٿڙو ٿي سگهيو نه ٿي مٺي
پر ڏسڻ گهراوڻون سر جهڪائي غربتون!

دل ٿي دل ۾ پئي گهري، منهنجي راهه ٿي هاڻ
پوءِ نه منهنجي چال آهي ڏنهنجون هي ملامتون!

ٿي اڳي ٿي آس لڳي ۽ اڳي ٿي چالڪو ٿي
اي نظر، اهي جيون ڪنهن ڪڪر جون حرڪتون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رهيس تو لاءِ قربانيءَ شخصيت مان
مون لکي ڪاش، پاتيو تو هڪ آدميءَ جان!

ڏسي آرسيءَ ۾ تنهن اڄن مسڪرايو
هجي جڏهن نه ڪو موڪلائيندو ڪنهن کان!

لڳم، جڏ سمنڊ گرم سواسن ڇهڻو پئي
ڪٽي تنهنجو فوٽو لڳايم جڏهن سان!

نهاري نهاريم، وري پئي نهاريم
اکين ۾ هئو تنهنجي لڙڪن کي نه هوڻ ڪان!

پلا ڇا هئو اڄ ۾؟ اڄيان ڇا ڪي ايندو؟
جوابن لاءِ سوچيان؟ سوالن کي سمجهان؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٦٥

صورت جون رنگتون ۽ صحت جون صورتون
هن هن ۾ فرق جون ڪو سڃاڻي انفاسيون؟

لوڪان لڪي ڳڻا ۾ تپسيا ڪيائون ٿي،
ليڪن ڀتين چٽين لئي جي رنگين مورتون؟

ڪوٽارڪ ۾ ڏٺيون مون ڪجهه راهون ۾ ڏٺيون
هر گهر جي زندگيءَ ۾ مگر هي جي عورتون؟

هر ڀر اٿيو سوال ٿي اخلاق جو، مگر
ويليون وراڻي ويڙهي حواس جون لذتون!

دنيا انهيءَ جي لاءِ هوس شيام جيڪڏهن
آهيان انهيءَ ۾، ٻوڌه ڇو آن سان بغاوتون؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲٦٦

کهڙي سرحد هي نه ٻيحد جو جهان
فڪر ڏسهنجي جي اُفق حد جو نشان !

سچ نه سچ ڪٿهن کي مڃي ڪيڏو مڃان
ڪري، ڪر جاڳيو ٿي هرهڪ ۾ گمان !

جاڳندي جڳ، ننڊ ۾ ٿيندو سچو
جيسين جڳڙي جنڊڙي ليسين جهان !

ننڊ اوجهڙ ۾ ڪندي ٻڪ ماڻهن جي
دڳ، ملڻ ٿي ماڻهن ٻهڪڻ ۾ گمان !

اي مسافر، ڏوکي ٻرپٽ تنهنجو نصيب
ڏون ٿڪين، ٻرپٽ نه آهي ٻوستان !

ياد ڪئي ٻون ڪيترائون ان ۾ اڃا
سچ تنهنجو خالي نه آهي هي مڪان!

۲٧٦

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيسين ٽوسان ٻرين! اچي گڏجان
تيسين ٽانگين ۾ هيڪلائيءَ سان!

ڪيهن وڏو ڏوهه ڪيو آهين تون
منهنجو ويسهه نه ٿو ٿئي آهيان ڪٿان!

صرف تارن جي روشني ته هئي
رات ٻاهر ڏٺو مون ڪڙڪيءَ مان!

روپ رڳو ڏٺم جڏهن به ڏٺم
ڪٿي قسمت جو تنهنجو روپ ڏسان!

رهيو گهيري ۾ اوندهه جي گهيريل
هي اڇو وجود سڄي جان!

پنهنجون نظرون ۽ شيام ڏس ته سهي
اِتي هٽائيندين اکين نظارن تان؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻهار کان، ٻهڙ کان اڳي سکهندين
اٿن نه ڏرليءَ اٿي ڇا رهي سکهندين؟

زندگيءَ کي نه زندگيءَ وانگر
موت جي ساڃي هيمت جي سکهندين!

ڪومت ڦيرون ڪنون جيترون چاهين
روح ڪنهن هڪ منجهان ڪڏي سکهندين؟

نند سپني ۾، آن ۾ هڪ سپنو
اي سُتا، ڇهڙو سچ ڏسي سکهندين؟

وڄ ڪٽي جي رکي رکي چمڪي
ٻوهه نه ڪجهه ڪيترو ڏسي سکهندين؟

ڇا اسانيل الهس نگاهس ستان
مرڪ جي زهر کان بچي سکهندين؟

هٽي ويئن نه ٻڌو پاڙن جان
شاخ گل جي جهلي للڏي سکهندين؟

ڪن لڳائي نه ٻڌن سان رکي شيام
لي، سندين گيت جي ٻڌي سنگهندين؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٦٩

اڄ اڄ سائي وڻ جي هيٺان
ڇانوَ نہ ملندءِ سُکل وڻن کان!

مون نہ سڏيہ جنءِ مولکي ٻچائين
ٻاڻ ٻڌجي وٺين رنگ ڏسڻ سان!

اهڙو ڪوٺي خواب ڏٺو مون
ٻاڻ ٻکي ٻاڻ نہ ٻايان اڄ مان!

ٽوڪي ڏاهہ ڏسيان مان ڪهڙا
پنهنجي دل جي ٻاڻ نہ ڇاڻان!

ڪنهن درين ۾ کهڙي سڄ جي
مايا ڇايا، مان ٿو نہ سمجهان!

دنيا ساري رڻ جو جرڪو
ڪنهن کي جهڳل، ڇاهہ هرڻ جان؟

راحت سموري ٻارن کي ڀڻ
رڻ ۾ شيام رلايہ خود سان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٧٠

لبب ليطين اٿئي ته ڪا چاڪان؟
خواب ميڙئي ڪرڻ ڪنا چاڪان؟

ڪنهنجو ڀڙهوڻ اهڙيج ڪوئي هوڻ
ٻروڙنڊو ڀٽي وڃين ڀيلا چاڪان؟

مان ته سچ جي تلاش ۾ الڪٽس
ڪڏ هلي ٻيوءِ ته ڪليما چاڪان؟

روح ابدي هجي ڪٿي ته هجي
راز ساجهيا نه موت جا چاڪان؟

مان ته ڪن ڏيئي شيام وينو هوس
تو ڪٿي هوءَن ! ڪاٿي ها چاڪان؟

٢٨٠

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۷۱

ليڪن آڏو روپ جو درسن
من ۾ پي روپ روپ سان روشن!

امرت جو ۽ سندرتا جو
سارو ئي هڪجهڙو ورتن!

پنهنجي پاپ جي شڪل ڏٺي مون
تنهنجو مکڙو اُجرو درپن!

من ۾ اٿين جڙ ڦول ٽڙيل ڪو
بند ڪليءَ جان پر تنهنجو تن!

پٽڪيءَ پٽڪيو عمر سموري
پوءِ ۾ هٿڙو ڪنهن جاءِ ٻڌل من!

گهري گهري پياس جو آنڊو
تنهنجو منهنجو جيون - بندن!

تون تن من جو سهڻو سنگم
مان ۾ ڪڏهن من شيام ڪڏهن تن!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۷۲

سامهون نه جي هجيم نه ساڻس ڪٿان ڳُڻان
سامهون هجي ته ڪيئن ڳُڻان، ڇا ڳُڻي سگهان؟

خالي ئي ڏينهن ٿي ته نه ٽوڪي ڏٺو اٿم
اڄ تو ڏسانءِ پاڻ لڙون چمڪ ٿو ڏسان!

ڳالهيون ڪيون پڻ به آهي جي اسان ڪيون
ڪيڏيون نه اوهان لڳن سي پڻ جون جڏهن ٻڌان!

ساڳيا ئي لفظ، ڳالهه نه ساڳي مگر هئي
نظرن ڏٺا انهن کي ٿي مطلب نوان نوان!

آئي هئي وقت، جاءِ نه هر ڳالهه لاءِ پر
مرڪي ڪڏهن ڪٿي ڪو پڇي حال تو جيان!

پٿر جو ديوتا ٿئي ته هٿ جنهنجي جسم پر
چرپر ذرا نه ڪا نه ٿي تنهنجي ڇهاءَ سان!

دنيا وسيع هيتري ڏسندو رهيس رڳو
ڇا ٿي ڏسڻ گهريم سو نه سمجهيس اڃا نه مان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٦٠

۲۷۴

شيام، لفظن سان رهان ٿو هاڻ مان
نيٺ هو اندس مان ۽ هڪڙو ٿن منجهان!

گيت جي رنگين لفظن کي ڇهي
اک، ڏسي ٿي تو کي کهڙي رنگ سان!

تنهنجي لفظن جون اهي آرائشون
حُسن خود پاتي ليا هر لفظ مان!

اڄ لهه پيرن کان وڏي دل اڳيرو
۽ هليس پٺي هڪ اڇال راهه تان!

ڏڪي، ڏسي گهر وٽ ۽ ڀڃائي ويو
هيءُ ۽ ٿيو ڪاٿس ڪٽي ٻالو ٻچان!

جنهن ڪٽيون آهستہ ڪرموڙ لڳيون
ذهن پي چپ چاپ ڄاڳيو اندمان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اچي ٽڪ لاهه، ڏس ٻيءَ، سوچ ٻي ڪجهه، ويهه وٺ هٿان
ميٺڙ هڙو ڪٿي پاڇي جو هيءُ سڪ سڄ اُڀرڻ سان!

منڍ، سنگيت جيون جو ۽ سندر روپ جيون جو
ٻُڌو ٻي ڪنهن ڪڏهن ڪن سان، ڏٺو ٻي ڪنهن ڪڏهن اکين سان؟

خبر ناهي تہ هيءُ سنسار سپنو آهہ يا ساڀيا،
اهيءَ ڪي ٿي ڏسان جاڳي اهيءَ ڪي ٿي ڏسي جاڳان!

سڄال نرم هٿ جان ڪتڪتائن هير جا جهونڪا
اُٿي ويهي رهان، مرڪي، اکيون ٻُوٽي وڃي ليٽان!

ڏسي موڪلي پريان ايندو چٽي جيءَ جيءُ اُڏامڻين چڙهي
ٻرن جان پاڻهون ڦهلائي اچي پاڪر ٻريءَ حُب سان!

لڪائڻ شرم پنهنجي کي، لڪائڻ درد پنهنجي کي،
ملائي اک نہ ڪنهن سان تہ ڪراهيو ڪين پيڙا کان!

لُڙهيس جڏ بات ۾ مانَ ڪين سنڌوءَ جو ٻُڌي نالو
ڪيم محسوس ڇا ڇا شيام، توکي ڪيئن سمجهايان؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٧٥

هيءَ جا رنگ رتي سرهاڻ
آءِ گل، ساڻيهه ڪنهن جي ڪاڻ؟

هردم نيڻن کي سنتوش
سونهن سدا ٿي سڪ جي ڪاڻ!

پاڇو پاڇي ساڻ ڇهي
ماڻ اڇوتو ڇهڻ ماڻ!

اونداهيءَ جي پيڙا کان
ڪيڏو ساٿي ٿي چانڊاڻ!

ڦڪر نه ڪنهن ٿي گذري رات
رات نه گذري پوءِ ڇا هاڻ؟

منهنجي لوڪ پڪار ڪئي
تنهنجي ڇو نه ڪيم واکاڻ!

٢٨٥

٢٧٦

ڏٺو مون چنڊ ڪڙهيو سڀ اٿي ڪان ٻهرين جو
ڇماڻ هي چنڊ ڏٺم ٻوٽين ٻهر جو ڪڙهندو!

چڻن لئي راتہ جي چمڪي ٿو ڪٿن ۽ چنڊ اڇا
جهٽڪ ۾ آهہ اڇا سوئهن جو اثر ڪيڏو!

ڪنوڻ نہ ساڳي نہ ساڳي ورِي ڪنوڻ جي ادا
ڪنوڻ جڏهن ۽ ڪڏهن مون ڇڻن ۾ مرڪيو هئو!

مون تنهنجي منهن ۾ گلن جو اڙاڪيون ۽ ڏٺيون
گلن مان اڄ نہ ليا پاڻي تنهنجو جوڀن ٿو!

ڪلهي لئي تنهنجو رکي سر مون شڪ ڪيو حاصل
ڪلهي لئي تنهنجي رکي سر مون دک ڪيو هاڪو!

الائي ڪهڙي ٻهاني اسان جو ساٿ ٽٽو
اڄين ٽٽو ٿي رهي شل ڇٽي نہ ساٿ اهو!

هٿي نہ شيام فقط هڪ گلاب جي ڪونڊي
ڏڏهن ۽ گهر جو اڱڻ پاڻ جهڙو باغيچو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٧٧

مان ته، هڪ يادگار پيڙهين جو
تو چتائي مون کي ڪڏهن نه ڏٺو!

بورڙو ٿي رهيس تلاشيندو
من ملي ڪوئي هنڌ ٻيهڻ جو!

مان سمهي پڻ سگهيس نه اڌ ڪري
اک، لڳي آيو جاڳ جو سپنو!

زندگي اڻ ڳڻيون تقاضائون
حاصلاتن جو پل شمار نه ڪو!

رڻ ٿو وجهلي سڄو ٻُڙاڏن ڪان
اٿين ڪنهنجي صدا ٿي ٻڌڪي، ڇو؟

ڇا نه هيڪل وسوڙي شيام حيات
دل سڪي ڪنهنجي سات لاءِ ڪيڏو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻڌا سمجهه، سمجهو مون جنهن سانسو
وُرلم داستان جو مبهم مزو!

هڄي گهر ۽ گهر جو هيس مان ڪٿي
رسيءَ لي سُڪائڻ لءِ جنهن ڪو وڃو!

جتي ٻئي هُيس مان هُيس ٻي وجود
اِلاهي عقيدت جو هيءَ معجزو!

سڄاڻپ ۽ ماڻهوءَ جي آهي، هنٿر
ڪڏهن وڻ ۽ وڻ ۾ وڏو فرق هئو!

اچي جنهن پياسين لڪي ابهت ۾
ڪري ڏور ٽي ٽڪ ٽو رخنو وڌو!

حياتيءَ جا ڦيٿا ته ڦرندا رهيا
نه ٿيو پر نه ٿيو ڪجهه، نه طيءَ فاصلو!

٢٨٨

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏسي مون ڏي رکي رکي مرڪيو
نه پڇي پڻ وري وري تو پڇيو!

هڪ طرف مون ڏي ڪُود وڌي آئين
ٻي طرف مون کي پاڻ ڏي تو ڇڪيو!

مرڪلائڻ ڳراٽڙي پائي
موهه ڪيڏو اکين ۾ اُتلي پيو!

ڇا هئو آيو نه ياد ڪندي؟
ڪي وساريي نه ڇو نه پئي وسريو؟

مون کي ڇا ڇا نه پئي سڏيو دنيا
نه سڏيو تو ٿي مون کي اڻ نه سڏيو!

توکي ٻو ڇڙڻ جي ڪئن ميار ڏيان
پاڻ کي پاڻ کان مون ڌار رکيو!

جلبي آخر ڏِئو وساڻو پر
ٽمٽائين نه ڪئن نه پئي ٽمڪيو!

ڪيتري پُرسُڪون هاڪ ڦٽي
اَڌ اکيون ٻولي ڪو سمهي ٿي پيو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٨٠

هيرو صرّاف جي ڳولا ۾ هتون هت هلندو
جتن ٿي ملندس ته وڃي مُٽ ۾ انهيءَ جي پوندو!

لنڊ ڏارن کي نه دريا کي ماڻي ويساهين
پاڻي ۾ جاڳي هُدن جي ٿي هلندو رهندو!

جا وري ياد پئي سا نه حقيقت هوندي
وسرندو، وسري وري ياد نه سپنو پوندو!

پير هلندڙ ته کي پينل ٿي ٽڪل پير ڪٿي
جو وڻن مان ٿو وڃي ڪنهنکي سو رستو لڳندو؟

مينهن ڪڻ، ماڪ ڦڙا، لڙڪ به آهن پاڻي
جو ڦڙو موتي بڻيو سو نه نه پاڻي بڻندو!

٢٩٠

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شوالي ۾ وڃي گهنڊ ڪڏهن هوم وڄايو
ٻڌي گهنڊ جو آواز ڇو اڄ ياد سو آيو؟

هُيو چنڊ ۽ آڪاس ۾، رستي تي ٻتي پئي،
ڏٺم سايو اڪيلو ٻه ۽ ٻڻ سائي سان سايو!

اهي صورتون سپنن ۾ سمائي نه سگهيس جي
انهن پوُت ٿي اولاد. ۾ ۽ اوجهڙ ۾ ڏڪايو!

مليم وامت، پيم وامت جي هر موڙ جي سڌ پئي
مگر حيف، قدم مون نه ڪو منزل ڏي وڌايو!

سڪل ٻن جي ڇٽي پيا ٿي مٿان پوءِ ۽ وڻيا پٽي
ڪڏهن دڳ ۾ پڪڙجي ٻه انهن ڇپن وڃايو!

نهاريو نه مون ڪنڊن کي ٿي ڇانگڻ لاءِ چمن ۾
مگر رنگ گلن جو ڏسي مون هٿ نه وڌايو!

سڄاڻيس نه مٿرا ۾ نه کي ٻرج ۾ ڪوئي
پلا شيام کي ان هڙندي ۽ ڪٿهن شيام لٽايو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دوست! جئن موت بہ تو ڪيڪاريو
”پاڻ کي پاڻ تو لکڻان ڏاريو!“

مان بہ اڻ ڄاڻ ساز ۽ سُر کان
بس ڇهيو مس تہ تار جهنڪاريو!

زندگيءَ لاءِ شاعري ڪهڙي
زندگيءَ زندگيءَ کي اظهاريو!

باغ، مڌهند جي مهل ۾ سڏائو
ٻوڙ هڪڙي ڪٿان ٿي ڪڍاريو؟

ياد سان ياد اٿن وٺي جڙندي
وقت شايد ٿي ڪهاءِ ميساريو!

شيام وڻ کي ڏسڻ ذرا ڏوڙي
ڇاڪوُن ڪوئل اڃا نہ ڪُوڪاريو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پاڻ ۾ تنهنجو منهنجو لاڳاپو
ڄاڻ ۽ رشتو غزل جي بيتن جو!

چاهه مان آئين ٻر اچڻ کانپوءِ
تنهنجي چاهت کي مون اداس ڏٺو!

مون اداڻون ڏٺيون نه تنهنجون جي
اوکو سمجهڻ هئو راڳ مالا جو!

ڪجهه نه سوچي اکيون ته هيٺ ڪيون
چپ نه چوريئه، چيئه نه ڪي به چئو!

هلڪي هلڪي اچي ٿي ڪا خوشبو
دل مگر آهه ٻاري ٻاري ڇو؟

سونهن آهي سدا ڪنواري شام
ڇا هئو ٻوٽل کي مينڌڙي سمجهو؟

٢٩٣

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٨٣

تو ڏينهن ڏٺي ديپ نه ٻاريو هئو
احساس کو اونداهه جو ڏاريو هئو!

ڪا عمر ٿي پرڏيهه ۾ گهاريندي
ساٿيهي نه ملندي لڳو ڌاريو هئو!

ڪنهن سوچي مرڻ مهل ڇيو ڀٽڪي:
مون ٻاڻ ڪي ڇو جگري ٿي ماريو هئو؟

هر ڏينهن ڪٿيو ڪوڙ ڳڇيندي مون
هر رات مون تارن ڏي نهاريو هئو!

هئن روئي وڇوڙي ۾ پلا ڪنهنجي
او جسم ڪي يا پيار ڪي ساريو هئو؟

مانيٺي هئي مات اگر ڪنهنجي
ڪنهن دل ۾ هي طوفان اُٿاريو هئو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سُکيو سڏ ٻه سڏ ڏيندو يا ڪي سڏيندو؟
سڏيندو اهو سوُر جيڪو ولبيندو!

زماني جي لٿهڻ اُسُن ۾ ٻه ڪوٺي
پيڙهڻ جو ڪٺي قول، ڇا سر ڏکيندو؟

وري ڏٺي وري ڏي اهي گل وري ڏي
ڇڻن خار پر ٽو ۾ وشواس ٽيندي!

ڏسي وٺ ڏسي وٺ اڙي اک ڏسبي. وٺ
وري هڻن ڪناري نه غوراب ايندو!

گلن ڪاسوا ٻڻ الا، سولهن ڪيڏي
ڇڏيندين نه ماجول ٽوکي ڇڪيندو!

ڪڙيو ڇنب آهي ڪٺي جوٺ سچ جي
مگر خوب دنيا ڪي چالباڻ ڏيندو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻاڻ ۾ ٻاڻو ڀيو هيڪر نه ٽو
ٽو فقط آڪاس ڏي نيڻ پٽي ڏٺو!

ڪلهه برابر چنڊ پورو پٽي لڳو
ڪٿين چوان اڄ آهه اڻپورو نه سو؟

ڇا هٿي سايا ۽ ڇا هٿو سچ ٻلا
مورتي، مايل نه ان جو ٽو ڏٺو؟

روپ منهنجو هٿو جو منهنجي ذهن ۾
آرسيءَ ۾ ان جي هٿو پرعڪس ڇو؟

بيٺي اوندهه ۾ ڏٺم برقي بتيون
پنهنجي دل کي پڻ ڏٺو مون ٻرندو!

ديپ مالا ٻل رچي گڏجي سڀن
ته به وجود آهي الڳ هر ديپ جو!

شيام لفظن ۾ نه سُر سَت ٿي هيا
پر نه ڪنهن هڪ ۾ سمايل راڳ ڪو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٨٧

منهنجو اڄ ڪيڏو نه سُرهو سواس هئو
ڪنهنجو اٿن سواس ۽ منهنجي واس هئو؟

منهنجي ٻانهن ۾ هُئين، مون کي مگر
جسم ٻنهنجي جو ڪٿي احساس هئو!

حسن آئيني اڳيان چُپ سوچ ۾
عشق ورتو اوچتو سنياس هئو!

هيڪلائيءَ جي حيالي جيئندي
ڪيترو ٻاچن مٺان وشواس هئو!

واءُ جو جهونڪو گهڙيو هئو باغ ۾
ٻر جو اڪتو سو نه گل جو واس هئو!

ڏيمي ڌُن ٻنسيءَ جي، گوڏوُ اِپي سمي
شيام ۽ ميرا جهڙو آڪاس هئو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تو اميدن کي آسمان ڪيو
بس نگاهن جو گم نشان ڪيو!

سهڻي صورت ڏٺم جڏهن نه ڪٿي
ائين ٻُڌي مون تنهنجو ڌيان ڪيو!

ڳالهه مان ڳالهه ورتي خود ٺهي
لفظ کي لفظ داستان ڪيو!

تو نه، آگر رکي چپن تي ڪٿي
پر اکين مشڪندي بيان ڪيو!

پيار مان منهنجي دک، جي ڇهري تي
چپ رکي تو مٺو نشان ڪيو!

سهي تارن جا ڏاب شالت رهي
ڪنهن کي اولهه نه رازدان ڪيو!

پنهنجو ٿورو ڏسي ٿيم تصديق
اڄ نه جنهنجو هئم گمان ڪيو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٨٩

جوڀن جي هن ٽاڪ منجهند جي سمي
بس اڪيلو ڪانءُ ٿي ويٺو لنوي!

ٽاڙو ڪاٿي واٽ سان ويٺين رُسي
ويٺو آهين ڀوءِ ۽ ڪنهنجي واٽ ٿي!

شام جي سُرهي ۽ ٿڌڙي واءُ جو
جهوٽو آيو، ويو ڪري لنها مولڪي!

چوطرف اوندهه ٿي اوندهه آهه، پر
جو ڏسڻ ۾ ٽو اچي، اُن مان اچي!

هل گهٽيءَ جي ٿي مُهڙ ٽاٿين رڙهي
خود هلي ڏس وقت جي رفتار کي!

فڪر ايندڙ جو ڪري وڙندو ۽ ڪي
موت ۾ چاهي جو اُن ٿي سوچجي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۹۰

آهيان نہ ٻُڌل ٻيو نہ لهرون ڏسي ڏسي
اچاڻُن ڏٺي ٿي دل، نہ ٻيون هوش سمنڊ ٿي!

گويا خيال جو ٿي اُڀار ۽ چڙهاءُ هئو
ڪٿي سُرت کي ڇڪي ويئون لهرون لهي چڙهي!

ڪومل هئو لڙڪ اڙڪ ڪيو جهڙو انگ انگ
ٿهڪن کان ڪنهن جي ٿي پئي پٽ جي موڪلي!

ڳالهيون ڪري نہ پوريون ڪيو لسين، مگر اڃا
ڪا ڳالهہ دل ۾ آهہ جا پوري نہ ٿي سگهي!

ڇيڙي ڪٿي ۽ ڪنهن هٿي اڻسن راڳڻي مڌر
جو سرت ٿي سجاڳ، ويا نيڻ ٻُوٽجي!

آواز ڪيترو نہ سڃاتل لڳو ٿي شيام
صورت ڪا آسپاس سڃاتل نہ ٿي لڳي!

۳۰۰

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۹۱

ڏسي خاموش، ٻوٽون ٻهر، چُپ تارا، اڪيلائي
مُنهنجي دل! توکي سُڏڪڻ ڪاڻ هيءَ نئين ويل همت آئي؟

وڄائي بيسري ڪنهن ٻئي ٻريان ٻرلاءُ ٻولدي ٿي
ڀڳن جي داڻري ۾ پنڪندڙ دل جي اداسائي!

هتي بس منهنجي دل ۾ روح پرور ياد تنهنجي ٿي
ستارن پوءِ ٻه ٻوئين رات چت ۾ چٽڪ چٽڪائي!

اُتو لائن سوُر، منهن تي مسڪراهٽ ڦهلجي ويئي
مگر موتن کي ڏسي هتن، ڇاکون ٻرجي تنهنجي دل آئي؟

ٻگن جا راز چمڪائي ويو، سينگار تنهنجو اتن
نکاري چندرما جو عڪس جتن پاڻيءَ جي گهرائي!

ڪيا تو ماڪ جي ڦرميءَ سان ظاهر راز راتين جا
متي سرهاڻ سواسن ۾ ۽ هيءَ ڇهري ٿي سرهائي!

جڏهن ٿي روٻرو آئين نظر سيڪجهه اٿون آيو
اٿين لت لڻهنجي گهٻراهٽ، اٿين اٿ تنهنجي پنهنجائي!

سچو ڏيهن پٺي لهي سمنڊ، هنڌ ڪپرن ڪي ڦهلائي
ستارن کي چمي، پاڪر ۾ لاهي رات ڪي آئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏسي گلاب سرءِ ۾ ٽِڙيل خوشيءَ نه سَري
مگر پتين ۾ ڪِمي ۽ جُهڪي سُڳنڌ لڳي!

وڏي وڏي اهي پاڇا ٿي رات ٿي پوندا
هنئڙو وڌن ٿا نه تنڌڪار ٿي وڃي تن جي!

اُنڌاري رات جي چادر ۾ پاڻ کي وڙهي
اچي اُٿين ٿي جو جهڙا، ٿي ڇا جي لاءِ لڇي؟

اُٿين ٿي ڇوهه پراڻو مينهن جو پيو ڇڙڪو
وٺي گلن کان ٿي خالي ٿي ول چنبيليءَ جي!

ڏٺا خوشيءَ جا هجن يا غميءَ جا پاريهه رکڻ،
جو ڪنهن ڀلائي ٿي اولاد نه ذهن جي گهٽجي!

ٻليهون پريت کان دل، پر "ڪٿي جي گڏجي هو"،
خيال ايندي تيس پاڻ کان ٿي پاڻ شڪي!

الائي ڪهڙي گهڙيءَ آن مان شيام اڪتاسين
وطن وڙڻ نه ڇا سرحد ڏسڻ نصيب نه ٿي!

هن رڻ پٽ جي سخت سفر ۾
ٿڪتو آهين ڏاڍهن ٿڪتي
جي ڀيو ڪجهه نه ته گهر مان ڪڍين ها
ڪنهن هڪ پٽ جي پاڇي ڪي!

ڀوُر پسم گهر وٺي وٺي
اٿي هلبس تو ساڻ ملڻ
منهنجي پاڇي سان ٽڪريو ڪو
شخص اچي اِن رستي تي!

راست الداري آهي پوءِ به
ڏسجي ڪين تو اُن ناهي
صاف نه ته به ڪا چرپر پاري
نارن هيٺان تي ڏسجي!

هن اونداهي ڪنڌهر ۾ چئو
ڀاڻ ڪي هيڪل پالڻين تو
سڏ ڏي، شايد ڀيو ڪا هجي ڪو
موٽ ۾ ڪوئي جواب اچي!

من نه ڪٿا اوُنهي اونداهي
پر جو اُن مان تي موٽيو
جڳ، نه ڇڏيو پر پنهنجو پاڻ نه
هن ڪي ڪجهه لهارو ئي لڳي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هِن ٽِـيءَ وَڻ جي ڇانگيل ڏاري
ٻهڪڻن پـرسان ڏاري ڏاڙي!

سج جي ٻرنو ڪان جـر جرڪي
سِر ۾ اوُنهين آهـ اُنـڌاري!

شـام اُداس سنـڌيـارن وچ ۾
شاهه جي وائي ڪنهن جهوُنگاري!

ٻند شهـر جـو هُـل هنگـامـو.
راحت جو هاڻ ٻه ٻاري ٻاري!

روشـن ڪمـرو اڱـڻ اونداهـو
وچ ۾ اکـ جي اڄ ٻڄ جاري!

شيامِ صبح جو مُرڪڻين اٿن ٺهڻي
چڻ ڏو ٻٽڪ جي راتيءَ گذاري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٩٥

شام جو اوندھہ وٺي وڃندي گھٽي
جڏھن ٻنھيون ٻرنديون وڄون جھرمر وٺي!

”ھان اِڇا“ چوندي تو کوليو در اچي
۽ چنبيليءَ مان ٻہ ٽي گل پيا ڇڻي!

ڪڙڪيٽا ھاڻو ٿو ٺمڪڻ لڳا
جڏھن تو مرڪيو مون ڏي ٻيھر اک، کڻي!

گھاؤ اڄ ٿو ياد گھاؤن جي ھڻر
پيڙ رھندي ٿي اچي ٿوري گھٽي!

ڏيري ڏيري اُن اجھاڻي روشني
چڻ ڪري گل جي پتي پوئين ڇڻي!

ماڪ پوندي آھہ پوئين رات جو
صبح ٿو ھر لي ٻہ چمڪي پئي ڪڻي!

ڪنھن جي سھڻي جسم تي پوندي اٿار
دل جي اوندھہ شيام پاڪيزه بڻي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٢٩٦

اڄ هلي اڄ اٿاهه ساگر ڏي
ڏس اچي ٻيڪنار ساگر کي!

مينهن ڇيڪيا ڪري وسيو ڪوڏو،
صرف ڏسجي ٿي جهاڳ، ساگر تي!

جوش مان جي ڪناري ڏانهن ٻڳهون
موٽي اپڻيون لهرون ساگر سي!

گونجدا مندرن ۾ شيام رهيا
ڇڏيا ساحل تي شنک ساگر جي!

٣٠٦

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪٿان چوان تصوير هو، هوبهو تنهنجي هئي
پر هو آئين ڪيترو ياد تون، اُن کي ڏسي!

ماڪ جن گل تان چُڪي پيچ الهن ڪانِ سواد جي
مون نه پيتا لڙڪ هئا جي گلن تان پيا ڳڙي!

چنڊ ڪُڏيا هٿاسين اڳي ڪنهن سفر ۾ هڪ لڳا
ياد آيو ڪجهه اُئين تنهنجو اڄ تون ڏسي!

ڪونهي آيو هٿ ملڻ ۽ ملي مون ئي ويو
پوءِ جا محسوس ٿي تنهنجي ناموجودگي!

جي ڏنم توکي ڪڏهن آرسي ۽ ٿي ڏنم
مختصر محدود ٿي شيام منهنجي شاعري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇڪي گهوُنگهٽ تو مُنهن ڇپايو پئي
هٿڙي پنهنجو هٿڙن جتايو ٿي !

هوُند نيڻن ڏان پندشون لاهي
مونجهه من جي ڏرا مٽايو ٿي !

دل ٿي ڪيڏي نہ سونهن لاءِ ماندي
ڪا نہ صورت سندس پٽايو ٿي !

ڪٿن ڏسيان چاهي روُح سنڌيءَ جوُ
روح سان روح کي ملايو ٿي !

سارون سارن پٺيان سوين ايندئون
ماڙُٺي هيڪلو ٿي ڪايو ٿئي !

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۲۹۹

جڏهن آڳٽ ۾ ڇنڊي ٻيٽ ڪمري ۾ اچي
ٻارڙا ڪان هر هر ٻچڙ، ٻارڙا ڪاڻ سگهندين ڏاڪي؟
روشني ۾ ڪاليهه جا؟ ليمپ الو ڏنڌو آهه ڇا؟
ڏهن ڪي ڏ نڌالو ڪري راحت الائن ۾ مڏني رهي!

ڪيتري ڳهري نظر ڪجهه نه ٻولن ٽيون الڪيرون
يا ٽڏي آهي اٿهن ڪاٿي ڏليا سوچ جي؟
هٿن ٻچي ٻاچن ٻٽيان ٻاڪ سان ٻاٿي نه ڪڪ
ناهه ڪا ايڊي خوشي چو ٿو جهورين جهڙي؟

ٻار ڪمري ۾ اچي مات ۾ نڪري ويا
بس رکيي ٿي ميز ٽي چاءِ ٿڌهجي ٿي ٿڌي!

ڪڏهن ٻچن ڳالو اٿين دل ڳهريو ونڊن ڪريان
ڏيو نا ڪوٺي نه هٿو شيام ٻينس هٿ ٻڏي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣٠٠

ڌرم جو ايئن وجود آهه، خدا جئن پاسي
اَمن پُراڻن ۾ ڏنل ڏنڊ ڪٿا جئن پاسي!

حال آهستي ڪيئن پنهنجي ٻاهيءَ جو پٽي
هاڻ، سنڪين سان پريل نرم هوا جئن پاسي!

شور ۾ ئي شور هئو مفهوم نه هئو لفظن جو
گونجندي راڳ ڪري ساڳي گٿا جئن پاسي!

ڙات سنسان ۾ اڄ جيئن جو احساس ٿئين
بند تقرير ٿيڻ بعد رضا جئن پاسي!

شانت ماحول، مگر ٻوڙ نه چُپ چُپ هرڪو
شيام ساڳي وڄون گنڀير گهٽا جئن پاسي!

٣١٠

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۰۱

شيام ٻن جي ٻيڙي ناهي گيتن ساڻ ڀري
سوالهم سنڌوءَ جي لهرن کي من کا ويل ٽري!

بي معنا ڳالهايم پٽي پر ڏيئي ڌيان ٻڌڻ
با معنا هر ڳالهہ لڳم ان تنهنجي ڌيان ڪري!

تنهنجو يا توسان گڏ گهاريل پل جي وقفي جو
سپنو لهندي يا سوچيندي اڄ ٻي خوشي سري!

سچ نہ پُراڻي گس تان ٿُڪندي ڌوڙ اُڏاڻي ايڻن
ڏسندي واٽ نئين تي وڃي لٽرن کان نہ ٽري!

ڪهڙي ڇُڪ جو آهيان ٻوءِ نہ جيان تو ڪهڙي ۾
مان هلندي ڪٿ پهتو آهيان پويان پير ڪري؟

هيءَ نہ حيات نڙي جان جنهن ۾ وقت وڏا گهارا
واسينگن جان ڦڦڪارن سي جڻن جڻن واءُ وري!

۳۱۱

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ليهندي هيءَ حالت ۽ ديوارن ۾ ڪا جنّن ڀاسي
مُرڪ سان اچي ۽ ڏيهندي ٿني اها جنّن ڀاسي!

رابع جي حالت ۾ عسڪريت جو احساس لاٿين
لساچ جي بعد تيڙ بعد قضا جنّن ڀاسي!

روپ شڪتيءَ جو لڳين پوءِ ۾ لون موهه ڀري
وجون سانڍيندي ۽ سيتل ٿي گهڻا جنّن ڀاسي!

ڪنڌ لڙڪايو ڪبلن ماڪ ڦڙن جي باعث
اهڙو ٿورو ۽ ڪٽڻ ياري خطا جنّن ڀاسي!

ڏوڙ مان آءُ اُٿي هل ۽ همالي ٿي هلون
چا رشين هئو ڏنو ۽ شيام، ٿو چا جنّن ڀاسي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مون نه سمجهو ايندي دعوت عيد جي
نئو مبارڪ نشان مٺائي موڪلي!

گهري اونداهي هئي چئني طرف
ٿو ڏٺو پاڇن کي چُرندو پوءِ ٿي؟

آلجهندو ڪيڏو رهيس مان راهب سان
پنهنجي غلطي صبح ٿيندي مون ڏٺي!

خوبصورت چپا نه رانديڪا هُيا
۽ هئي مزدور جي اِها جهوپڙي!

زندگيءَ پنهنجيءَ لئي دلڪش بنائڻ جان
مشڪلن تصوير پنهنجي پئي لڳي!

شيام کي شعرن منجهان سمجهي سگهيس
گرچه مون سمجهي نه هن جي شاعري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻادلن جي ڇانوَ - آس جي راند ڀرمايو مونکي
"اڄ" ۽ گهمتاريون ڏياري "ڪلهه" ۽ اُڇلايو مونکي!

رات، ڪر موٽيا نه هتان، سورج پڻو پاڻو نه هتو
ڪنهن اُتاري هند مان پاڇن ۾ اُلجهايو مونکي!

دوستن، تنهنجي دوستيءَ لاءِ ڪيترا ٽورا مڃان
تنهنجي ڳالهين منهنجي نظرن ۾ ٿي ڪمرايو مونکي!

صبح جو تالاب ۾ ڪيڏو چٽو خود کي ڏٺم
هير آهستي لڳي پٺي ڪٿان نه ڏنڏلايو مونکي!

پنڌ جي پير ڏٺي ٽڪندي وٺي مُرغابي لنگهي
عڪس منهنجو بس وري اڳئين جان نظر آيو مونکي!

شيامَ آهيان شيامُ ٿي مان ڪين پر ڪجهه ٻيو نه ڪي
راز هي سڀني اڃا اجرايس سمجهايو مونکي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏسي ڪنهن کي ٿي دل لڳي ڇو پئي
۽ نظر، خود بخود جهڪي ڇو پئي؟

پيار جهڙي هئي نه، ڳالهه نه ڪا
پوءِ نه سيني ۾ دل لڳي ڇو پئي؟

جڏهن ڪا هئي نه مجبوري
اٿين آپ ڏانهن اک، کڄي ڇو پئي؟

کلي ٽوڪي ڇيم نه سچ ٿو چوان،
اندر اندر ئي دل سُسي ڇو پئي؟

ڳالهه ٿي در گذر ڪئي نه وئي
ياد پيئي نه هئن ڇپي ڇو پئي؟

زندگي شيام زندگي آهي
ڇا ٻڌايان مون ليڪ جي ڇو پئي؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ بہ ڪلهہ جان پرهہ ڦٽي آهي
پوءِ بہ اُن ۾ ڇا تازگي آهي!

موسم ماياوي سڄ سندو ٻالو
سڄي مايا تہ زندگي آهي!

ڪوئل پاڻي ڪڏهن رهيو ساڳيو
نهر هر وقت نهر ٿي آهي!

ڇو ٿي هر شيءِ نظر اچي ڏنڌلي؟
رات چوڏس جي هئن ڇٽي آهي!

ڳالهہ ڪن جي بہ ٿي سگهي پوري
صبح مان ٿيندي شام ٿي آهي!

شام اُن ۾ ڪڏهن بہ گل رکيا
مليو گلدان سوڪڙي آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣٠٧

اِڄهو اَس ٻڌي ڇنڊڙي اِنَ ڳلن کي
ڏکيو ڇنڊڙي جنهن اَٻهم ٽٽڻ کي!

آسرو جي اَسن ۾ ٽي ڀڄسوس اِنَ ٽيو
هٿن سان ڏکيو ماءُ پٽ جي ڳلن کي!

ٻيهر ن جو چڙ اوڙا: آرسين جا
شرارت سڄهي ڪا ٻيهر جي پٽن کي!

سڏ ٻئي سنڌري ۽ کي "مٺي مٺهڙي موڪل"
ڪيٽن ڪن ۾ روشن وساٽل ڳڪن کي!

ٽيو ڳهرو آنند محسوس مون ۾
سنڌواري حياتيءَ جي ماٽيل سکن کي!

٣١٧

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۰۸

نگاهه تنهنجي بدن تان کڄي کڄي نه کڄي
اگرچه تو ڏي نهاري ٽيس تي دل ۾ اڙجي!

ٻتي ٻري نه ٿي پاڙيسري* جي گهر ۾ ٿي
تڏهن به مولڪي جو آئي نه ننڊ واجب سڄي!

اٿين ته ڪينڪي ڏس پيهي ايهي وک وکائي
رُڪيئين نه پوءِ نه سگهندين ڪڏهن پڄاڻي پڄي!

رهئين خيال ۾ ڪڏهن لبان جي انهن گم سم
هيئه چپن تي، مگر پسري وڃي نه وڃي!

چمن جي سونهن ۾ اڪي ڪي ڪڏهن پڙي نه سگهي
ڪڏهن نه شيام ڪو هڪ گل ڏسي نه رچي!

۳۱۸

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣٠٩

هي انسان جو ٽي حافظو آهي
حادثن جو نه سلسلو آهي!

زندگيءَ ڪي نه آهه ڪا معنا
جا پڇاڙيءَ ڏني نه ڏو آهي!

آزمودو دليل سان الجهيو
ڇو ٿيو آهي ڪٿي ٿيو آهي؟

سوچي سوچي گهڙي جيٺي
زندگي اهڙو مسئلو آهي!

شام رولو ٿي جو نه راهون رليو
پنهنجو رستو نه ان لڌو آهي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۱۰

تو سڏيو مٺيا سڀئي سنسار کي
ڇا ڪريان پوءِ زندگيءَ کي، ڏس ته ڏي!

ڇو تو سمجهڻ سچ جو سچ سمجهي ڏسيم
پڇ ته سچ سمجهه اٿئين ڇاجي ڪري!

پل اڏام آواز جي رفتار سان
ٿي هوا پڻ ڪنهن جڳهه پٽ ٿي پوي!

سوچ جي پاتال مان اڄ مٺڙو
وات جو پٿر نه ڪارو ٿو لڳي!

'ڪجهه' ڏسڻ چاهيم نظر آيو نه ڪجهه
هونءَ نظر آيو مونکي ڇا ڇا نه ٿي!

مون ڏٺو سپنو نه سپنو پيو ڏسان
اڻ سڃاڻپي آئي جاڳڻ کان اڳي!

زندگيءَ جي الجهڻ کان شاعري
ڪا گهڙي سنتوش جي مون واسطي!

۳۲۰۰

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣١١

آھيس لاشعور ۾ ڇا پيو ٿو اُٿري
هر شخص چئو لڳي ٿو اِئين ٿي ڏکي ڏکي!

هيڪي پڇائين: پر ۾ اِيو ڪير هي آئي؟
پاڇو ڏٺو مون پنهنجو ڏٺم جنهن ڏرا ڦري!

منزل طرف وڌي نه سگهيس اڳڙو اڳيرو
بيهي ٿدم قدم لي ڏٺم پٺي مُڙي!

ڪيڏو نه صاف ھاڻ ٿو رستو نظر اچي
ٿورو ٿي اڳ ۾ ڦوڙ اَڏاٽي ٿي ڪيتري!

ڦلڪلو پريان مگر پُر اسرار ٿو لڳي
خالي ٿڌو مفاصلو، تارن جي روشني!

پنهنجائي لنهنجي مرڪ ۾ پاڻائين شيام جو
بس اجنبي نه پاڻ کي پاتيو نه اجنبي!

٣٢١

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣١٤

هٿين ڪيڏي ورهه جي پيڙ ڀڃي
سڄ ملڻ ۾ نه سا ملڻ جي خوشي!

راس هڪ ٻئي جي دل جي ڌڪ ڌڪ ٿي
ڏوڙ رهندي اسان تي صاف پڌي!

صبح کان اڳ، وهاڻو تاري تي
مون نه تنهنجي ٻرڻ ، نگاهه ڏني!

اٿين سناڪياب ڌيان ۾ آئين
مون کي محسوس تنهنجي خوشبو ٿي!

وقت جان مون وٽان لنگهي وئين تون
وري آئي نه ويل سا موٽي!

روپ رادا جو ڀاڳ ۾ ٿي هوس
ڇا نه پئي شيام جي نگاهه سڪي!

٣٢٢

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هندو آب ۽ هيرا موڪائي
ايڏي جهولي ڪنهن ڦهلائي؟

ڏک، ڏک، آهي تنهن هوندي ٻي
ڏک، ڏک، جي پنهنجي گهرائي!

ياتيم ڪنهن ٻئي سوچيو ويٺي
پنهنجي دل مون ائين پٽڪائي!

خالي خالي من جو مندر
موڙي ان مان ڪنهن چورائي؟

چيت به آهي ڏک به ٻيڙو آهي
سڙهي راهي ڏک سيڪن سڙهائي!

گهر مان ابر ڏاڍن اڏائي
گهٽجي گهٽجي اڄ ڏکهائي!

ڪوڙ به هئو ته آ سمجهه آهي
ڪنهنجي ساڙ اجهو اڄ آئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

٣١٤

هٿن سان مُنهن ڍڪين ڇو ٿي اکين ۾ ڪي لڪائين ٿي
وِٺي ڏس آڱرين وچ ۾ وڃي ٿي ڪٿي نه ٿي وڌندي!

هُيس ٻُڌُرن ۾ ويٺو پر ڏٺم ٿو ڏاڍهن جهڙن آخر
چپن ٿڪڪي هٽي ڳل ٿي: اُٿي هل ٿي وٺي سالجهي!

الاجي ڪيڏي ڏوري ٿيا تارن ستارن ٻڌي ڪٿي ٿم ٿم
ڏسي سيڻي ۾ دل ڏڙڪي ۽ دل ۾ سار ڪا چٽڪي!

ڏٺو مون صبح فيروزي اکين ۾ آس ڪٿي جاڳيس
هُيُم اُن ۾ هيرن جهڙي پر جهرمر ته تارن جي!

جواني جنم ڀومي ۾ مان ڪٿي اڪرڻ ڪي اڄ سارين
ٻڌي مان ڪنهن ٿيالي ٻي ڏسي هاٺي ته ڪا سگهڻي!

٣٢٢

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۳۱۵

جڏهن آئين سامهون ڏسي مسڪرائي
ڏاڍو پيو ٿي، ڪِرهڙو نه، جهٽ سر جهڪائي

پُڇُ ڪنهنجون ڳالهيون ٿو تُون ٿي ڏاڍين سان جي
نه ڇو ڪنڌ پنهنجو نه سڌ ٿي ڪرائي؟

اڪيلو رهڻ ڪان ڏئين ڪيترو ٿي
اڪيلو رهڻ هاڻ ڪنهن راس آئي؟

وراڻي، وراڻي مُڙي مون نهاري
مگر مرڪ هڪڙي نه ڪيڏو سڪائي!

ڏسڻ سان تنهنجا خوشي دل جي حاصل
ملي ان جو گهڻو اُتي سان ملائي!

اکين ۾ ٿي ڪومل مڌر پيار مهڪي،
ڪٿي گل ٿي جنهن ڳل لئي ڏيري گهمائي!

سچو وقت ڏيو وقت هُيس سو اُن ۾ ۾
اچانڪ ڇڪي شيام ڇاتي لڳائي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نيو فيلڊس جي موجود (209 ڪتابن مان) ڪتابن جي لسٽ

1-	4- مارچ ۽ سنڌي جوڌا	طارق اشرف	30/-
2-	اونداهي ڌرتي روشن هٿ (ناول)	آغا سليم	80/-
3-	تڏا چپ (ڪهاڻيون)	ايشور چندر	40/-
4-	غلامن جو پيڙو (ناول)	مترجم دوست محمد پتي	65/-
5-	عاشي (ناول)	هينري رائڊر هئگرڊ/ فضل احمد بچاڻي	75/-
6-	سانباهو سمونڊ جو (سفرنامو)	الطاف شيخ	70/-
7-	سورج هوندي مرجهايل (ڪهاڻيون)	نجم عباسي	30/-
8-	آسيہ (ناول)	هينري رائڊر هئگرڊ/ فضل احمد بچاڻي	80/-
9-	بهترين سفرناما	الطاف شيخ	50/-
10-	آزادي خاطر (ڪهاڻيون)	مرتب: فيروز احمد	35/-
11-	پيار ڪهاڻي (ناول)	نجم عباسي	70/-
12-	نيگرو عشق ۽ بغاوت (ناول)	ڪرسٽو فرنڪول/ نصير اعجاز	55/-
13-	ڌرتي روشن آهي (ڪهاڻيون)	آغا سليم	40/-
14-	همہ اوست (ناول)	آغا سليم	40/-
15-	اڻون ماڻهو (ڪهاڻيون)	سراج	25/-
16-	اڳي اينئن هياس (جلد 2)	فضل احمد بچاڻي	40/-
17-	رڻ تي رم جهم (شاعري)	شيخ اياز	50/-
18-	ساهيوال جيل جي ڊائري	شيخ اياز	60/-
19-	ست يوگوسلاويائي آکاڻيون	جڳت آڏواڻي	10/-
20-	ست ڪشميري آکاڻيون	اختر محيعدين/ ايشور چندر	12/-
21-	ڪپر ٿو ڪن ڪري (شاعري)	شيخ اياز	100/-
22-	پڳل ڪنيڙاڻيون	خليل جبران/ عبدالله الفائز	35/-
23-	ڪي جو پيجل پوليو (شاعري)	شيخ اياز	60/-
24-	لڙيو سج لڪن پر (شاعري)	شيخ اياز	40/-
25-	مرڻ مون سين آءُ (ناول)	سراج	60/-
26-	پڙاڏو سوئي سڏ (ناول)	سراج	100/-
27-	اڪ سور (ناول)	رابندرناٿ ٽئگور	100/-
28-	رني ڪوٽ جو خزانو (ڪهاڻيون)	امر جليل	60/-
29-	رڻ ۽ رڃ جو اتهاس (ڪهاڻيون)	نورالهديٰ شاهہ	50/-
30-	ڪراچيءَ جا ڏينهن ۽ راتيون	شيخ اياز	55/-
31-	جلاوطن (ڪهاڻيون)	نورالهديٰ شاهہ	70/-
32-	جلاهن مان نہ هوندس (ڪهاڻيون)	امر جليل	70/-
33-	پونر پري آڪاس (شاعري)	شيخ اياز	80/-
34-	راهون چنڊ ستارا (سفرنامو)	ماهتاب محبوب	60/-

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڙهندڙ نسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ” اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻڪَ ”لُڙهندڙ نسُل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندڙ، ڪَڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، ڀُرندڙ، ڪِرَندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙُ، ڀاڙي، ڪاڄُو، ڀاڄوڪَڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سڀني وِچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪٽي ڪمپيوُٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعنی e-books ناهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاريِ تحريڪ جي رستي تي آڻِڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسُل (پَنَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو بہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهڙي دعویٰ ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو ڪُوڙو آهي. نہ ئي وري پَنَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہِ ڪُوڙو آهي.

جهڙيءَ طَرح وڻن جا پَنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اَهڙيءَ طرح پڙهندڙ نَسُل وارا پَنَ بہ مختَلِف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، بَرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. بين لفظن ۾ پَنَ کا خُصوصيِ ۽ تالي لڳل کِلَب Exclusive Club نہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تہ پَنَ جا سڀ ڪَم ڪار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تہ ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي بہ ٿِين. اهڙي حالت ۾ پَنَ پاڻ هِڪَٻِئي جي مدد ڪَرڻ جي اُصولَ هيٺ ڏي وَٺُ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَنَن پاران ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز digitize ڪرڻ جي عَملَ مان ڪو بہ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز ڪرڻ کان پو ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ ڀلي ڪمائي، رُڳو پَنَن سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي کُليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڌ کان وَڌ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪَنهن بہ رُڪاوٽ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻَ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ جڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن ڄاڙ وڌي ٿي جَڳَ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛

ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالههَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛

گيتَ بہِ جڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٽي، هي بَم- گولو،

جيڪي بہ ڪٽين، جيڪي بہ ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،

جنهن رِڻ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ ـ

اِن حساب سان اڄڪلهہ اڄاڻائي کي پاڻ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ ناداني جي نشاني آهي.

پَنَن جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڇي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي **چوڻ، چالاڻ ۽ ڪينئن** جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺَ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا. بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ڀاڪي پائي چيو تہ ”منهنجا ڀاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ“.
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)

The Reading Generation **پَڙهندڙ نَسُل - پَ نَ**